

**ΠΑΝΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ
ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΓΕΝΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΔΙΚΑΙΟΥ**

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΘΕΜΑ

**ΝΟΜΙΜΟΠΟΙΗΣΗ ΕΣΟΔΩΝ ΑΠΟ ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ
(ΞΕΠΛΥΜΑ ΧΡΗΜΑΤΟΣ). Ο ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ ΣΤΗΝ ΠΡΟΛΗΨΗ
ΚΑΙ ΚΑΤΑΣΤΟΛΗ ΤΩΝ ΕΓΚΛΗΜΑΤΩΝ ΑΥΤΩΝ**

**Μεταπτυχιακός φοιτητής: Δημήτριος Ε. Παντιώρας
Επιβλέπουσα καθηγήτρια: Χρυσούλα Μουκίου**

Αθήνα Οκτώβριος 2014

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

ΑΠ	Αρειος Πάγος
απόφ.	Απόφαση
αρ.	Αριθμός
βλ.	Βλέπε
ΔΕΚ	Δικαστήριο Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων
ΔΕΕ	Δικαστήριο Ευρωπαϊκής Ένωσης
διάτ.	Διάταξη
Δ.Σ.	Διοικητικό Συμβούλιο
Δ.Ο.Υ	Δημόσια Οικονομική Υπηρεσία
Δ.Σ.Α	Δικηγορικός Σύλλογος Αθηνών
εγκ.	Εγκύκλιος
εδ.	Εδάφιο
Ε.Ε	Ευρωπαϊκή Ένωση
Ε.Κ.	Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο
εκδ.	Εκδόσεις
Ε.Ο.Κ.	Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα
Επ	Επόμενα-επόμενες
ΕΔΔΑ	Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων
ΕΤΠΘ	Επιτροπή Τραπεζικών και Πιστωτικών Θεμάτων
ΕΕΠ	Ένωση Ελλήνων Ποινικολόγων
ΕΣΔΑ	Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων του Ανθρώπου
FATF	Financial Action Task Force
κ.ά.	και άλλες ή και άλλα
κ.λπ.	και λοιπά
Ν.	Νόμος
Ν.Δ.	Νομοθετικό Διάταγμα
Ο.Η.Ε.	Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών
Ο.Ο.Σ.Α.	Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης
Ολ.	Ολομέλεια
Παρ.	Παράγραφος
Περ.	Περίπτωση

Ποιν. Χρ.	Ποινικά χρονικά
Σύντ.	Σύνταγμα
σελ.	Σελίδα
σημ.	Σημείωση
στοιχ.	Στοιχείο
σχετ.	Σχετικά
Σ.τ.Ε.	Συμβούλιο της Επικρατείας
τ. ή τόμ.	Τόμος
Τ.τ.Ε.	Τράπεζα της Ελλάδος
ΥΠΕΕ	Υπηρεσία Ειδικών Ελέγχων
υποσ. ή υποσημ.	Υποσημείωση
ΦΕΚ	Φύλλο Εφημερίδας Κυβέρνησης

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

		σελ.
	Εισαγωγή.....	1
	ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α'	
	Η αντιμετώπιση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες στη διεθνή κοινότητα και στην Ευρωπαϊκή Ένωση.....	4
I.	Σε διεθνές επίπεδο.....	4
II.	Στον Ευρωπαϊκό χώρο.....	5
III.	Πρώτη οδηγία 91/308/ΕΚ.....	5
IV.	Δεύτερη οδηγία 2001/97/ΕΚ.....	6
V.	Τρίτη οδηγία 2005/60/ΕΚ.....	6
VI.	Συμπληρωματική Κοινοτική Νομοθεσία.....	8
	ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β'	
	Η διαμόρφωση Νομοθετικού πλαισίου για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες στην Ελλάδα.....	9
I.	N. 2331/95 – βασικά αδικήματα.....	9
II.	N. 3424/05 – βασικά αδικήματα.....	11
III.	N. 3691/08 – βασικά αδικήματα.....	11
IV.	Βασικές έννοιες του Ν. 3691/08.....	12
V.	Πράξεις που αποτελούν ξέπλυμα χρήματος.....	14
VI.	Ορισμοί.....	15
VII.	Υπόχρεα πρόσωπα.....	20
VIII.	Αρμόδιες αρχές.....	22
IX.	Η επιτροπή του αρ. 7 Ν. 3691/08.....	23
X.	Ποινικές κυρώσεις Ν.3691/08.....	24
XI.	Διοικητικές κυρώσεις Ν.3691/08.....	26
XII.	Ευθύνη νομικών προσώπων.....	28
	ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ'	
	Ο ρόλος και η ευθύνη των Τραπεζών στην πρόληψη και καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες (ξέπλυμα χρήματος).....	31
1.	Διεθνές και Κοινοτικό Κανονιστικό πλαίσιο για την ρυθμιστική παρέμβαση και εποπτεία του χρηματοπιστωτικού τομέα.....	31
I.	Επιτροπή Βασιλείας I, II και III.....	33

II.	Πηγές του νέου κανονιστικού πλαισίου και την αναγκαιότητα υιοθέτησής του.....	34
III.	Η συμπληρωματική οδηγία 2006/70/EK.....	36
IV.	Ο κανονισμός (ΕΚ) 1781/06.....	37
2.	Εθνικό Ρυθμιστικό πλαίσιο.....	38
I.	N.3691/08 – Δέουσα επιμέλεια.....	38
II.	Μέτρα αυξημένης δέουσας επιμέλειας.....	40
III.	Συναλλαγές χωρίς τη φυσική παρουσία πελάτη.....	40
IV.	Πολιτικώς εκτεθειμένα πρόσωπα.....	41
V.	Υποχρεώσεις αναφοράς - απαγόρευση γνωστοποίησης.....	43
VI.	Συναλλαγές υψηλού κινδύνου.....	44
VII.	Πιστοποίηση ταυτότητας πελατών.....	48
VIII.	Κατηγοριοποίηση πελατών.....	51
IX.	Κίνδυνος πελάτη.....	52
X.	Απόφαση (ΕΤΠΘ) 285/09 Τ.τ.Ε.....	55
XI.	Απόφαση (ΕΤΠΘ) 290/09 Τ.τ.Ε.....	55
XII.	Απόφαση 2652/12 της Τ.τ.Ε.....	55
	ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ'	
	Στάδια και τεχνικές ξεπλύματος χρήματος.....	57
I.	Τοποθέτηση.....	57
II.	Διαστρωμάτωση.....	58
III.	Ολοκλήρωση.....	58
IV.	Νέες μέθοδοι ξεπλύματος χρήματος.....	58
V.	Μακροοικονομικές επιπτώσεις της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες.....	59
VI.	Μικροοικονομικές επιπτώσεις της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες.....	61
	ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε'	
	Ξέπλυμα βρώμικου χρήματος και Ανθρώπινα δικαιώματα.....	63
I.	Σχέση Δικηγόρων με τη διαδικασία ξεπλύματος χρήματος. Ευρωπαϊκή εμπειρία.....	65
II.	Συμβατότητα με την ΕΣΔΑ των περιορισμών του δικηγορικού απορρήτου από τη νομοθεσία για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες.....	67

III.	Συμπεράσματα.....	68
	ΕΠΙΛΟΓΟΣ.....	71
	ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ.....	72-73

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η αντιμετώπιση του φαινομένου της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες θεωρείται διαχρονικά από τους εμπνευστές των σχετικών νομοθετικών πρωτοβουλιών ως ένα από τα σημαντικότερα μέτρα που στοχεύουν στην καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος, των ναρκωτικών και της τρομοκρατίας, τόσο σε διεθνές όσο και σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Η νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες θεωρείται ότι αποτελεί το θεμελιώδες στοιχείο του οργανωμένου εγκλήματος, με συνέπεια η εκρίζωσή του να κρίνεται απολύτως αναγκαία, προκειμένου να αντιμετωπιστεί αποτελεσματικά όπου εμφανίζεται (βλ. το Σχέδιο για την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος (που υιοθετήθηκε από το Συμβούλιο στις 28-4-1997), ΕΕ 251 της 15-8-1997 σελ. 1-16). Στις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής έλαβε χώρα μια από τις πρώτες νομοθετικές κινήσεις διεθνώς για την ποινικοποίηση του φαινομένου της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες.

Η δραστηριότητα της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες είναι ένα φαινόμενο αναπόσπαστο με τις εξελίξεις και τις μεταλλάξεις των σύγχρονων κοινωνιών και οριοθετεί την προσπάθεια του οργανωμένου και όχι μόνο εγκλήματος να νομιμοποιήσει τα χρήματα που προέρχονται από τις πράξεις του. Το μεγαλύτερο μέρος των χρηματικών αυτών ποσών διοχετεύεται, μέσω πολλαπλών συναλλαγών σε διάφορους επενδυτικούς στόχους με απώτερο στόχο την απομάκρυνση κάθε ύποπτου ίχνους που θα παρέπεμπε στην παράνομη προέλευσή τους.

Κατά τα τελευταία χρόνια, λόγω της ραγδαίας σχετικοποίησης της έννοιας των εθνικών συνόρων και της λεγόμενης "παγκοσμιοποίησης", το φαινόμενο του ξεπλύματος βρίσκεται πλέον σε έξαρση και συνακόλουθα σημειώνεται εντονότατη κινητικότητα και στο επίπεδο της νομοθεσίας για την καταπολέμησή του. Εκτός του ρευστού χρήματος, το οποίο αποτελεί και το βασικό μέσο των παράνομων συναλλαγών, το όρος "νομιμοποίηση εσόδων" περιλαμβάνει και άλλες μορφές περιουσιακών στοιχείων, όπως τίτλοι ακινήτων, κοσμήματα, αυτοκίνητα, πλοία και αεροπλάνα, έργα τέχνης κ.λπ.

Ο ρόλος του εσωτερικού ελέγχου στα πιστωτικά ιδρύματα είναι ιδιαίτερα σημαντικό, καθώς βοηθάει τον εκάστοτε οργανισμό να επιτύχει τους αντικειμενικούς σκοπούς του, υιοθετώντας μια συστηματική, επαγγελματική προσέγγιση στην αξιολόγηση και βελτίωση της αποτελεσματικότητας των συστημάτων εσωτερικού

ελέγχου. Η Διοίκηση, μέσω του εσωτερικού έλεγχου λαμβάνει πληροφόρηση για την ορθή τήρηση και τη συμμόρφωση του προσωπικού με τις διαδικασίες, τις πολιτικές και τις εγκυκλίους της Τράπεζας.

Η υγιής λειτουργία των Τραπεζών σε μια χώρα παίζει σημαντικό ρόλο στην οικονομική της ανάπτυξη. Η ομαλή λειτουργία τους σχετίζεται άμεσα με τα συμφέροντα των καταθετών, επενδυτών και όλων γενικότερα των πελατών.

Στην Ελλάδα η εποπτεία του χρηματοοικονομικού συστήματος ασκείται από τρεις χωριστές αρχές. Από την Τράπεζα Ελλάδος που εποπτεύει τα πιστωτικά ιδρύματα της χώρας και είναι αρμόδια για την παρακολούθηση της χρηματοπιστωτικής σταθερότητας, από την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς για την αγορά κεφαλαίου και από την Επιτροπή Εποπτείας της Ιδιωτικής Ασφάλισης για τις Ασφαλιστικές Εταιρείες. Η σύσταση και η λειτουργία ενός πιστωτικού ιδρύματος σε κάθε χώρα και στην Ελλάδα καθορίζεται από τις προϋποθέσεις χορήγησης αδείας λειτουργίας που αποσκοπεί κυρίως στην εξασφάλιση της κεφαλαιακής επάρκειας. Είδος προστασίας καταναλωτών αποτελεί και η εγγύηση καταθέσεων σε περιπτώσεις κατάρρευσης μιας τράπεζας.

Στο πρώτο κεφάλαιο της παρούσης μελέτης αναλύεται η αντιμετώπιση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες στη διεθνή κοινότητα και στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Στο δεύτερο κεφάλαιο αναλύεται η διαμόρφωση Νομοθετικού πλαισίου για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες στην Ελλάδα.

Στο τρίτο κεφάλαιο αναλύεται ο ρόλος και η ευθύνη των Τραπεζών στην πρόληψη και καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες (ξέπλυμα χρήματος) με τη διαμόρφωση επαρκούς, εναρμονισμένου και αποτελεσματικού πλαισίου, μέσω του οποίου καθορίζονται οι αρχές, οι κανόνες και τα πρότυπα που διέπουν το τραπεζικό σύστημα για τη διασφάλιση τόσο των συμφερόντων των πελατών όσο και τη φήμη και φερεγγυότητα και της ίδιας της Τράπεζας.

Στο τέταρτο κεφάλαιο αναλύονται τα στάδια και οι τεχνικές ξεπλύματος βρώμικου χρήματος. Η μεθοδολογία του ξεπλύματος δεν είναι βέβαια ενιαία ούτε μπορεί να προσδιοριστεί εκ των προτέρων λόγω της πολύ μεγάλης περιπλοκότητας και της επινοητικότητας όσων την επιδιώκουν. Η συστηματική μελέτη όμως των πραγματικών περιστατικών δείχνει ότι υπάρχουν κοινά χαρακτηριστικά τα οποία

μπορούν να οδηγήσουν σε κάποια τυποποίηση του φαινομένου και στη διάκριση τριών σταδίων του ξεπλύματος.

Στο πέμπτο κεφάλαιο αναλύεται η σχέση του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος με τα ανθρώπινα δικαιώματα και η συμβατότητα με την ΕΣΔΑ των περιορισμών του δικηγορικού απορρήτου από τη νομοθεσία για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες.

Η παρούσα εργασία μου φιλοδοξεί να παρουσιάσει, αναλύσει και εξετάσει την αντιμετώπιση του φαινομένου σε παγκόσμια κλίματα, δηλαδή τόσο στη διεθνή κοινότητα, όσο και στην Ευρωπαϊκή Ένωση, καθώς και τη σχέση ξεπλύματος χρήματος με τα ανθρώπινα δικαιώματα.

Παράλληλα φιλοδοξεί να παρουσιάσει, αναλύσει και ερμηνεύσει τις διατάξεις του νέου Νόμου (3691/08), όπως σήμερα ισχύει, σχετικά με την πρόληψη της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για τη νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας, με τον οποίο (νέο νόμο) ενσωματώθηκε στη νομοθεσία μας η 3^η κοινοτική οδηγία (2005/60/EK), παρουσιάζοντας συγχρόνως και τις μεταβολές που υπήρξαν στις επιμέρους διατάξεις, υπό το καθεστώς ισχύος των τριών νόμων (2331/95, 3424/05 και 3691/08) με τους οποίους συντελέστηκε η προσαρμογή της νομοθεσίας μας προς τις τρεις κοινοτικές οδηγίες.

Τέλος, αισθάνομαι επιτακτική την ανάγκη να ευχαριστήσω ιδιαίτερα την επιβλέπουσα καθηγήτριά μου, Χρυσούλα Μουκίου για την καθοδήγηση, επίβλεψη και βοήθεια που μου προσέφερε κατά τη διάρκεια των σπουδών μου και της παρούσας εργασίας, καθώς και την οικογένειά μου για τη συμπαράσταση που μου προσέφερε και μου προσφέρει σε όλη την μέχρι τώρα πορεία μου, στηρίζοντας πάντα τις επιλογές μου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α'

Η αντιμετώπιση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες στη Διεθνή Κοινότητα και στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Ι. Σε Διεθνές Επίπεδο

Σε διεθνές επίπεδο, ο κύριος φορέας από τον οποίο εμπορεύονται οι κανόνες του διεθνούς δικαίου για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες είναι η "ομάδα Χρηματοοικονομικής Δράσης" ("Financial Action Task Force", εν συντομία FATF). Πρόκειται για ανεξάρτητη ομάδα δράσης της οποίας η νομιμοποιητική βάση είναι η πολιτική δέσμευση των κυβερνήσεων των κρατών-μελών που συμμετέχουν σε αυτήν. Συγκροτήθηκε τον Ιούνιο του 1989 στη Διάσκεψη Κορυφής του G7 στο Παρίσι και εξυπηρετείται γραμματειακά από τον ΟΟΣΑ (Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης). Σκοπός της FATF είναι η καθιέρωση διεθνών προτύπων για την αντιμετώπιση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και την καταστολή της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας με την παράλληλη εφαρμογή τους από τα κράτη-μέλη, την οποία εφαρμογή τους η FATF ελέγχει και προωθεί την υιοθέτησή τους σε παγκόσμιο επίπεδο¹.

Σε σχέση με την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες, η FATF εξέδωσε 40 συστάσεις το έτος 1990, οι οποίες ισχύουν σήμερα, όπως διαμορφώθηκαν μετά την τροποποίησή τους το 1996 και το 2003, ενώ για την καταστολή της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας η FATF εξέδωσε 8 συμπληρωματικές Ειδικές Συστάσεις το έτος 2001, καθώς και μια ένατη για τη διασυνοριακή μεταφορά κεφαλαίων. Το 2004 αναθεωρήθηκαν οι 25 από τις 40 συστάσεις για το ξέπλυμα και σήμερα ισχύουν οι 40 και 9 Αναθεωρημένες Συστάσεις.

Οι βασικότερες κατευθύνσεις των συστάσεων είναι η άρση του τραπεζικού απορρήτου, η εντατικοποίηση της συνεργασίας και της αμοιβαίας δικαστικής συνδρομής, η ποινικοποίηση του φαινομένου του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος, η μη τήρηση ανώνυμων και ψευδών, αναφορικά με τα στοιχεία ταυτότητας, τραπεζικών λογαριασμών από τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και, ασφαλώς, η αναφορά ύποπτων συναλλαγών. Περαιτέρω, οι συστάσεις της FATF, ως μια μορφή soft-law

¹ η FATF έχει αντιπροσώπους από τις Κυβερνήσεις. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή είναι μέλος της. βλ. P. Alldridge, "Money Laundering Law", 2003, σελ. 105.

κυβερνητικής δικαιοθεσίας, λόγω της πολιτικής επίδρασης των κρατών που μετέχουν στο συγκεκριμένο όργανο, πήραν πολύ γρήγορα δεσμευτικό χαρακτήρα και σταθεροποιήθηκαν μέσα από συμβάσεις του ΟΗΕ, του Συμβουλίου της Ευρώπης και της νομοθεσίας της Ε.Ε., όπως: 1) με τη Διεθνή Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών του 1988 ("Σύμβαση της Βιέννης"), η οποία επικεντρώνεται εξειδικευμένα στα ζητήματα σχετικά με την καταπολέμηση της παράνομης διακίνησης ναρκωτικών φαρμάκων και ψυχοτρόπων ουσιών, 2) με τη Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης του 1990 για τη νομιμοποίηση, την ανίχνευση, την κατάσχεση και τη δήμευση των εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες ("Σύμβαση του Στρασβούργου"), με τη οποία επιδιώκεται η διαμόρφωση ενός διεθνούς πλαισίου συνεργασίας σχετικά με την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και 3) με τη Διεθνή Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών του 1999 για την καταστολή της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, η οποία τέθηκε σε ισχύ το 2002 και έχει κυρωθεί από 132 κράτη, μεταξύ των οποίων και η Ελλάδα².

II. Στον Ευρωπαϊκό χώρο

Στον Ευρωπαϊκό χώρο, οι εξελίξεις ως προς την αντιμετώπιση του προβλήματος της νομιμοποίησης των εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες ακολουθούν σχεδόν κατά γράμμα τις επιταγές των συστάσεων της FATF,

III. Η πρώτη οδηγία 91/308/ΕΚ του Συμβουλίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων για την αντιμετώπιση του φαινομένου της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες εκτιμώντας ότι η χρησιμοποίηση των πιστωτικών ιδρυμάτων για το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος μπορεί να κλονίσει σοβαρά τη φερεγγυότητα και τη σταθερότητα του ενεχομένου ιδρύματος αλλά και την αξιοπιστία του χρηματοπιστωτικού συστήματος στο σύνολό του και να οδηγήσει σε απώλεια εμπιστοσύνης του κοινού, υιοθέτησε τις αρχικές 40 Συστάσεις της FATF με τη διαφορά ότι, ενώ οι τελευταίες προέβλεπαν ότι η γνωστοποίηση περιπτώσεων νομιμοποίησης παρανόμων εσόδων ήταν προαιρετική, η οδηγία προέβλεπε υποχρεωτική γνωστοποίηση. Σε γενικές γραμμές όριζε τις υποχρεώσεις των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων, ως προς την αναφορά υπονοιών για ξέπλυμα χρήματος, εξακρίβωση της ταυτότητας του συναλλασσόμενου, την τήρηση στοιχείων κ.λπ., με ταυτόχρονη αναστολή του τραπεζικού απορρήτου. Για τις άρσεις του

²βλ. Μ. Καϊάφα –Γκμπάντι, ό.π. σελ. 53.

απορρήτου στις τραπεζικές καταθέσεις στην Ελλάδα ισχύουν τα άρθρα 1 και 3 Ν.Δ.1059/71, όπως τροπ. με τους Ν.2915/01, Ν.1868/89 και Ν.1916/90.

IV) Στη συνέχεια, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο της Ε.Ε. προχώρησε στη δεύτερη οδηγία 2001/97/EK της 4-12-2001, με την οποία τροποποιήθηκε η προηγούμενη Οδηγία 91/308/ΕΟΚ, προκειμένου να προσαρμοστούν οι διατάξεις της στις αναθεωρημένες πλέον 40 συστάσεις της FATF του έτους 1996 και αναθεωρηθούν τα μέτρα αντιμετώπισης του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος, τα οποία δεν ήταν πλέον αρκετά να περιορίζονται σε περιπτώσεις εμπορίας ναρκωτικών.

Η αναθεώρηση των Συστάσεων της FATF (1996) επικεντρώθηκε κυρίως: α) στην επέκταση του καταλόγου των κυρίων αδικημάτων του ξεπλύματος χρήματος, β) στη διεύρυνση των καθηκόντων πρόληψης και αναφοράς των ύποπτων συναλλαγών και σε φορείς άλλους εκτός του χρηματοοικονομικού τομέα (ανεξάρτητα νομικά επαγγέλματα) και γ) στον εκσυγχρονισμό του συστήματος εξακρίβωσης της ταυτότητας του πελάτη, με χρήση των σύγχρονων τεχνολογιών³. Κατ' ακολουθία, οι σημαντικές μεταβολές που επέφερε η δεύτερη οδηγία (2001/97/EK) εντοπίζονται στην εντυπωσιακή διεύρυνση των πράξεων που συνιστούν πλέον "βασικά εγκλήματα", εντασσόμενα στην έννοια της "εγκληματικής δραστηριότητας", αλλά και στην επέκταση των υποχρεώσεων που επεβλήθησαν εκτός των τραπεζικών ιδρυμάτων και χρηματοπιστωτικών οργανισμών και σε άλλες επαγγελματικές τάξεις, μεταξύ των οποίων πλέον και στους δικηγόρους και συμβολαιογράφους.

V) Με την Τρίτη οδηγία 2005/60/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της Ε.Ε. (26 – 10 – 2005) σχετικά με την πρόληψη της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας, κωδικοποιήθηκε η σχετική κοινοτική νομοθεσία για την αντιμετώπιση της νομιμοποίησης εσόδων, καταργήθηκε η οδηγία 91/308/ΕΟΚ, όπως τροποποιήθηκε από την οδηγία 2001/97/EK, καλώντας τα κράτη μέλη να ευθυγραμμιστούν προς τα νέα διεθνή δεδομένα.

Στο προοίμιο της οδηγίας αναφέρεται χαρακτηριστικά ότι «η κοινοτική δράση θα πρέπει να συνεχίσει να λαμβάνει υπόψη ιδιαίτερα τις συστάσεις της ομάδας χρηματοοικονομικής δράσης (εφεξής 'FATF'), η οποία αποτελεί τον κυριότερο διεθνή φορέα που ενεργοποιείται για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων

³ βλ. Δ. Ζημιανίτη, "Η Τρίτη οδηγία για το ξέπλυμα χρήματος", ΕΕΠ 2007, 101 (105).

από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας.Εφόσον οι συστάσεις της FATF αναθεωρήθηκαν ουσιαστικά και επεκτάθηκαν το 2003, η κοινοτική οδηγία θα πρέπει να ευθυγραμμιστεί με το νέο αυτό διεθνές πρότυπο».

Ειδικότερα το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο της ΕΕ, εκτός από την ανάγκη να ευθυγραμμιστεί με τις αναθεωρημένες συστάσεις της FATF, για την έκδοση της τρίτης οδηγίας έλαβε υπόψη, μεταξύ των άλλων, ότι:

1)Η μαζική ροή χρημάτων που προέρχεται από παράνομες δραστηριότητες μπορεί να επιφέρει ζημία στην σταθερότητα και τη φήμη του χρηματοπιστωτικού τομέα και συνιστά απειλή για την ενιαία αγορά, η δε τρομοκρατία κλονίζει τα θεμέλια της κοινωνίας και για το λόγο αυτό είναι ανάγκη να θεσπιστούν ορισμένα μέτρα συντονισμού σε κοινοτικό επίπεδο, χωρίς τα μέτρα αυτά να αντιβαίνουν προς τις άλλες δράσεις που έχουν αναληφθεί στο πλαίσιο άλλων διεθνών φόρουμ.

2)Η οδηγία 91/308/ΕΟΚ παρόλο που επέβαλε την υποχρέωση της εξακρίβωσης της ταυτότητας του πελάτη, περιελάμβανε σχετικά λίγες λεπτομέρειες για τις συναφείς διαδικασίες και συνεπώς πρέπει να εισαχθούν ειδικότερες και λεπτομερέστερες διατάξεις που να αφορούν την εξακρίβωση και τον έλεγχο της ταυτότητας του πελάτη και κάθε πραγματικού διακαιούχου, την δε εξακρίβωση και τον έλεγχο της ταυτότητας αυτού (πραγματικού δικαιούχου) πρέπει να έχουν τα ιδρύματα, οι οργανισμοί και τα πρόσωπα που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας αυτής.

3)Οι υποχρεώσεις κατά της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και κατά της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας θα πρέπει να επεκταθούν στους διαμεσολαβητές ασφαλειών ζωής και στους φορείς παροχής υπηρεσιών σε εταιρίες καταπιστευτικής διαχείρισης και επιχειρήσεις.

4)Η κοινοτική νομοθεσία θα πρέπει να αναγνωρίσει ότι ορισμένες καταστάσεις ενέχουν μεγαλύτερο κίνδυνο νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες ή χρηματοδότηση της τρομοκρατίας (αυτο θα πρέπει να ισχύει ιδίως στις επιχειρηματικές σχέσεις με πρόσωπα που κατέχουν ή κατείχαν σημαντικές δημόσιες σχέσεις, ιδίως πρόσωπα που προέρχονται από χώρες όπου η δωροδοκία είναι ευρέως διαδεδομένη).

5)Η νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και η χρηματοδότηση της τρομοκρατίας αποτελούν διεθνή προβλήματα και η προσπάθεια καταπολέμησής τους θα πρέπει να είναι παγκόσμια.

6)Με την οδηγία αυτή, που πρέπει να σέβεται τα θεμελιώδη δικαιώματα και να ακολουθεί τις βασικές αρχές που αναγνωρίζει ο Χάρτης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων

της ΕΕ, θα πρέπει να θεσπιστούν λεπτομερείς κανόνες όσον αφορά την άσκηση της δέουσας επιμέλειας για πελάτες ή επιχειρηματικές σχέσεις υψηλού κινδύνου (πχ πρόσωπα πολιτικώς εκτεθειμένα). Έτσι, η Τρίτη οδηγία εισήγαγε σημαντικές αλλαγές στα μέχρι σήμερα ισχύοντα, ορίζοντας εκτός των άλλων, και πρόσθετες υποχρεώσεις για τα «υπόχρεα πρόσωπα» λήψης επιπλέον μέτρων «δέουσας επιμέλειας» ως προς τον πελάτη και αυξημένης δέουσας επιμέλειας σε περιπτώσεις συναλλαγών που ενέχουν υψηλό κίνδυνο, παρέχοντας, παράλληλα, τη δυνατότητα στις εθνικές αρμόδιες αρχές να ορίσουν διαφοροποιημένες υποχρεώσεις στα νέα υπόχρεα πρόσωπα, συνεκτιμώντας τη φύση της επαγγελματικής σχέσης.

VI. Συμπληρωματική Κοινοτική Νομοθεσία

Αξίζει να σημειωθεί ότι, σε κοινοτικό επίπεδο, η σχετική νομοθεσία για την αντιμετώπιση του φαινομένου της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες, εκτός των άνω οδηγιών, συμπληρώθηκε και με μια σειρά από Αποφάσεις – Πλαίσιο, όπως είναι: 1) Η Απόφαση – Πλαίσιο του Συμβουλίου 2001/500/ΔΕΥ, η οποία κατά κύριο λόγο ρυθμίζει ζητήματα εφαρμογής της Σύμβασης του 1990 του Συμβουλίου της Ευρώπης, 2) η Απόφαση – Πλαίσιο 2003/577/ΔΕΥ, που προωθεί την αρχή της αμοιβαίας αναγνώρισης και προσπαθεί να διευκολύνει την εκτέλεση αποφάσεων δέσμευσης και δήμευσης που προέρχεται από άλλα κράτη-μέλη, 3) η Απόφαση-Πλαίσιο 2005/212/ΔΕΥ για τη δήμευση προϊόντων, οργάνων και περιουσιακών στοιχείων του εγκλήματος, με την οποία γίνεται προσπάθεια να διευκολυνθεί η δήμευση με μετριασμό του βάρους απόδειξης αναφορικά με την προέλευση των περιουσιακών στοιχείων των προσώπων που έχουν καταδικαστεί για αδικήματα, τα οποία συνδέονται με το οργανωμένο έγκλημα και την τρομοκρατία, καθώς επίσης και ο Κανονισμός 1889/2005 για τους ελέγχους των ρευστών διαθεσίμων που εισέρχονται ή εξέρχονται από το έδαφος της Ε.Ε. Με τον συγκεκριμένο κανονισμό επιβλήθηκε υποχρέωση δήλωσης σε κάθε πρόσωπο που εισέρχεται ή εξέρχεται από το έδαφος της Ε.Ε. με ποσό ίσης ή μεγαλύτερης αξίας από 10.000 Ευρώ. Επίσης εκδόθηκε η συμπληρωματική οδηγία υπ' αρ. 2006/70 της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και ο κανονισμός 1781/06 της Ε.Ε.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β'

Η Διαμόρφωση Νομοθετικού Πλαισίου για την καταπολέμηση της Νομιμοποίησης Εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες στην Ελλάδα.

Η προσαρμογή της Νομοθεσίας μας στην 1^η οδηγία 91/308/ΕΚ, έλαβε χώρα με το Ν. 2331/95. Κατά τη διάρθρωση του Νόμου, καθορίστηκαν οι πράξεις που εντάσσονταν στην έννοια της "εγκληματικής δραστηριότητας" και οι πράξεις της νομιμοποίησης εσόδων που προήλθαν από τα προηγούμενα αδικήματα, που ενέπιπταν στην έννοια της εγκληματικής δραστηριότητας. Η επιλογή του νομοθέτη ήταν η καθιέρωση λίστας αδικημάτων, που συνιστούσαν πράξεις εγκληματικής δραστηριότητας. Έκτοτε, με διάφορα επιγενόμενα νομοθετήματα, εντάσσονταν στην έννοια της εγκληματικής δραστηριότητας νέα βασικά εγκλήματα, τα οποία, με μεταγενέστερους νόμους, εντάσσονταν στην αρχική λίστα. Ως νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες τυποποιήθηκαν μορφές "ξεπλύματος" των προϊόντων και εσόδων που αποκτήθηκαν από πράξεις που συνιστούσαν "εγκληματική δραστηριότητα".

Έτσι, η πρώτη λίστα αδικημάτων, τα οποία εντάχθηκαν στην έννοια της εγκληματικής δραστηριότητας, από την ισχύ του Ν. 2331/95, μέχρι και την τροποποίησή του από το Ν.3424/2005, περιελάμβανε τα ακόλουθα αδικήματα:

"αα) Τα εγκλήματα που προβλέπονται από το νόμο, για την καταπολέμηση της διάδοσης των ναρκωτικών.

αβ) Τα εγκλήματα της παραγράφου 1 του άρθρου 15 του Ν. 2168/1993 όπλα, πυρομαχικά κ.λπ."

αγ) Της ληστείας (άρθρο 380 Ποινικού Κώδικα).

αδ) Της εκβίασης (άρθρο 385 παρ.1, περιπτ. α'-β' Ποινικού Κώδικα).

αε) Της αρπαγής (άρθρο 322 Ποινικού Κώδικα).

αστ) Της κλοπής ιδιαίτερα μεγάλης αξίας (άρθρο 372 παράγραφος 1 εδάφιο β' Ποινικού Κώδικα) και των διακεκριμένων περιπτώσεων κλοπής του άρθρου 374 περίπτωση α'-στ' του Ποινικού Κώδικα.

αζ) Της υπεξαίρεσης, αν το αντικείμενό της είναι ιδιαίτερα μεγάλης αξίας (άρθρο 375 παράγραφος 1β' του Ποινικού Κώδικα) ή αν η πράξη ενέχει κατάχρηση ιδιαίτερης εμπιστοσύνης ή συντρέχουν οι λοιπές περιστάσεις του άρθρου 375 παράγραφος 2 του Ποινικού Κώδικα).

αη) Της απάτης, αν η ζημία που προξενήθηκε είναι ιδιαίτερα μεγάλη (άρθρο 386 παράγραφος 1 εδάφιο β' του Ποινικού Κώδικα) ή αν ο υπαίτιος διαπράττει απάτες κατ' επάγγελμα ή κατά συνήθεια ή αν οι περιστάσεις υπό τις οποίες έγινε η πράξη μαρτυρούν ότι είναι ιδιαίτερα επικίνδυνος (άρθρο 386 παράγραφος 3 του Ποινικού Κώδικα).

αθ) Της παράνομης εμπορίας αρχαιοτήτων.

αι) Της κλοπής φορτίου πλοίου, αν το αντικείμενό της είναι ιδιαιτέρως μεγάλης αξίας (άρθρο 217 παράγραφος 1 εδάφιο β' Κώδικα Δημοσίου Ναυτικού Δικαίου).

αια) Τα προβλεπόμενα υπό τα στοιχεία γ' και δ' εδάφιο δεύτερο της παραγράφου 2 και από την παράγραφο 3 του άρθρου 10 του Ν.1383/1983 "αφαιρέσεις και μεταμοσχεύσεις ανθρωπίνων ιστών και οργάνων".

αιβ) Της παραγράφου 1 του άρθρου 1 του Ν. 1608/1950 "περί αυξήσεων των ποινών των προβλεπομένων δια τους καταχραστάς του δημοσίου", όπως ισχύει.

αιγ) Της λαθρεμπορίας, όταν εμπίπτουν στις περιπτώσεις του άρθρου 102 παράγραφος 1Β του Τελωνειακού Κώδικα (ν.1165/1918, όπως ισχύει).

αιδ) Τα προβλεπόμενα από το ΝΔ 181/1974 "περί προστασίας εξ ιοντιζουσών ακτινοβολιών".

αιε) Τα προβλεπόμενα και τιμωρούμενα από τις διατάξεις της παρ.3 του άρθρου 349 του Ποινικού Κώδικα.

αιστ) Τα προβλεπόμενα και τιμωρούμενα από τις διατάξεις του β. δ/τος 29/1971 "περί κωδικοποίησης εις ενιαίον κείμενον των ισχυουσών διατάξεων περί τυχερών και μη παιγνίων".

αιζ) Τα προβλεπόμενα και τιμωρούμενα από τις διατάξεις των άρθρων 235, 236 και 237 του Ποινικού Κώδικα της τοκογλυφίας αν αυτή ασκείται κατά επάγγελμα ή κατά συνήθεια (άρθρο 404, παρ. 3 Ποινικού Κώδικος).

αιη) Της λαθρομεταναστεύσεως (αρ. 19 Ν.1941/91).

αιθ) Της λαθρεμπορίας πυρηνικών υλικών κ.λπ., ραδιενεργών ουσιών, πέραν της περιπτώσεως του ανωτέρω εδαφίου αιγ.

ακβ) Τα προβλεπόμενα και τιμωρούμενα από τις διατάξεις των άρθρων τρίτο, τέταρτο και έκτο του νόμου, με τον οποίο κυρώνεται η Σύμβαση σχετικά με την προστασία

των οικονομικών συμφερόντων των Ευρωπαϊκών κοινοτήτων και των συναφών με αυτή πρωτοκόλλων.

ακγ) Τα προβλεπόμενα στις παραγράφους 1 και 2 του άρθρου 187 του Ποινικού Κώδικα".

Η δεύτερη οδηγία 2001/97/EK ενσωματώθηκε στη νομοθεσία μας με το Ν.3424/2005. Με το νόμο αυτό, ακολουθήθηκε ένα μικτό σύστημα περιγραφής των πράξεων που συνιστούν "εγκληματική δραστηριότητα" ορισμός που αντικαταστάθηκε με την ορολογία "βασικά εγκλήματα". Μια κατηγορία 16 πράξεων τυποποιήθηκε στη λίστα των θεωρουμένων ως "βασικών εγκλημάτων", όπως αυτά αναφέρονται στη 2^η οδηγία. Ως πράξη ξεπλύματος χρήματος τυποποιείτο η νομιμοποίηση εσόδων από την τέλεση ενός εκ των βασικών 16 εγκλημάτων της λίστας, ανεξαρτήτως ποσού νομιμοποιούμενης περιουσίας ή εσόδων.

II. Η λίστα των "βασικών εγκλημάτων" που εντάχθηκαν στο Ν.3424/2005 ως συνιστώντα εγκληματική δραστηριότητα, περιλαμβάνει τα ακόλουθα "βασικά εγκλήματα":

"αα) εγκληματική οργάνωση (αρ. 187§§1,2,4 και 5 του Π.Κ.).

ββ) Τρομοκρατικές πράξεις (αρ. 187Α ΠΚ.)

γγ) Χρηματοδότηση της τρομοκρατίας, όπως προβλέπεται στην παρ. 6 του άρ. 187Α ΠΚ).

δδ) Παθητική δωροδοκία (άρθρο 235 ΠΚ).

εε) Εμπορία ανθρώπων (αρ. 323Α ΠΚ).

στ) Απάτη με υπολογιστή (αρ. 386 Α ΠΚ).

ζζ) Σωματεμπορία (αρ. 351 ΠΚ).

ηη) Τα προβλεπόμενα στα άρθρα 4,5,6,7 και 8 του Ν.1729/87.

θθ) Τα προβλεπόμενα στα άρθρα 15 και 17 του Ν.2168/93.

ιι) Τα προβλεπόμενα στα άρθρα 2, 53-55, 61 και 63 του Ν.3028/02.

ια) Τα προβλεπόμενα στο αρ. 8 §§1 και 3 ΝΔ181/74.

ιβ) Τα προβλεπόμενα στο αρ. 87§5,6,7 και 8 και στο άρθρο 88Ν.3386/05.

ιγ) Τα προβλεπόμενα στα άρθρα δεύτερο, τρίτο, τέταρτο και έκτο του Ν.2803/2000.

ιδ) Δωροδοκία αλλοδαπού δημοσίου λειτουργού, όπως προβλέπεται στο άρθρο δεύτερο του Ν. 2658/98.

ιε) Δωροδοκία υπαλλήλων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων ή των κρατών-μελών της Ε.Ε., όπως προβλέπεται στα άρθρα τρίτο και τέταρτο του Ν. 2802/2000.

ιστ) η κατάχρηση αγοράς είτε συντελείται με κατάχρηση προνομιακής πληροφορίας είτε με χειραγώγηση της αγοράς, όπως προβλέπεται από τις διατάξεις του Ν.3340/05".

Παράλληλα, ως βασικό έγκλημα θεωρήθηκε και κάθε άλλη πράξη, τιμωρούμενη με ελάχιστο όριο ποινής φυλάκισης ανώτερης των 6 μηνών, αν και από την τέλεσή της προέκυψε περιουσία τουλάχιστον 15.000 Ευρώ.

III. Με το νόμο 3691/2008, όπως τροπ. με τους Νόμους 3875/10, 3862/10, 3932/11, 4021/11 και 4174/13, ενσωματώθηκε στη νομοθεσία μας η 3^η οδηγία (2005/60/EK) για τη νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας, αφού καταργήθηκαν ρητά οι προγενέστεροι δύο νόμοι (Ν.2331/95 και Ν. 3424/05), οι οποίοι αντίστοιχα είχαν ενσωματώσει στη νομοθεσία μας τις προηγούμενες 1^η και 2^η κοινοτικές οδηγίες. Επίσης, με τον ίδιο νόμο ενσωματώθηκαν στη νομοθεσία μας και διατάξεις της οδηγίας 2006/70/EK της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

IV. Βασικές έννοιες του ν. 3691/08

Βασικά αδικήματα

Με το Ν. 3691/08, ο όρος "βασικά εγκλήματα", που χρησιμοποιήθηκε από το Ν.3424/05 για να χαρακτηρίσει τις πράξεις εγκληματικής δραστηριότητας, από την τέλεση των οποίων προέρχεται η "περιουσία" που αποτελεί περαιτέρω υλικό αντικείμενο των πράξεων νομιμοποίησης εσόδων, αντικαθίστανται με τον όρο "βασικά αδικήματα". Ως προς το προϊσχύσαν καθεστώς, σημειώθηκαν οι ακόλουθες μεταβολές: καθορίστηκαν και πάλι ως "βασικά αδικήματα", συνιστώντα την έννοια της "εγκληματικής δραστηριότητας", αξιόποινες πράξεις δύο κατηγοριών:

I. Στην πρώτη κατηγορία καθορίζονται συγκεκριμένα αδικήματα ως βασικά αδικήματα, και καταχωρούνται σε σχετική λίστα (κατά το σύστημα που είχε εισηχθεί και με το Ν.3424/05). Η νέα λίστα "βασικών αδικημάτων" περιλαμβάνει 20 αδικήματα, επαναφέροντας τη λίστα των ιδίων αδικημάτων που καθόρισε ο Ν.3424/05, με την προσθήκη των αδικημάτων της ενεργητικής δωροδοκίας (αρ.235 ΠΚ), της δωροδοκίας δικαστή (αρ. 237 ΠΚ), αδικήματα του Ν.2523/97, Ν.2960/01, Ν.1882/90, Ν.1650/86, καθώς και κάθε άλλου αδικήματος που τιμωρείται με ποινή στερητική της ελευθερίας με ελάχιστο όριο άνω των 6 μηνών και από το οποίο προκύπτει περιουσιακό όφελος.

Σύμφωνα με το άρθρο 3 του Ν.3691/08, ως εγκληματικές δραστηριότητες νοούνται η διάπραξη ενός ή περισσότερων από τα ακόλουθα αδικήματα που καλούνται εφεξής "βασικά αδικήματα",

"α) εγκληματική οργάνωση (αρ. 187 ΠΚ)

β) τρομοκρατικές πράξεις και χρηματοδότηση της τρομοκρατίας

γ) παθητική δωροδοκία (αρ. 235 ΠΚ)

δ) ενεργητική δωροδοκία (αρ. 236 ΠΚ)

ε) δωροδοκία δικαστή (αρ. 237 ΠΚ)

στ) εμπορία ανθρώπων (αρ. 3 23Α ΠΚ)

ζ) απάτη με υπολογιστή (αρ. 386Α ΠΚ)

η) σωματεμπορία (αρ. 351 ΠΚ)

θ) τα προβλεπόμενα στα άρθρα 20, 21, 22 και 23 του Ν.3459/06.

ι) τα προβλεπόμενα στα άρθρα 15 και 17 του Ν. 2168/93.

ια) τα προβλεπόμενα στα άρθρα 53, 54, 55, 61 και 63 του Ν. 3028/02.

ιβ) τα προβλεπόμενα στο άρθρο 8 παρ. 1 και 3 του ΝΔ 181/74.

ιγ) τα προβλεπόμενα στο αρ. 87 § 5,6,7 και 8 και στο άρθρο 88 του Ν. 3386/05.

ιδ) τα προβλεπόμενα στα άρθρα τρίτο, τέταρτο και έκτο του Ν. 2803/2000.

ιε) δωροδοκία αλλοδαπού δημόσιου λειτουργού, όπως προβλέπεται στο άρθρο δεύτερο του Ν. 2656/98.

ιστ) δωροδοκία υπαλλήλων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων ή των κρατών-μελών της Ε.Ε., όπως προβλέπεται: α) στα άρθρα 2, 3 και 4 της Σύμβασης περί καταπολέμησης της δωροδοκίας στην οποία ενέχονται υπάλληλοι των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων ή των κρατών-μελών της Ε.Ε., η οποία κυρώθηκε με το άρθρο πρώτο του Ν. 2802/2000 και β) στα άρθρα τρίτο και τέταρτο του Ν. 2802/2000.

ιζ) τα προβλεπόμενα στα άρθρα 29 και 30 του Ν. 3340/2005.

Ιη) Τα αδικήματα: α) της φοροδιαφυγής, που προβλέπονται στο άρθρο 17, στο άρθρο 18 με την εξαίρεση της περίπτωσης α' της παρ. Ι και του άρθρου 19 με την εξαίρεση της περίπτωσης του πρώτου εδαφίου της παρ. Ι του Ν. 2523/97, όπως ισχύουν, β) της λαθρεμπορίας, που προβλέπονται στα άρθρα 155,156 και 157 του Ν. 2960/01, όπως ισχύουν και γ) της μη καταβολής χρεών προς το Δημόσιο, που προβλέπονται στο άρθρο 25 Ν.1882/90, όπως ισχύει, με την εξαίρεση της περίπτωσης α' της παρ. Ι, καθώς και της μη καταβολής χρεών που προκύπτουν από χρηματικές ποινές ή πρόστιμα που επιβλήθηκαν από τα δικαστήρια ή από διοικητικές ή άλλες αρχές.

ιθ) Τα προβλεπόμενα και τιμωρούμενα από τις διατάξεις του άρθρου 28§3 εδ. α' του Ν. 1650/86.

κ) Κάθε άλλο αδίκημα που τιμωρείται με ποινή στερητική της ελευθερίας, της οποίας το ελάχιστο όριο είναι άνω των έξι μηνών και από το οποίο προκύπτει περιουσιακό όφελος".

Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι κάθε περιουσία, έσοδα και εν γένει πρόσδοι που προέκυψαν άμεσα και αιτιατά από τα βασικά αδικήματα αυτής της λίστας και "νομιμοποιήθηκαν" (ξεπλύθηκαν) με τους τρόπους που προβλέπονται στο άρθρο 2 του Ν. 3691/08, εντάσσονται στην έννοια της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες, ανεξαρτήτως του ποσού της περιουσίας που προέκυψε από την τέλεσή τους.

V. Πράξεις που αποτελούν ξέπλυμα χρήματος.

Σύμφωνα με το άρθρο 2 του Ν. 3691/08, νομιμοποίηση εσόδων από τις εγκληματικές δραστηριότητες (ξέπλυμα χρήματος), που προβλέπονται στο άρθρο 3 του ίδιου νόμου αποτελούν οι ακόλουθες πράξεις:

"α) Η μετατροπή ή η μεταβίβαση περιουσίας εν γνώσει του γεγονότος ότι προέρχεται από εγκληματικές δραστηριότητες ή από πράξη συμμετοχής σε τέτοιες δραστηριότητες, με σκοπό την απόκρυψη ή τη συγκάλυψη της παράνομης προέλευσής της ή την παροχή συνδρομής σε οποιονδήποτε εμπλέκεται στις δραστηριότητες αυτές, προκειμένου να αποφύγει τις έννομες συνέπειες των πράξεών του.

β) Η απόκρυψη ή η συγκάλυψη της αλήθειας με οποιοδήποτε μέσο ή τρόπο, όσον αφορά στη φύση, προέλευση, διάθεση, διακίνηση ή χρήση περιουσίας ή στον τόπο όπου αυτή αποκτήθηκε ή ευρίσκεται ή την κυριότητα επί περιουσίας ή σχετικών με αυτή δικαιωμάτων, εν γνώσει του γεγονότος ότι η περιουσία αυτή προέρχεται από εγκληματικές δραστηριότητες ή από πράξη συμμετοχής σε τέτοιες δραστηριότητες.

γ) Η απόκτηση, κατοχή, διαχείριση ή χρήση περιουσίας, εν γνώσει κατά το χρόνο της κτήσης ή της διαχείρισης, του γεγονότος ότι η περιουσία προέρχεται από εγκληματικές δραστηριότητες ή από πράξη συμμετοχής σε τέτοιες δραστηριότητες.

δ) Η χρησιμοποίηση του χρηματοπιστωτικού τομέα με την τοποθέτηση σε αυτόν ή τη διακίνηση μέσω αυτού εσόδων που προέρχονται από εγκληματικές δραστηριότητες, με σκοπό να προσδοθεί νομιμοφάνεια στα εν λόγω έσοδα.

ε) Η σύσταση οργάνωσης ή ομάδας δύο τουλάχιστον ατόμων για τη διάπραξη μιας ή περισσότερων από τις πράξεις που αναφέρονται στα παραπάνω στοιχεία α' έως δ' και η συμμετοχή σε τέτοια οργάνωση ή ομάδα.

3. Νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες υπάρχει και όταν οι δραστηριότητες από τις οποίες προέρχεται η προς νομιμοποίηση περιουσία έλαβαν χώρα στο έδαφος άλλου κράτους, εφόσον αυτές θα ήταν βασικό αδίκημα αν διαπράττονταν στην Ελλάδα και θεωρούνται αξιόποινες σύμφωνα με τη νομοθεσία του κράτους αυτού.

4. Χρηματοδότηση της τρομοκρατίας αποτελεί το αδίκημα που προβλέπεται στην παράγραφο 6 του άρθρου 187 Α του Ποινικού Κώδικα (διαγράφηκε η τελευταία φράση με το άρθρο ένατο παρ. 1 του Ν. 3875/2010 – ΦΕΚ 158, τ. Α').

5. Η γνώση, η πρόθεση ή ο σκοπός που απαιτούνται ως στοιχεία του πραγματικού των αδικημάτων των παραγράφων 2 και 3 μπορούν να συνάγονται και από τις συντρέχουσες πραγματικές περιστάσεις".

Στη συνέχεια παρατίθενται αυτούσια τα άρθρα 4,5,6 και 10 του Ν.3691/08, όπου αναλύονται οι ορισμοί, τα υπόχρεα πρόσωπα (φυσικά και Νομικά) που υπόκεινται στις υποχρεώσεις του νόμου αυτού, οι αρμόδιες αρχές και άλλοι φορείς και άλλες δημόσιες αρχές περιληπτικά.

"VI. Ορισμοί

Άρθρο 4 – Για την εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος νόμου οι ακόλουθοι όροι έχουν την εξής έννοια:

1. "Περιουσία: Περιουσιακά στοιχεία κάθε είδους ενσώματα ή ασώματα, κινητά ή ακίνητα, υλικά ή άυλα, καθώς και έγγραφα ή στοιχεία οποιασδήποτε μορφής, έντυπης, ηλεκτρονικής ή ψηφιακής, που αποδεικνύουν τίτλο ιδιοκτησίας ή δικαιώματα προς απόκτηση τέτοιων περιουσιακών στοιχείων. για τους σκοπούς του παρόντος νόμου τα έσοδα περιλαμβάνονται στην έννοια της περιουσίας.

2. "Πιστωτικό Ίδρυμα":

α) Επιχείρηση, η κύρια δραστηριότητα της οποίας συνίσταται στην αποδοχή καταθέσεων ή άλλων επιστρεπτέων κεφαλαίων από το κοινό και στη χορήγηση δανείων ή λοιπών πιστώσεων για λογαριασμό της.

β) Ίδρυμα ηλεκτρονικού χρήματος, κατά την έννοια της παρ. 19 του άρθρου 2 του ν. 3601/2007 (ΦΕΚ 178Α').

γ) Το στερούμενο ιδίας νομικής προσωπικότητας υποκατάστημα ή γραφείο αντιπροσωπείας στην Ελλάδα πιστωτικού ιδρύματος που έχει την έδρα του στην

αλλοδαπή. Περισσότερα υποκαταστήματα στην ημεδαπή του ιδίου αλλοδαπού πιστωτικού ιδρύματος θεωρούνται ως ενιαίο πιστωτικό ίδρυμα.

Για τους σκοπούς του παρόντος νόμου στην έννοια του πιστωτικού ιδρύματος περιλαμβάνονται το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων και η Τράπεζα της Ελλάδος.

3. "Χρηματοπιστωτικός Οργανισμός":

- α) Οι εταιρείες χρηματοδοτικής μίσθωσης
- β) Οι εταιρείες πρακτορείας επιχειρηματικών απαιτήσεων τρίτων.
- γ) Τα ανταλλακτήρια συναλλάγματος.
- δ) Τα ιδρύματα πληρωμών.
- ε) Οι εταιρείες παροχής πιστώσεων.
- στ) Οι ταχυδρομικές εταιρείες στην έκταση που ασκούν τη δραστηριότητα της διαμεσολάβησης στη μεταφορά κεφαλαίων.
- ζ) Οι ανώνυμες εταιρείες επενδύσεων χαρτοφυλακίου.
- η) Οι ανώνυμες εταιρείες διαχείρισης αμοιβαίων κεφαλαίων.
- θ) Οι ανώνυμες εταιρείες διαχείρισης αμοιβαίων κεφαλαίων σε ακίνητη περιουσία.
- ι) Οι ανώνυμες εταιρείες διαχείρισης αμοιβαίων κεφαλαίων επιχειρηματικών συμμετοχών.
- ια) Οι ανώνυμες εταιρείες παροχής επενδυτικών υπηρεσιών.
- ιβ) Οι ανώνυμες εταιρείες επενδυτικής διαμεσολάβησης.
- ιγ) Οι ασφαλιστικές εταιρείες που ασκούν ασφαλίσεις ζωής ή/και παρέχουν υπηρεσίες σχετιζόμενες με επενδύσεις.
- ιδ) Οι ασφαλιστικοί διαμεσολαβητές, κατά την έννοια της παραγράφου 5 του άρθρου 2 του π.δ. 190/2006 (ΦΕΚ 196Α'), όταν δραστηριοποιούνται στον τομέα της ασφάλειας ζωής ή και της παροχής υπηρεσιών σχετιζόμενων με επενδύσεις. Εξαιρούνται οι συνδεδεμένοι ασφαλιστικοί διαμεσολαβητές, όπως ορίζονται στην παρ. 7 του άρθρου 2 του ως άνω προεδρικού διατάγματος.
- ιε) Τα στερούμενα ιδίας νομικής προσωπικότητας υποκαταστήματα ή γραφεία αντιπροσωπείας στην Ελλάδα χρηματοπιστωτικών οργανισμών οι οποίοι έχουν την έδρα τους στην αλλοδαπή.
- ιστ) Άλλες επιχειρήσεις που δεν είναι πιστωτικά ιδρύματα και των οποίων η κύρια δραστηριότητα συνίσταται στην απόκτηση συμμετοχών ή στην άσκηση μιας ή περισσότερων από τις δραστηριότητες που αναφέρονται στα στοιχεία β' έως ιβ' της

παραγράφου 1 του άρθρου 11 του ν. 3601/2007 (ΦΕΚ 178Α'). Με απόφαση του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών ύστερα από γνώση του Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος δύναται να ορίζονται και άλλες δραστηριότητες των επιχειρήσεων της κατηγορίας αυτής.

4. "Χρηματοπιστωτικός Όμιλος". Σύνολο επιχειρήσεων από αυτές που αναφέρονται στις παραγράφους 2 και 3 του παρόντος άρθρου που αποτελούνται από τη μητρική επιχείρηση με έδρα στην Ελλάδα, τις θυγατρικές της και τις επιχειρήσεις στις οποίες η μητρική ή οι θυγατρικές της κατέχουν ειδική συμμετοχή (εταιρείες συμμετοχής), από επιχειρήσεις συνδεδεμένες με τη μητρική, θυγατρική ή εταιρεία συμμετοχής, κατά την έννοια των περιπτώσεων β,γ ή δ' του εδαφίου 5 του άρθρου 42ε του κ.ν. 2190/1920 (ΦΕΚ 37Α') ή επί των οποίων ασκείται από τη μητρική, θυγατρική ή εταιρεία συμμετοχής σημαντική επιρροή, χωρίς να υφίσταται συμμετοχή ή με τις οποίες συνδέονται με άλλο στενό δεσμό ή ευρίσκονται υπό ενιαία διοίκηση, χωρίς να απαιτείται σχετική σύμβαση ή ρήτρα του καταστατικού. Για την έννοια των όρων "μητρική-θυγατρική", "ειδική συμμετοχή" και "στενός δεσμός" εφαρμόζονται οι ορισμοί του άρθρου 2 του ν.3601/2007 (ΦΕΚ 178Α').

Ως μεγαλύτερη εταιρεία του ομίλου θεωρείται αυτή που εμφανίζει το υψηλότερο μέγεθος ισολογισμού κατά την προηγούμενη χρήση.

5. "Αρχή": Η Αρχή Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες και της Χρηματοδότησης της Τρομοκρατίας και Ελέγχου των Δηλώσεων Περιουσιακής Κατάστασης, που αναφέρεται στο άρθρο 7".

6. "Πρόσωπο": Φυσικό ή νομικό πρόσωπο.

7. "Ηλεκτρονική Μεταφορά Κεφαλαίων": Η μεταφορά κεφαλαίων κατά την οποία η συναλλαγή πραγματοποιείται με πρωτοβουλία του εντολέα, μέσω πιστωτικού ιδρύματος ή χρηματοπιστωτικού οργανισμού, με χρήση ηλεκτρονικών μέσων, με σκοπό να τεθεί στη διάθεση του δικαιούχου χρηματικό ποσό σε άλλο πιστωτικό ίδρυμα ή χρηματοπιστωτικό οργανισμό. Ο εντολέας και ο δικαιούχος μπορεί να είναι το ίδιο πρόσωπο.

8. "Διασυνοριακή Μεταφορά Κεφαλαίων": Η μεταφορά κεφαλαίων κατά την οποία το πιστωτικό ίδρυμα ή ο χρηματοπιστωτικός οργανισμός που λαμβάνει την εντολή μεταφοράς κεφαλαίων υπόκειται σε διαφορετική έννομη τάξη από εκείνη

στην οποία υπόκειται το πιστωτικό ίδρυμα ή ο χρηματοπιστωτικός οργανισμός που θέτει τα μεταφερόμενα κεφάλαια στη διάθεση του δικαιούχου.

9. "Χρηματοπιστωτικός τομέας": Ο τομέας της οικονομίας που αποτελείται από τα νομικά και φυσικά πρόσωπα που εποπτεύονται από την Τράπεζα της Ελλάδος, την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς, την Επιτροπή Εποπτείας Ιδιωτικής Ασφάλισης και την Επιτροπή Λογιστικής Τυποποίησης και Ελέγχων.

10. "Εικονική τράπεζα": Το πιστωτικό ίδρυμα ή άλλους είδους ίδρυμα ή εταιρεία ασχολούμενη με ανάλογες δραστηριότητες, που έχει συσταθεί σε χώρα ή δικαιοδοσία στην οποία δεν έχει φυσική παρουσία, υπό την έννοια της άσκησης από εκεί της πραγματικής διοίκησης και διεύθυνσης και δεν συνδέεται με χρηματοπιστωτικό όμιλο που πληροί τις απαιτήσεις της κοινοτικής νομοθεσίας, σχετικά με τη ρύθμιση και εποπτεία αυτών ή τουλάχιστον ισοδύναμες απαιτήσεις.

11. "Πολιτικώς εκτεθειμένα πρόσωπα": Τα φυσικά πρόσωπα, στα οποία έχει ή είχε ανατεθεί σημαντικό δημόσιο λειτούργημα και οι άμεσοι στενοί συγγενείς τους ή τα πρόσωπα που είναι γνωστά ως στενοί συνεργάτες των προσώπων αυτών, όπως αυτά εξειδικεύονται στο άρθρο 22.

12. "Λογαριασμός πλάγιας πρόσβασης (Payable through account): Τραπεζικός λογαριασμός που τηρείται σε πιστωτικό ίδρυμα εγκατεστημένο στην Ελλάδα (ανταποκριτής) και ανοίγεται στο πλαίσιο διασυννοριακής σχέσης τραπεζικής ανταπόκρισης (correspondent banking) με σκοπό την εξυπηρέτηση των πελατών πιστωτικού ιδρύματος εγκατεστημένου στην αλλοδαπή (ίδρυμα τραπεζικής ανταπόκρισης) για την εκ μέρους τους διενέργεια χρηματοπιστωτικών συναλλαγών στην Ελλάδα.

13. "Υποπτη συναλλαγή ή δραστηριότητα": Η συναλλαγή ή οι συναλλαγές ή δραστηριότητες από τις οποίες εκτιμάται ότι προκύπτουν αποχρώσεις ενδείξεις ή υπόνοιες για πιθανή απόπειρα ή διάπραξη των αδικημάτων του άρθρου 2 του παρόντος νόμου ή για εμπλοκή του συναλλασσόμενου ή του πραγματικού δικαιούχου σε εγκληματικές δραστηριότητες, με βάση την αξιολόγηση των στοιχείων της συναλλαγής (φύση της συναλλαγής, κατηγορία χρηματοπιστωτικού μέσου, συχνότητα, πολυπλοκότητα και ύψος της συναλλαγής, χρήση ή μη μετρητών) και του προσώπου (επάγγελμα, οικονομική επιφάνεια, συναλλακτική ή επιχειρηματική συμπεριφορά, φήμη, παρελθόν, επίπεδο διαφάνειας του νομικού προσώπου πελάτη, άλλα σημαντικά χαρακτηριστικά).

14. "Ασυνήθης συναλλαγή ή δραστηριότητα": Η συναλλαγή ή οι συναλλαγές ή δραστηριότητες που δεν συνάδουν με τη συναλλακτική, επιχειρηματική ή επαγγελματική συμπεριφορά του συναλλασσομένου ή του πραγματικού δικαιούχου ή με την οικονομική τους επιφάνεια ή που δεν έχουν προφανή σκοπό ή κίνητρο οικονομικής, επαγγελματικής ή προσωπικής φύσεως.

15. "Επιχειρηματική σχέση": Η επιχειρηματική, επαγγελματική ή εμπορική σχέση που συνδέει τον πελάτη με τα υπόχρεα πρόσωπα, εντός του πλαισίου των δραστηριοτήτων των τελευταίων και η οποία αναμένεται, κατά την χρόνο έναρξής της, ότι θα έχει κάποια διάρκεια.

16. "Πραγματικός δικαιούχος": Το φυσικό πρόσωπο ή τα φυσικά πρόσωπα, στα οποία τελικά ανήκει το νομικό πρόσωπο – πελάτης ή το νομικό σχήμα ή το φυσικό πρόσωπο για λογαριασμό του οποίου διεξάγεται συναλλαγή ή δραστηριότητα. Ως "πραγματικός δικαιούχος" νοείται ιδίως:

α) Όσον αφορά τις εταιρείες:

i. Το φυσικό πρόσωπο ή τα φυσικά πρόσωπα, στα οποία τελικά ανήκει η εταιρεία ή ελέγχεται από αυτά δια της κατοχής ή του ελέγχου αμέσως ή εμμέσως επαρκούς ποσοστού των μετοχών ή των δικαιωμάτων ψήφου αυτής, μεταξύ άλλων και μέσω μετοχών στον κομιστή, εκτός από εταιρεία που έχει νόμιμα εισαχθεί σε οργανωμένη αγορά και η οποία υπόκειται στις απαιτήσεις γνωστοποίησης που συνάδουν με την κοινοτική νομοθεσία ή υπόκειται σε ισότιμα διεθνή πρότυπα: ποσοστό μετοχών ύψους 25% τουλάχιστον θεωρείται ότι πληροί το κριτήριο αυτό,

ii. Το φυσικό πρόσωπο ή τα φυσικά πρόσωπα τα οποία ασκούν κατ' άλλον τρόπο έλεγχο στη διαχείριση της εταιρείας.

β) Όσον αφορά τα λοιπά νομικά πρόσωπα, τις νομικές οντότητες ή άλλα νομικά σχήματα, όπως τα ιδρύματα και οι εταιρείες εμπιστευματικής διαχείρισης ή τα εμπιστεύματα (trusts), που διοικούν ή διανέμουν κεφάλαια:

i. Το φυσικό πρόσωπο ή τα φυσικά πρόσωπα που δικαιούνται ποσοστό 25% τουλάχιστον των περιουσιακών στοιχείων της νομικής οντότητας ή του νομικού σχήματος, εφόσον οι μελλοντικοί δικαιούχοι έχουν ήδη προσδιορισθεί,

ii. Η κατηγορία προσώπων προς το συμφέρον της οποίας κυρίως έχει συσταθεί ή λειτουργεί η νομική οντότητα ή το νομικό σχήμα, εφόσον οι δικαιούχοι του νομικού προσώπου ή του νομικού σχήματος δεν έχουν προσδιορισθεί ακόμη,

iii. Το φυσικό πρόσωπο ή τα φυσικά πρόσωπα που ασκούν έλεγχο σε ποσοστό

25% τουλάχιστον επί των περιουσιακών στοιχείων της νομικής οντότητας ή του νομικού σχήματος.

VII. Υπόχρεα πρόσωπα

Άρθρο 5-1. Ως υπόχρεα πρόσωπα τα οποία υπόκεινται στις υποχρεώσεις του παρόντος νόμου νοούνται τα εξής φυσικά και νομικά πρόσωπα:

- 1) Τα πιστωτικά ιδρύματα.
- 2) Οι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί.
- 3) Οι εταιρείες κεφαλαίου επιχειρηματικών συμμετοχών.
- 4) (Καταργήθηκε με το άρθρο 68 παρ. 2 ν.4174/2013).
- 5) Οι ορκωτοί ελεγκτές – λογιστές, οι εταιρείες ορκωτών ελεγκτών – λογιστών, οι λογιστές που δεν συνδέονται με σχέση εξηρημένης εργασίας και οι ιδιώτες ελεγκτές.
- 6) Οι φορολογικοί ή φοροτεχνικοί σύμβουλοι και οι εταιρείες φορολογικών ή φοροτεχνικών συμβουλών.
- 7) Οι κτηματομεσίτες και οι κτηματομεσιτικές εταιρείες.
- 8) Οι επιχειρήσεις καζίνο και τα καζίνο επί πλοίων με ελληνική σημαία, καθώς και οι επιχειρήσεις, οργανισμοί και άλλοι φορείς του δημόσιου ή ιδιωτικού τομέα που διοργανώνουν ή και διεξάγουν τυχερά παιχνίδια και πρακτορεία που σχετίζονται με τις δραστηριότητες αυτές.
- 9) Οι οίκοι δημοπρασίας.
- 10) Οι έμποροι αγαθών μεγάλης αξίας, όταν η σχετική συναλλαγή γίνεται σε μετρητά και η αξία της ανέρχεται τουλάχιστον σε δεκαπέντε χιλιάδες (15.000) Ευρώ, ανεξάρτητα αν αυτή διενεργείται με μια μόνη πράξη ή με περισσότερες, μεταξύ των οποίων φαίνεται να υπάρχει κάποια σχέση. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Ανάπτυξης ορίζονται τα κριτήρια για τον προσδιορισμό των εμπορών αγαθών μεγάλης αξίας που υπάγονται στην κατηγορία αυτή.
- 11) Οι εκπλειστηριαστές.
- 12) Οι ενεχυροδανειστές.
- 13) Οι συμβολαιογράφοι και οι δικηγόροι, όταν συμμετέχουν, είτε ενεργώντας εξ ονόματος και για λογαριασμό των πελατών τους στο πλαίσιο χρηματοπιστωτικών συναλλαγών ή συναλλαγών επί ακινήτων είτε βοηθώντας στο σχεδιασμό ή στην υλοποίηση συναλλαγών για τους πελάτες τους σχετικά με:
 - i) Την αγορά ή πώληση ακινήτων ή επιχειρήσεων,

- ii) Τη διαχείριση χρημάτων, τίτλων ή άλλων περιουσιακών στοιχείων των πελατών τους,
- iii) Το άνοιγμα ή τη διαχείριση τραπεζικών λογαριασμών, λογαριασμών ταμειευτηρίου ή λογαριασμών τίτλων,
- iv) Την οργάνωση των αναγκαίων εισφορών για τη σύσταση, λειτουργία ή διοίκηση εταιρειών,
- v) Τη σύσταση, λειτουργία ή διοίκηση εταιρειών, εμπιστευμάτων (trusts) ή ανάλογων νομικών σχημάτων.

Η παροχή νομικών συμβουλών εξακολουθεί να υπόκειται στην τήρηση του επαγγελματικού απορρήτου, εκτός εάν ο ίδιος ο δικηγόρος ή ο συμβολαιογράφος συμμετέχει σε δραστηριότητες νομιμοποίησης παράνομων εσόδων ή χρηματοδότησης της τρομοκρατίας ή εάν οι νομικές συμβουλές του παρέχονται με σκοπό τη διάπραξη αυτών των αδικημάτων ή εν γνώσει του γεγονότος ότι ο πελάτης του ζητεί νομικές συμβουλές προκειμένου να διαπράξει τα ως άνω αδικήματα.

14) Τα φυσικά και νομικά πρόσωπα που παρέχουν υπηρεσίες σε εταιρείες και εμπιστεύματα (trusts), εξαιρουμένων των προσώπων που αναφέρονται στα στοιχεία στ' και γι' του άρθρου αυτού, τα οποία παρέχουν κατά επιχειρηματική δραστηριότητα οποιαδήποτε από τις ακόλουθες υπηρεσίες σε τρίτα μέρη:

- συστήνουν εταιρείες ή άλλα νομικά πρόσωπα,
- ασκούν ή μεριμνούν ώστε άλλο πρόσωπο να ασκήσει καθήκοντα διευθυντή ή διαχειριστή εταιρείας ή εταίρου εταιρείας ή παρόμοιας θέσης, σε άλλα νομικά πρόσωπα ή σχήματα,
- παρέχουν καταστατική έδρα, επιχειρηματική διεύθυνση, ταχυδρομική ή διοικητική διεύθυνση και οποιεσδήποτε άλλες σχετικές υπηρεσίες για εταιρεία ή κάθε άλλο νομικό πρόσωπο ή σχήμα,
- ενεργούν ή μεριμνούν ώστε να λειτουργούν άλλα πρόσωπα ως εμπιστευματοδόχοι ρητού εμπιστεύματος (express trust) ή ανάλογου νομικού σχήματος,
- ενεργούν ως πληρεξούσιοι μετόχων εταιρείας, εφόσον η εταιρεία αυτή δεν είναι εισηγμένη υπό την έννοια του στοιχείου α' της παρ. 2 του άρθρου 17 του παρόντος νόμου και δεν υπόκειται σε απαιτήσεις γνωστοποίησης και πληροφόρησης κατά την κοινοτική νομοθεσία ή σύμφωνα με ανάλογα διεθνή πρότυπα ή μεριμνούν ώστε άλλο πρόσωπο να ενεργεί με ίδιο τρόπο. Με απόφαση του Υπουργού

Ανάπτυξης ορίζονται ο όροι και προϋποθέσεις σύστασης, χορήγησης άδειας λειτουργίας, εγγραφής σε ειδικό μητρώο και άσκησης των δραστηριοτήτων που αναφέρονται στο παρόν στοιχείο από φυσικά ή νομικά πρόσωπα.

2. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Δικαιοσύνης δύναται να ορίζονται και άλλες κατηγορίες υπόχρεων προσώπων και οι αντίστοιχες αρμόδιες αρχές με την έννοια του άρθρου 6 του παρόντος.

VIII. Αρμόδιες αρχές

Άρθρο 6-1. Ως αρμόδιες αρχές νοούνται οι δημόσιες αρχές οι οποίες εποπτεύουν, για την εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος νόμου, τα υπόχρεα πρόσωπα.

2. Αρμόδιες αρχές είναι:

1) Η Τράπεζα της Ελλάδος για:

- τα πιστωτικά ιδρύματα,
- τις εταιρείες χρηματοδοτικής μίσθωσης,
- τις εταιρείες πρακτορείας επιχειρηματικών απαιτήσεων τρίτων,
- τα ανταλλακτήρια συναλλάγματος,
- τις επιχειρήσεις παροχής υπηρεσιών διαμεσολάβησης στη μεταφορά κεφαλαίων,
- τις εταιρείες παροχής πιστώσεων,
- τις επιχειρήσεις της περίπτωσης ιστ' της παρ.3 του άρθρου 4 του παρόντος νόμου,

– τις ταχυδρομικές εταιρείες, στην έκταση που ασκούν τη δραστηριότητα της διαμεσολάβησης στη μεταφορά κεφαλαίων. Η Τράπεζα της Ελλάδος, στα πλαίσια της εποπτείας της επί των εταιρειών αυτών, συνεργάζεται με το Υπουργείο Μεταφορών και Επικοινωνιών και με την Εθνική Επιτροπή Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων.

2) Η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς για:

- τις ανώνυμες εταιρείες επενδύσεων χαρτοφυλακίου,
- τις ανώνυμες εταιρείες διαχείρισης αμοιβαίων κεφαλαίων,
- τις ανώνυμες εταιρείες διαχείρισης αμοιβαίων κεφαλαίων σε ακίνητη

περιουσία, - τις ανώνυμες εταιρείες επενδυτικής διαμεσολάβησης, - τις ανώνυμες εταιρείες διαχείρισης αμοιβαίων κεφαλαίων επιχειρηματικών συμμετοχών, και τις εταιρείες κεφαλαίου επιχειρηματικών συμμετοχών, από τη στιγμή που θα

γνωστοποιηθεί στην Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς η αδειοδότησή τους από τον αρμόδιο φορέα".

3) Η Επιτροπή Εποπτείας Ιδιωτικής Ασφάλισης για τις ασφαλιστικές εταιρείες και τους ασφαλιστικούς διαμεσολαβητές.

4) Η Επιτροπή Λογιστικής Τυποποίησης και Ελέγχων για τους ορκωτούς ελεγκτές-λογιστές και τις εταιρείες ορκωτών ελεγκτών-λογιστών,

5) Το Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών (Γενική Διεύθυνση Φορολογικών Ελέγχων).

6) Τα ιδρύματα ηλεκτρονικού χρήματος (άρθρ. 29 παρ. 2 του Ν.4021/2011 ΦΕΚ 218 τ. Α').

Άλλες δημόσιες αρχές

Περίληπτικά

Άρθρο 10 (1. Οι αρμόδιες υπηρεσίες του Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών).

2. Οι αρμόδιες τελωνειακές και φορολογικές υπηρεσίες καθώς και η Υπηρεσία Ειδικών Ελέγχων (ΥΠ.Ε.Ε.)...

Άρθρο 11 (Αναφέρεται στο Φορέα διαβούλευσης ιδιωτικού τομέα για την αντιμετώπιση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας)."

ΙΧ. Η Επιτροπή του άρθρου 7 Ν.3691/08

Με τη νέα διάταξη του άρθρου 7 του Ν.3691/08, η "Εθνική Αρχή", μετονομάζεται σε "Επιτροπή Καταπολέμησης της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας" και υπάγεται στον Υπουργό Οικονομίας και Οικονομικών.

Η Επιτροπή συγκροτείται από τον Πρόεδρο και οκτώ μέλη, των οποίων η θητεία είναι διετής και μπορεί να ανανεώνεται για μια φορά ακόμη. Πρόεδρος της Επιτροπής ορίζεται με τον αναπληρωτή του Εισαγγελικός λειτουργός εν ενεργεία με απόφαση του Ανωτάτου Δικαστικού Συμβουλίου και είναι πλήρους απασχόλησης. Τα μέλη της Επιτροπής διορίζονται με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Δικαιοσύνης. Ως μέλη διορίζονται: α) ένα στέλεχος από τη Γενική Δ/ση Οικονομικής Πολιτικής και ένα από την Υπηρεσία Ειδικών Ελέγχων, β) ένα στέλεχος από το Υπουργείο Δικαιοσύνης, γ) ένα στέλεχος από το Αρχηγείο της Ελληνικής Αστυνομίας, δ) ένα στέλεχος από την Τράπεζα της Ελλάδος, ε) ένα στέλεχος από την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς, στ) ένα στέλεχος από την Επιτροπή

Εποπτείας Ιδιωτικής Ασφάλισης και ζ) ένα στέλεχος από την Επιτροπή Λογιστικής Τυποποίησης και Ελέγχων.

Από πλευράς ποινικού δικονομικού ενδιαφέροντος, η Επιτροπή του άρθρου 7 έχει σχετικές αρμοδιότητες, στο πλαίσιο της λήψης πληροφοριών και αναφορών από τα υπόχρεα πρόσωπα, τις οποίες διερευνά και αξιολογεί, αφορώσες ύποπτες ή ασυνήθεις συναλλαγές ή συναλλακτικές σχέσεις που ενδεχομένως σχετίζονται με νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες ή χρηματοδότηση της τρομοκρατίας. Επίσης διερευνά και αξιολογεί κάθε πληροφορία που δέχεται από αλλοδαπούς φορείς, διενεργεί επιτόπιους ελέγχους, ζητεί συνεργασία δημοσίων υπηρεσιών και οργανισμών οποιασδήποτε μορφής, καθώς και την παροχή στοιχείων, στο πλαίσιο ελέγχου και έρευνας υποθέσεων, σχετικών με αδικήματα των άρθρων 2 και 3 του Ν. 3691/08, δυναμένη να ζητήσει οποιαδήποτε στοιχεία από τις αρμόδιες δικαστικές, προανακριτικές ή ανακριτικές αρχές.

Με το Ν. 3691/08, ρυθμίζονται οι σχετικές αρμοδιότητες της Επιτροπής του άρθρου 7 και οι εξουσίες της για διενέργεια διοικητικών ερευνών και ποινικών προκαταρκτικών εξετάσεων. Η επιτροπή του άρθρου 7, όταν λαμβάνει γνώση οποιαδήποτε ύποπτης συναλλαγής ή δραστηριότητας από αναφορές των υπόχρεων προσώπων ή από οποιαδήποτε άλλη πηγή, αρχικά διενεργεί διοικητική έρευνα, προκειμένου να την αξιολογήσει και διαπιστώσει αν συνδέεται ή όχι με τη διάπραξη αδικημάτων του αρ. 2 και των συναφών με αυτές βασικών αδικημάτων του άρθρου 3 του Ν.3691/08. Μετά το πέρας της διοικητικής έρευνας, η Ολομέλεια της Επιτροπής του αρ. 7 αποφασίζει αν πρέπει να συνεχισθεί η διοικητική έρευνα ή να τεθεί στο αρχείο η υπόθεση ή να παραπεμφθεί στον αρμόδιο Εισαγγελέα.

X. ΠΟΙΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΚΥΡΩΣΕΙΣ του Ν. 3691/08

I. Ποινικές κυρώσεις

Στο άρθρο 45 του Ν. 3691/08 περιλαμβάνονται οι διατάξεις που προβλέπουν τις ποινικές κυρώσεις για τη διάπραξη των αδικημάτων της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες ή τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας. Οι ποινές δε που επιβάλλονται είναι οι ακόλουθες:

"Άρθρο 45 – 1 α. Με κάθειρξη μέχρι δέκα ετών και με χρηματική ποινή από είκοσι χιλιάδες (20.000) Ευρώ έως ένα εκατομμύριο (1.000.000) Ευρώ τιμωρείται ο υπαίτιος πράξεων νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες.

2. ο υπαίτιος των πράξεων του προηγούμενου στοιχείου α' τιμωρείται με

κάθειρξη και με χρηματική ποινή από τριάντα χιλιάδες (30.000) Ευρώ έως ένα εκατομμύριο πεντακόσιες χιλιάδες (1.500.000) Ευρώ, αν έδρασε ως υπάλληλος υπόχρεου νομικού προσώπου ή αν το βασικό αδίκημα περιλαμβάνεται στα αδικήματα των στοιχείων γ', δ' και ε' του άρθρου 3 του παρόντος, ακόμη και αν για αυτά προβλέπεται ποινή φυλάκισης.

3. Ο υπαίτιος των πράξεων του στοιχείου α' τιμωρείται με κάθειρξη τουλάχιστον δέκα ετών και με χρηματική ποινή από πενήντα χιλιάδες (50.000) Ευρώ έως δύο εκατομμύρια (2.000.000) Ευρώ, αν ασκεί τέτοιου είδους δραστηριότητες κατ' επάγγελμα ή κατά συνήθεια ή είναι υπότροπος ή έδρασε για λογαριασμό, προς όφελος ή εντός των πλαισίων εγκληματικής ή τρομοκρατικής οργάνωσης ή ομάδας.

4. Με φυλάκιση μέχρι δύο ετών τιμωρείται ο υπάλληλος του υπόχρεου νομικού προσώπου ή όποιο άλλο υπόχρεο προς αναφορά ύποπτων συναλλαγών πρόσωπο παραλείπει από πρόθεση να αναφέρει αρμοδίως ύποπτες ή ασυνήθεις συναλλαγές ή δραστηριότητες ή παρουσιάζει ψευδή ή παραπλανητικά στοιχεία, κατά παράβαση των σχετικών νομοθετικών, διοικητικών ή κανονιστικών διατάξεων και κανόνων, εφόσον για την πράξη του δεν προβλέπεται βαρύτερη ποινή από άλλες διατάξεις.

5. Η ποινική ευθύνη για το βασικό αδίκημα δεν αποκλείει την τιμωρία των υπαιτίων (αυτουργού και συμμετόχων) για τις πράξεις των στοιχείων α', β' και γ' της παραγράφου αυτής, εφόσον τα στοιχεία της αντικειμενικής υπόστασης των πράξεων νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες είναι διαφορετικά από εκείνα του βασικού αδικήματος.

6. Αν η προβλεπόμενη ποινή για βασικό αδίκημα είναι φυλάκιση, ο υπαίτιος αυτού τιμωρείται για το αδίκημα της νομιμοποίησης εσόδων με φυλάκιση τουλάχιστον ενός έτους και με χρηματική ποινή από δέκα χιλιάδες (10.000) Ευρώ έως πεντακόσιες χιλιάδες (500.000) Ευρώ. Με την ίδια ποινή τιμωρείται ο υπαίτιος του εγκλήματος της νομιμοποίησης εσόδων, που δεν είναι συμμετόχος στη διάπραξη του βασικού αδικήματος, εφόσον είναι συγγενής εξ αίματος ή εξ αγχιστείας σε ευθεία γραμμή ή εκ πλαγίου μέχρι και του β' βαθμού ή σύζυγος, θετός γονέας ή θετό τέκνο του υπαίτιου του βασικού αδικήματος.

7. Αν εχώρησε καταδίκη του υπαιτίου για βασικό αδίκημα, η τυχόν ποινή κατ' αυτού ή τρίτου από τους αναφερόμενους στο δεύτερο εδάφιο του στοιχείου στ' για το αδίκημα της νομιμοποίησης εσόδων που προέκυψαν από το ίδιο βασικό αδίκημα δεν μπορεί να υπερβαίνει την επιβληθείσα ποινή για την τέλεση του βασικού αδικήματος.

8. Οι διατάξεις των στοιχείων στ' και ζ' δεν ισχύουν στις περιστάσεις του

στοιχείου γ' και στα βασικά αδικήματα που αναφέρονται στην περίπτωση β' του παρόντος άρθρου.

9. Αν η προβλεπόμενη ποινή για βασικό αδίκημα είναι φυλάκιση και τα προκύψαντα έσοδα δεν υπερβαίνουν το ποσόν των δεκαπέντε χιλιάδων (15.000) Ευρώ, η ποινή για το αδίκημα της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες είναι φυλάκιση έως δύο ετών. Αν στην περίπτωση αυτή συντρέχουν στο πρόσωπο του υπαιτίου του βασικού αδικήματος ή τρίτου οι περιστάσεις του στοιχείου γ', η ποινή για το αδίκημα της νομιμοποίησης εσόδων είναι φυλάκιση τουλάχιστον δύο ετών και χρηματική ποινή από τριάντα χιλιάδες (30.000) Ευρώ έως πεντακόσιες χιλιάδες (500.000) Ευρώ.

2. Η άσκηση ποινικής δίωξης και η καταδίκη για νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες δεν προϋποθέτει ποινική δίωξη ή καταδίκη του υπαιτίου για το βασικό αδίκημα.

3. Στις περιπτώσεις εξάλειψης του αξιόποινου, αθώωσης λόγω του ότι η πράξη κατέστη ανέγκλητη ή απαλλαγής του υπαιτίου από την ποινή λόγω ικανοποίησης του ζημιωθέντος για το βασικό αδίκημα, για το οποίο προβλέπεται ότι η ικανοποίησης του ζημιωθέντος επιφέρει αυτό το αποτέλεσμα, αίρεται το αξιόποينو ή κηρύσσεται αθώος ή απαλλάσσεται αντίστοιχα ο υπαίτιος από την ποινή και για τις συναφείς πράξεις νομιμοποίησης εσόδων. Η διάταξη αυτή δεν εφαρμόζεται όταν το αξιόποينو εξαλείφθηκε λόγω παραγραφής.

4. Όπου στις διατάξεις του παρόντος άρθρου προβλέπεται αθροιστικά ποινή στερητική της ελευθερίας και χρηματική ποινή δεν εφαρμόζεται το άρθρο 83 περίπτωση ε' του Ποινικού Κώδικα".

Στο άρθρο 52 Ν.3691/08 περιλαμβάνονται οι διατάξεις που προβλέπουν τις διοικητικές κυρώσεις. Οι κυρώσεις αυτές είναι:

XI.

"Άρθρο 52 Ν.3691/08

Διοικητικές κυρώσεις

1. Με αποφάσεις των αρμόδιων αρχών που εποπτεύουν τις εταιρείες του χρηματοπιστωτικού τομέα, επιβάλλονται στις εταιρείες αυτές εφόσον παραβαίνουν τις λοιπές υποχρεώσεις που προβλέπονται από τις διατάξεις του παρόντος νόμου, του Κανονισμού 1781/2006/EK και των κανονιστικών αποφάσεων, σωρευτικά ή διαζευκτικά, είτε η λήψη συγκεκριμένων διορθωτικών μέτρων, εντός τακτού χρονικού διαστήματος είτε μία ή περισσότερες από τις κατωτέρω κυρώσεις, μετά από

προηγούμενη κλήτευση των υπευθύνων προσώπων προς παροχή εξηγήσεων προ δέκα τουλάχιστον ημερών:

1) πρόστιμο κατά της εταιρείας από τριάντα χιλιάδες (30.000) Ευρώ μέχρι δύο εκατομμύρια (2.000.000) Ευρώ και σε περίπτωση υποτροπής από πενήντα χιλιάδες (50.000) Ευρώ μέχρι τρία εκατομμύρια (3.000.000) Ευρώ,

2) πρόστιμο από δέκα χιλιάδες (10.000) Ευρώ μέχρι τριακόσιες χιλιάδες (300.000) Ευρώ κατά των μελών του διοικητικού συμβουλίου, του διευθύνοντος συμβούλου, διευθυντικών στελεχών ή άλλων υπαλλήλων της εταιρείας, υπαίτιων για τις παραβάσεις ή ασκούντων ανεπαρκή έλεγχο και εποπτεία επί των υπηρεσιών, υπαλλήλων και δραστηριοτήτων της εταιρείας, σε περίπτωση υποτροπής επιβάλλεται πρόστιμο από είκοσι χιλιάδες (20.000) Ευρώ μέχρι πεντακόσιες χιλιάδες (500.000) Ευρώ,

3) απομάκρυνση από τη θέση τους για ορισμένο ή αόριστο χρόνο μελών του διοικητικού συμβουλίου, του διευθύνοντος συμβούλου, διευθυντικών στελεχών ή άλλων υπαλλήλων και απαγόρευση ανάληψης άλλης σημαντικής θέσης,

4) απαγόρευση της άσκησης ορισμένων δραστηριοτήτων της εταιρείας, της ίδρυσης νέων υποκαταστημάτων στην Ελλάδα ή σε άλλη χώρα ή της αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου,

5) σε περίπτωση σοβαρών ή/και επανειλημμένων παραβάσεων, οριστική ή προσωρινή ανάκληση ή αναστολή για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα της άδειας λειτουργίας της εταιρείας ή απαγόρευση της άσκησης της επιχειρηματικής δραστηριότητας.

2. Οι κυρώσεις της προηγούμενης παραγράφου είναι ανεξάρτητες από εκείνες του άρθρου 51 του παρόντος νόμου και του άρθρου 41 του ν. 3251/2004. Οι κυρώσεις αυτές αιτιολογούνται δεν δημοσιοποιούνται εφόσον η δημοσίευσή τους δεν είναι πιθανό να προκαλέσει δυσανάλογη ζημία στο νομικό πρόσωπο στο οποίο επιβάλλεται η κύρωση".

3. Κάθε αρμόδια αρχή που εποπτεύει εταιρείες του χρηματοπιστωτικού τομέα, ορίζει με αποφάσεις της που δημοσιοποιούνται:

1) της επί μέρους υποχρεώσεις των εταιρειών, στελεχών και υπαλλήλων τους, είτε ξεχωριστά είτε ανά κατηγορίες,

2) το βαθμό σπουδαιότητας κάθε υποχρέωσης ή κατηγορίας υποχρεώσεων, με ενδεικτική αναφορά πιθανών κυρώσεων για μη συμμόρφωση προς τις υποχρεώσεις αυτές,

3) άλλα γενικά ή ειδικά κριτήρια προσδιορισμού των κυρώσεων και επιμέτρησης της έκτασής τους, τα οποία λαμβάνει υπόψη της η αρμόδια αρχή.

4. Σε περίπτωση που υπόχρεο φυσικό πρόσωπο παραβαίνει τις υποχρεώσεις του σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος νόμου και των σχετικών κανονιστικών αποφάσεων, εφόσον ο πειθαρχικός έλεγχος αυτού που ασκείται κατά τις κείμενες διατάξεις από ειδικό πειθαρχικό όργανο, η αρμόδια αρχή παραπέμπει το υπόχρεο φυσικό πρόσωπο στο παραπάνω όργανο, στο οποίο διαβιβάζει και όλα τα στοιχεία της παράβασης.

5. Οι κυρώσεις των προηγούμενων παραγράφων επιβάλλονται, εκτός αν με άλλες διατάξεις προβλέπονται βαρύτερες κυρώσεις κατά των αναφερομένων υπόχρεων νομικών προσώπων και των υπαλλήλων τους και των υπόχρεων φυσικών προσώπων.

6. Τα πρόστιμα που προβλέπονται στο παρόν και στο προηγούμενο άρθρο και επιβάλλονται από τα αναφερόμενα σε αυτά δημόσια όργανα βεβαιώνονται από τις καθ' ύλην αρμόδιες υπηρεσίες και εισπράττονται σύμφωνα με τις διατάξεις του Κώδικα Εισπράξεως Δημοσίων Εσόδων (ΚΕΔΕ)".

Στο άρθρο 51 Ν. 3691/08 προβλέπεται η ευθύνη των νομικών προσώπων που είναι η ακόλουθη:

XII.

"Άρθρο 51 Ν. 3691

Ευθύνη νομικών προσώπων

1. Αν κάποια από τις αξιόποινες πράξεις νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες τελείται προς όφελος νομικού προσώπου από φυσικό πρόσωπο που ενεργεί είτε ατομικά είτε ως μέλος οργάνου του νομικού προσώπου και κατέχει διευθυντική θέση ενός αυτού με βάση εξουσία εκπροσώπησής του ή εξουσιοδότηση για τη λήψη αποφάσεων για λογαριασμό του ή για την άσκηση ελέγχου εντός αυτού, επιβάλλονται στο νομικό πρόσωπο, σωρευτικά ή διαζευκτικά, οι ακόλουθες κυρώσεις:

1) Αν πρόκειται για υπόχρεο νομικό πρόσωπο ή εισηγμένη σε οργανωμένη αγορά εταιρεία, με απόφαση της αρμόδιας κατά το άρθρο 6 του παρόντος αρχής επιβάλλονται:

i) διοικητικό πρόστιμο από πενήντα χιλιάδες (50.000) Ευρώ μέχρι πέντε εκατομμύρια (5.000.000) Ευρώ.

ii) οριστική ή προσωρινή για χρονικό διάστημα από ένα μήνα έως δύο έτη

ανάκληση ή αναστολή της άδειας λειτουργίας ή απαγόρευση άσκησης της επιχειρηματικής δραστηριότητας.

iii) απαγόρευση άσκησης ορισμένων επιχειρηματικών δραστηριοτήτων ή εγκατάστασης υποκαταστημάτων ή αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου, για το ίδιο χρονικό διάστημα.

iv) Οριστικός ή προσωρινός για το ίδιο χρονικό διάστημα αποκλεισμός από δημόσιες παροχές, ενισχύσεις, επιδοτήσεις, αναθέσεις έργων και υπηρεσιών, προμήθειες, διαφημίσεις και διαγωνισμούς του Δημοσίου ή των νομικών προσώπων του δημόσιου τομέα.

Το διοικητικό πρόστιμο του στοιχείου i επιβάλλεται πάντοτε, ανεξαρτήτως της επιβολής άλλων κυρώσεων.

Η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς είναι η αρμόδια αρχή για την επιβολή των ως άνω κυρώσεων σε εισηγμένες σε οργανωμένη αγορά εταιρείες που δεν εποπτεύονται από άλλες αρμόδιες αρχές του άρθρου 6.

2) Αν πρόκειται για άλλο μη υπόχρεο νομικό πρόσωπο, με κοινή απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργού επιβάλλονται:

i) διοικητικό πρόστιμο από είκοσι χιλιάδες (20.000) Ευρώ έως δύο εκατομμύρια (2.000.000) Ευρώ,

ii) οι προβλεπόμενες στα στοιχεία ii, iii και iv, του εδαφίου α' κυρώσεις.

Ως αρμόδιος κατά περίπτωση Υπουργός θεωρείται αυτός που προΐσταται Υπουργείου που έχει τις εξής, κατά σειρά προτεραιότητας, αρμοδιότητες:

- εποπτεύει την ορθή και νόμιμη λειτουργία του νομικού προσώπου και δύναται να επιβάλλει κυρώσεις,

- χορηγία άδεια λειτουργίας,
- τηρεί μητρώα, στα οποία εγγράφεται η πράξη σύστασης,
- τηρεί επαγγελματικό μητρώο, στο οποίο εγγράφεται το νομικό πρόσωπο,
- χρηματοδοτεί, επιδοτεί ή παρέχει οικονομική ενίσχυση.

Οι ανωτέρω αρμοδιότητες μπορεί να ασκούνται από υπηρεσίες ή από άλλους φορείς που υπάγονται ή ελέγχονται από το οικείο Υπουργείο.

2. Όταν η έλλειψη εποπτείας ή ελέγχου από φυσικό πρόσωπο που αναφέρεται στην παράγραφο 1 του παρόντος άρθρου κατέστησε δυνατή την τέλεση από ιεραρχικά κατώτερο στέλεχος της πράξης νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές

δραστηριότητες προς όφελος νομικού προσώπου, επιβάλλονται από νομικό πρόσωπο, σωρευτικά ή διαζευκτικά, οι ακόλουθες κυρώσεις:

1) Στην αναφερόμενη στο εδάφιο α' της παραγράφου 1 περίπτωση.

- Διοικητικό πρόστιμο από δέκα χιλιάδες (10.000) Ευρώ έως ένα εκατομμύριο (1.000.000) Ευρώ.

- Οι προβλεπόμενες στα στοιχεία ii, iii και iv, για χρονικό διάστημα έως έξι μήνες.

2) Στην αναφερόμενη στο εδάφιο β' της παραγράφου 1 περίπτωση:

- Διοικητικό πρόστιμο από πέντε χιλιάδες (5.000) Ευρώ έως πεντακόσιες χιλιάδες (500.000) Ευρώ,

- Οι προβλεπόμενες στα στοιχεία ii, iii και iv, για χρονικό διάστημα έως έξι μήνες.

3. Για τη σωρευτική ή διαζευκτική επιβολή των κυρώσεων που προβλέπονται στις προηγούμενες παραγράφους και για την επιμέτρηση των κυρώσεων αυτών λαμβάνονται υπόψη ιδίως η βαρύτητα της παράβασης, ο βαθμός της υπαιτιότητας, η οικονομική επιφάνεια του νομικού προσώπου, το ύψος των παράνομων εσόδων ή του τυχόν προκύψαντος οφέλους και η τυχόν υποτροπή του νομικού προσώπου. Καμία κύρωση δεν επιβάλλεται χωρίς προηγούμενη κλήτευση των νόμιμων εκπροσώπων του νομικού προσώπου προς παροχή εξηγήσεων. Η κλήση κοινοποιείται στον ενδιαφερόμενο τουλάχιστον δέκα (10) πλήρεις ημέρες πριν από την ημέρα της ακρόασης. Κατά τα λοιπά εφαρμόζονται οι διατάξεις των παραγράφων 1 και 2 του άρθρου 6 του ν. 2690/1999 (Κώδικας Διοικητικής Διαδικασίας) (ΦΕΚ 45Α').

4. Η εφαρμογή των διατάξεων των προηγούμενων παραγράφων είναι ανεξάρτητη από την αστική, πειθαρχική ή ποινική ευθύνη των αναφερομένων σε αυτές φυσικών προσώπων.

5. Οι εισαγγελικές και αστυνομικές αρχές, το Σώμα Δίωξης Οικονομικού Εγκλήματος και η Επιτροπή ενημερώνουν τις αρμόδιες αρχές και τον Υπουργό Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων για υποθέσεις, στις οποίες υπάρχει εμπλοκή νομικού προσώπου, υπό την έννοια των παραγράφων 1 έως 3, στην τέλεση πράξεων νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες, καθώς και για τις εκδιδόμενες σχετικές δικαστικές αποφάσεις.

6. Η ευθύνη των νομίμων προσώπων για τα κακουργήματα της παραγράφου 6 του άρθρου 187 Α του Π.Κ. καθορίζεται στο άρθρο 45 του ν. 3251/2004".

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ'

Ο ρόλος και η ευθύνη των Τραπεζών στην πρόληψη και καταστολή των εγκλημάτων της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες (ξέπλυμα χρήματος)

Είναι πλέον κοινός τόπος ότι στην παγκόσμια, χωρίς σύνορα, σύγχρονη οικονομία επιχειρείται ενόψει της προσφορότητας του λεγόμενου χρηματοπιστωτικού συστήματος, η χρησιμοποίησή του ή καλύτερα η εκμετάλλευσή του στο λεγόμενο "ξέπλυμα βρώμικου χρήματος". Το πρόβλημα πλέον καθώς και το συναφές με αυτό που σχετίζεται με τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας, έχουν λάβει τεράστιες διαστάσεις και έτσι εδώ και δύο περίπου δεκαετίες έχει κινητοποιηθεί η διεθνής κοινότητα προς την κατεύθυνση της θέσπισης ολοένα και πιο αυστηρών νόμων σχεδόν σε όλες τις χώρες του κόσμου με εισαγωγή μάλιστα νεωτεριστικών στοιχείων αμφίβολης συμβατότητας προς τις παραδοσιακές θεμελιώδεις αρχές του ουσιαστικού και δικονομικού ποινικού δικαίου.

Ι) Διεθνές και κοινοτικό κανονιστικό πλαίσιο για την ρυθμιστική παρέμβαση και εποπτεία του χρηματοπιστωτικού τομέα.

Τα σημαντικότερα νομοθετικά κείμενα που ισχύουν σήμερα είναι:

- 1) Η Επιτροπή Βασιλείας I, II και III.
- 2) Οι 40 Συστάσεις της FATF.
- 3) Οι 9 συμπληρωματικές συστάσεις της FATF.
- 4) Οι τρεις (3) οδηγίες της Ε.Ε.
- 5) Η συμπληρωματική οδηγία 2006/70/EK της Επιτροπής.
- 6) Ο κανονισμός 1781/06 της Ε.Ε.

Η σταθερότητα του χρηματοπιστωτικού συστήματος μπορεί να χαρακτηριστεί ως

ένα δημόσιο αγαθό το οποίο ωφελεί το σύνολο της οικονομικής δραστηριότητας καθώς το κόστος μιας τραπεζικής κρίσης εκτείνεται σε όλο το φάσμα της οικονομίας. Ένα αποδοτικό τραπεζικό σύστημα με υγιή κεφαλαιακή βάση αποτελεί την καλύτερη εγγύηση για τη διατήρηση της σταθερότητας του χρηματοπιστωτικού τομέα αλλά και για την άμβλυνση των επιπτώσεων από δυσμενείς οικονομικές συνθήκες.

Η ύπαρξη και η εφαρμογή ενός κανονιστικού πλαισίου ρύθμισης και εποπτείας του τραπεζικού συστήματος κατά το δυνατό εναρμονισμένου σε διεθνές επίπεδο, είναι επιτακτική δεδομένου ότι σε συνθήκες οικονομικής κρίσης μόνο οι εποπτικές και ρυθμιστικές οικονομικές αρχές μπορούν να εγγυηθούν την απρόσκοπτη λειτουργία του χρηματοπιστωτικού συστήματος.

Από το 1988 μέχρι και σήμερα έχουν προηγηθεί το Σύμφωνο Βασιλείας του 1988 ή Βασιλεία I (πλήρης εφαρμογή του στα τέλη του 1992) και το Σύμφωνο της Βασιλείας II (έκδοσή του το 2004 και εφαρμογή του το 2006)⁴

Για την τραπεζική εποπτεία ήταν αναγκαία η θέσπιση μιας επιτροπής, η οποία ονομάστηκε "Επιτροπή της Βασιλείας". Ιδρύθηκε το 1974 με τη συμμετοχή 13 χωρών⁵. Αποτελείται από εκπροσώπους κεντρικών τραπεζών και εποπτικών αρχών και λειτουργεί υπό την αιγίδα της γραμματείας της Τράπεζας Διεθνών Διακανονισμών (Bank of International Settlement)⁶.

Οι κανόνες που θεσπίζονται από την Επιτροπή δεν είναι αναγκαίο να εφαρμοστούν, μπορούν να χαρακτηριστούν απλά ως κατευθυντήριες γραμμές βέλτιστων πρακτικών. Η τήρηση των κανόνων έχει ως σκοπό να διασφαλιστεί η σταθερότητα του διεθνούς χρηματοπιστωτικού συστήματος.

Για την ομαλή ενσωμάτωση του Συμφώνου της Βασιλείας στο Ευρωπαϊκό τραπεζικό δίκαιο απαιτείται και η Επιτροπή Ευρωπαϊκών Αρχών Τραπεζικής (Committee of European Banking Supervisors – CEBS)⁷. Η Ευρωπαϊκή επιτροπή, στις 5 Νοεμβρίου του 2003, εξέδωσε την απόφαση για την ίδρυση της CEBS. Αποτελείται από υψηλόβαθμους εκπροσώπους των εθνικών δημόσιων αρχών που είναι αρμόδιες για την εποπτεία των πιστωτικών ιδρυμάτων των κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, των εθνικών κεντρικών τραπεζών οι οποίες είναι επιφορτισμένες με

⁴ Basel II: Revised international capital framework, <http://www.bis.org/publ/bcbbsca.htm>

⁵ Ελβετία, Γαλλία, Γερμανία, Η.Π.Α., Βέλγιο, Λουξεμβούργο, Ιταλία, Καναδάς, Σουηδία, Ολλανδία, Ηνωμένο Βασίλειο, Ιαπωνία και Ισπανία.

⁶ BIS History – Overview <http://www.bis.org/about/history.htm>.

⁷ Committee of European Banking Supervisors
http://en.wikipedia.org/wiki/Committee_of_European_Banking_Supervisors.

συγκεκριμένες λειτουργικές αρμοδιότητες για την εποπτεία μεμονωμένων πιστωτικών ιδρυμάτων και των κεντρικών τραπεζών που δεν εμπλέκονται άμεσα στην εποπτεία μεμονωμένων πιστωτικών ιδρυμάτων συμπεριλαμβανομένης της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας.

Ο ρόλος της CEBS είναι να συμβουλεύει την Ευρωπαϊκή Επιτροπή όσον αφορά την κατάρτιση σχεδίων εκτελεστικών μέτρων στον τομέα των τραπεζικών δραστηριοτήτων και στον τομέα χρηματοπιστωτικών ομίλων με δική τους πρωτοβουλία είτε κατόπιν αιτήματος της επιτροπής. Επίσης, να εκτελεί τα καθήκοντα που της έχουν ανατεθεί και να συμβάλλει στην ενιαία και ομοιόμορφη υλοποίησης και τη συνεκτική εφαρμογή της κοινοτικής νομοθεσίας μέσω της έκδοσης μη δεσμευτικών κατευθυντήριων γραμμών, συστάσεων και προτύπων. Τέλος, να συμμετέχει στην ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των εποπτικών αρχών.

I. Επιτροπή Βασιλείας I, II και III

Η Επιτροπή Βασιλείας για την Τραπεζική Εποπτεία ιδρύθηκε το 1974 με τη συμμετοχή 13 χωρών (Βέλγιο, Καναδάς, Γαλλία, Γερμανία, Ιταλία, Ιαπωνία, Λουξεμβούργο, Ολλανδία, Ισπανία, Σουηδία, Ελβετία, Ηνωμένο Βασίλειο και ΗΠΑ). Η Επιτροπή διατυπώνει ευρέα εποπτικά πρότυπα και κατευθύνσεις και προτείνει βέλτιστες πρακτικές, με την προσδοκία ότι οι επιμέρους εποπτικές αρχές θα λάβουν μέτρα για την εφαρμογή τους μέσω θεσμικών ή άλλων προσαρμογών, οι οποίες ενδείκνυνται για τα εθνικά τους συστήματα. Η Επιτροπή δεν έχει μορφή υπερεθνικής εποπτικής αρχής και τα συμπεράσματά της δεν έχουν, ούτε υπήρχε ποτέ η πρόθεση να έχουν, δεσμευτική νομική ισχύ. Η ονομασία προέρχεται από την ομώνυμη πόλη της Ελβετίας, όπου έχει την έδρα της η Τράπεζα Διεθνών Διακανονισμών (Bank for International Settlements) και βασίζεται στην Επιτροπή της Βασιλείας για την εποπτεία του Τραπεζικού Συστήματος (Basel Committee on Banking Supervision). Το 1988 η Επιτροπή εισήγαγε ένα σύστημα κεφαλαιακής μέτρησης με την ονομασία Basel Capital Accord. Το 1998 εκδόθηκε το πλαίσιο εποπτείας του διεθνούς τραπεζικού συστήματος με την ονομασία Β α σ ι λ ε ί α I. Στόχος ήταν η αντιμετώπιση του πιστωτικού κινδύνου μέσω της θέσπισης ελάχιστων κεφαλαιακών απαιτήσεων.

Στην αρχή της δεκαετίας του 2000 το πλαίσιο Β α σ ι λ ε ί α II, το οποίο αντικατέστησε τη Βασιλεία I, αποσκοπούσε στην πληρέστερη απεικόνιση των αναλαμβανομένων κινδύνων από τα πιστωτικά ιδρύματα και τη σύνδεση των κεφαλαιακών απαιτήσεων με τους κανόνες αυτούς. Τέλος, στο πλαίσιο Β α σ ι λ ε ί α

III, παρουσιάζονται κανονιστικά πρότυπα που αφορούν στην κεφαλαιακή επάρκεια και ρευστότητα των τραπεζών.

Επιτροπή Βασιλείας III

Στις 16-12-2010 εκδόθηκαν από την Επιτροπή Βασιλείας για την Τραπεζική Εποπτεία οι δύο εκθέσεις που συνθέτουν το διεθνές κανονιστικό πλαίσιο που είναι γνωστό ως "Βασιλεία III". Πρόκειται για τη σημαντικότερη, ίσως, πρωτοβουλία της Επιτροπής μετά την πρόσφατη διεθνή χρηματοπιστωτική κρίση, μέσω της οποίας επιδιώκεται η ενίσχυση της μικρο-προληπτικής, ρυθμιστικής παρέμβασης στη λειτουργία των τραπεζών, και η αντιμετώπιση, μέσω μακρο-προληπτικών πολιτικών, του συστημικού κινδύνου που μπορεί να εκδηλωθεί στο χρηματοπιστωτικό σύστημα.

II. Οι πηγές του νέου κανονιστικού πλαισίου και η αναγκαιότητα υιοθέτησής του

1. Οι εκθέσεις της Επιτροπής της Βασιλείας που αποτελούν τις πηγές της "Βασιλείας III"

Στις 16 Δεκεμβρίου 2010, η Επιτροπή της Βασιλείας για την Τραπεζική Εποπτεία ("Basel Committee on Banking Supervision", στο εξής η "Επιτροπή της Βασιλείας")⁸ υιοθέτησε και δημοσίευσε δύο σημαντικές εκθέσεις με τίτλο:

- Basel III: A global regulatory framework for more resilient banks and banking systems⁹, και
- Basel III: International framework for liquidity risk measurement, standards and monitoring¹⁰.

Οι εκθέσεις αυτές αποτελούν το προϊόν εκτενών διαβουλεύσεων που έλαβαν χώρα από το 2008, μεσούσης δηλαδή της "πρόσφατης" διεθνούς χρηματοπιστωτικής κρίσης (2007-2009)¹¹. Αμφότερες είναι οιονεί τελικές, καθώς, κατά τη διάρκεια των επόμενων μηνών, ενδέχεται να επέλθουν τροποποιήσεις ή/και προσθήκες στις διατάξεις του, σύμφωνα με το τρέχον έργο της Επιτροπής της Βασιλείας. Ήδη, στις 13 Ιανουαρίου 2011, η Επιτροπή εξέδωσε δελτίο τύπου, με τίτλο: *Basel Committee issues final elements of the reforms to raise the quality of regulatory capital*¹².

Οι δύο εν λόγω εκθέσεις είναι πλέον γνωστές συλλήβδην, ως το κανονιστικό

⁸ Για τη σύνθεση και το έργο της Επιτροπής της Βασιλείας, βλέπε Herring and Litan (1995), σελ. 95-113, Norton (1995), σελ. 171-243, Walker (2001), σελ. 17-162, Γκόρτσο (2006), σελ. 259-307, και Giovanoli (2010), σελ. 25-26.

⁹ Basel Committee on Banking Supervision (2010a): December, <http://www.bis.org/publ/bcbs189.htm>.

¹⁰ Basel Committee on Banking Supervision (2010b): December, <http://www.bis.org/publ/bcbs188.htm>.

¹¹ Η χρήση του όρου "πρόσφατη" κρίση (και όχι "τρέχουσα" κρίση) έχει επιλεγεί, καθώς ο γράφων εκτιμά ότι αυτή εκτείνεται στο χρονικό διάστημα της τριετίας 2007-2009.

¹² Basel Committee on Banking Supervision (2011a), <http://www.bis.org/press/p1101132.htm>.

πλαίσιο της "Βασιλείας III" (στη συνέχεια η "Βασιλεία III) και αποτελούν την πιο σημαντική, ίσως, αντίδραση της Επιτροπής της Βασιλείας στην πρόσφατη κρίση¹³. Με τις διατάξεις τους καθιερώνεται ένα νέο διεθνές κανονιστικό πλαίσιο για τις διεθνείς τράπεζες, με αναθεώρηση του ισχύοντος συναφούς πλαισίου και στόχο την ενδυνάμωση της σταθερότητας του τραπεζικού συστήματος διεθνώς, μέσω:

- Αφενός μεν της ενίσχυσης της μικρο-προληπτικής ρυθμιστικής παρέμβασης στη λειτουργία των τραπεζών, με στόχο την ενίσχυση της ανθεκτικότητας των τραπεζών σε περιόδους έντασης, και

- Αφετέρου της αντιμετώπισης, μέσω μακρο-πολιτικής ρυθμιστικής παρέμβασης, του συστημικού κινδύνου που μπορεί να εκδηλωθεί στο σύνολο του τραπεζικού (και εν γένει του χρηματοπιστωτικού) συστήματος, και, κυρίως, της "προκυκλικής" μεγέθυνσης του εν λόγω κινδύνου σε βάθος χρόνου.

Με τον όρο "μακρο-προληπτικές πολιτικές του χρηματοπιστωτικού συστήματος" ("financial macro-prudential policies"), υποσύνολο του οποίου αποτελεί η μακρο-προληπτική ρυθμιστική παρέμβαση, ορίζεται το σύνολο των πολιτικών που υιοθετούνται για τον περιορισμό της έκθεσης του χρηματοπιστωτικού συστήματος στον "συστημικό κίνδυνο", ο οποίος απορρέει από παράγοντες που δεν αφορούν μεμονωμένους φορείς παροχής χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών ή μεμονωμένες αγορές και υποδομές του χρηματοπιστωτικού συστήματος, αλλά έχουν γενικότερο χαρακτήρα¹⁴. Μέσω των μακρο-προληπτικών πολιτικών επιδιώκεται η αντιμετώπιση των δύο διαστάσεων με τις οποίες εκδηλώνεται ο συστημικός κίνδυνος:

(α) Η πρώτη είναι η "χρονική διάσταση" ("time-dimension"), δηλαδή η εξέλιξη του συστημικού κινδύνου σε βάθος χρόνου. Στο πλαίσιο αυτό, με τις μακρο-προληπτικές πολιτικές επιδιώκεται η ενίσχυση της ανθεκτικότητας του χρηματοπιστωτικού συστήματος σε περιόδους οικονομικής ύφεσης με περιορισμό της "προκυκλικότητας" ("procyclicality"), η οποία μπορεί να οδηγήσει σε μεγέθυνση του συστημικού κινδύνου λόγω αλληλεπιδράσεων που αναπτύσσονται είτε εντός του

¹³ Για μια επισκόπηση του συνόλου του έργου της Επιτροπής που συνιστά την αντίδρασή της στην κρίση, βλέπε την ακόλουθη (δυναμική, καθώς διαρκώς επικαιροποιούμενη) ηλεκτρονική διεύθυνση: <http://www.bis.org/bcbs/fincriscomp.htm>.

¹⁴ Για την εν λόγω θεματική, η οποία αναδείχθηκε ιδιαίτερα μετά την πρόσφατη διεθνή χρηματοπιστωτική κρίση, βλέπε Committee on the Global Financial System (2010a), Financial Stability Board, International Monetary Fund and Bank for International Settlements (2011), και ειδικά για το ζήτημα της προκυκλικότητας, Χαρδούβελι (2011β) (ο οποίος χρησιμοποιεί τον όρο "υπερκυκλικότητα").

χρηματοπιστωτικού συστήματος, είτε μεταξύ του χρηματοπιστωτικού συστήματος και του πραγματικού τομέα της οικονομίας¹⁵.

(β) Η δεύτερη διάσταση είναι η "διατομεακή" ("cross-sectional dimension"), δηλαδή η κατανομή του κινδύνου στο χρηματοπιστωτικό σύστημα σε κάθε δεδομένο χρονικό σημείο. Στην περίπτωση αυτή, στόχος των μακρο-προληπτικών πολιτικών είναι ο περιορισμός της συγκέντρωσης του συστημικού κινδύνου, η οποία μπορεί να προκύψει:

- είτε λόγω της ταυτόχρονης έκθεσης περισσότερων φορέων παροχής χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών σε κινδύνους από ομοειδή ανοίγματα,
- είτε λόγω της διασυνδεσιμότητας ("interconnectedness") αυτών των φορέων (και της μετάδοσης προβλημάτων μεταξύ τους), ιδίως αν αυτοί είναι "συστημικά σημαντικοί" ("systemically important financial institutions")¹⁶.

Με τη "Βασιλεία III" επιδιώκεται, λοιπόν, κατ' αρχήν, μια σημαντική ενίσχυση του περιεχομένου των διατάξεων του ισχύοντος κανονιστικού πλαισίου και η καθιέρωση καινοτόμων μέσων μικρο-προληπτικής ρυθμιστικής παρέμβασης. Ο ουσιαστικά νέος άξονας όμως, το novum της "Βασιλείας III", είναι η καθιέρωση κανόνων μακρο-προληπτικής ρυθμιστικής παρέμβασης. Υπό την έννοια αυτή, εύστοχη είναι η αναφορά του Hannoun ότι η "Βασιλεία III" είναι ένα "enhanced Basel II plus a macro-prudential overlay"¹⁷.

Επισημαίνεται, τέλος, ότι η Επιτροπή της Βασιλείας δρομολογεί και μια εκτενή τροποποίηση των διατάξεων του ισχύοντος διεθνούς κανονιστικού πλαισίου που αφορούν τις κεφαλαιακές απαιτήσεις των διεθνών τραπεζών για κάλυψη ειδικά έναντι των κινδύνων αγοράς. Παραδόξως, η σχετική έκθεση με τίτλο: *Revisions to the Basel II market risk framework* (η οποία είναι, ακόμα, σε στάδιο διαβούλευσης)¹⁸ δεν εντάσσεται από την Επιτροπή στο πλαίσιο της "Βασιλείας III", μολονότι αφορά, προφανώς, την ίδια θεματική ενότητα.

III. Η Συμπληρωματική οδηγία 2006/70/EK της Επιτροπής

¹⁵ Για μια αναλυτική επισκόπηση των διαύλων μετάδοσης προβλημάτων μεταξύ του χρηματοπιστωτικού συστήματος και του πραγματικού τομέα της οικονομίας, βλέπε Basel Committee on Banking Supervision (2011c) και Galati and Moessner (2011), ενότητα 5.2.

¹⁶ Για τα κριτήρια οριοθέτησης της έννοιας του όρου "συστημικά σημαντικοί φορείς παροχής χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών" (γνωστού πλέον με το ακρωνύμιο "SIFIs"), βλέπε Huertas and Lastra (2011), σελ. 255-258.

¹⁷ Hannoun (2010), σελ.9

¹⁸ Basel Committee on Banking Supervision (2011b), February, <http://www.bis.org/publ/bcbs193.htm>.

Η ανωτέρω οδηγία περιλαμβάνει τη θέσπιση μέτρων εφαρμογής της οδηγίας 2005/60/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου όσον αφορά στον ορισμό του "πολιτικώς εκτεθειμένου προσώπου" και τα τεχνικά κριτήρια για την εφαρμογή της απλουστευμένης δέουσας επιμέλειας ως προς τον πελάτη και την εφαρμογή της εξαίρεσης σε περιπτώσεις άσκησης χρηματοπιστωτικής δραστηριότητας σε περιστασιακή ή πολύ περιορισμένη βάση. Ειδικότερα η οδηγία αυτή θεσπίζει μέτρα εφαρμογής της οδηγίας 2005/60/EK όσον αφορά στα ακόλουθα στοιχεία: 1) τις τεχνικές πτυχές του ορισμού του "πολιτικώς εκτεθειμένου προσώπου", όπως αναφέρεται στο άρθρο 3 σημείο 8 της εν λόγω οδηγίας, 2) τα τεχνικά κριτήρια με βάση τα οποία εκτιμάται εάν μια κατάσταση αντιπροσωπεύει χαμηλό κίνδυνο νομιμοποίησης παράνομων εσόδων ή χρηματοδότησης της τρομοκρατίας όπως αναφέρεται στο άρθρο 11 §§2 και 5 της εν λόγω οδηγίας και 3) τα τεχνικά κριτήρια με βάση τα οποία εκτιμάται εάν, σύμφωνα με το άρθρο 2§2 της οδηγίας 2005/60/EK, αιτιολογείται η μη εφαρμογή της σε ορισμένα νομικά ή φυσικά πρόσωπα που ασκούν χρηματοπιστωτική δραστηριότητα σε περιστασιακή ή πολύ περιορισμένη κλίμακα.

IV. Ο Κανονισμός (ΕΚ) 1781/06 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου

Ο Κανονισμός (ΕΚ) αρ. 1781/06 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 15^{ης} Νοεμβρίου 2006 περί των πληροφοριών για τον πληρωτή που συνοδεύουν τις μεταφορές χρηματικών ποσών ήλθε να καλύψει αυτό το κενό και ουσιαστικά να ανοίξει το δρόμο για την αποτελεσματικότερη εποπτεία των συναλλαγών παγκοσμίως που αποτελούσε ισχυρό όπλο ανίχνευσης εγκληματικών δραστηριοτήτων. Θεσπίζει κανόνες σχετικά με τις πληροφορίες για τον πληρωτή (ονοματεπώνυμο, διεύθυνση, αριθμό λογαριασμού), οι οποίες πρέπει να συνοδεύουν τις μεταφορές χρηματικών ποσών σε οποιοδήποτε νόμισμα, που αποστέλλονται ή παραλαμβάνονται για λόγους πρόληψης, διεύρυνσης και εντοπισμού ξεπλύματος χρήματος και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας. Ο Κανονισμός ισχύει από 1-1-2007 και προβλέπει:

1. Υποχρεωτική αναγραφή στο έμβασμα προς την Τράπεζα πληρωμής όλων των στοιχείων του πληρωτή /εντολέα και συγκεκριμένα: ονοματεπώνυμο, διεύθυνση και αριθμό λογαριασμού. Η διεύθυνση μπορεί να αντικατασταθεί από: τόπο και ημερομηνία γέννησης ή Α.Δ.Τ.

2. Αν ο πληρωτής δεν έχει αριθμό λογαριασμού η Τράπεζα οφείλει να

χρησιμοποιεί αντ' αυτού αποκλειστικό αναγνωριστικό κωδικό που καθιστά δυνατό τον εντοπισμό του εμβάσματος.

3. Σε περίπτωση λήψης εμβασμάτων με ελλειπείς πληροφορίες σχετικά με την ταυτότητα του εντολέα, η τράπεζα λήψης οφείλει είτε να απορρίπτει την πληρωμή είτε να ζητά πλήρη στοιχεία.

4. Όταν εκδίδονται εντολές εξωτερικού πρέπει να αναφέρεται ο IBAN του εντολέα (εφόσον υπάρχει).

5. Με ιδιαίτερη προσοχή εξετάζονται – αναφέρονται τα εισερχόμενα μηνύματα με ελλειπείς πληροφορίες για τον εντολέα (αν λείπει μόνον ο αριθμός λογαριασμού ελέγχονται με ιδιαίτερη προσοχή οι μεταφορές >12.500 €).

- Συνέπειες μη συμμόρφωσης προς τον κανονισμό είναι:

1) Μη εκτέλεση εντολών από ορισμένες Τράπεζες, εφόσον δεν συνοδεύονται από όλα τα απαιτούμενα στοιχεία.

2) Καθυστέρηση εκτέλεσης εμβασμάτων.

3) Επιβάρυνση πελατών με πρόσθετα έξοδα.

4) Κυρώσεις από την αρμόδια αρχή που είναι η Τράπεζα της Ελλάδος.

Τέλος, όσον αφορά στις 40 συστάσεις της FATF, τις 9 συμπληρωματικές συστάσεις της FATF και τις 3 οδηγίες της Ε.Ε. έγινε ήδη εκτενής αναφορά στο κεφάλαιο Α'.

2) ΕΘΝΙΚΟ ΡΥΘΜΙΣΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Τα σημαντικότερα νομοθετικά κείμενα που ισχύουν σήμερα είναι:

1) Ο Ν. 3691/08, όπως ισχύει σήμερα.

2) Η 281/4/17-3-09 απόφαση της Επιτροπής Τραπεζικών και Πιστωτικών Θεμάτων (ΕΤΠΘ).

3) Η ΕΤΠΘ 285/9-7-09 (ενδεικτική τυπολογία υπόπτων/ασυνήθων συναλλαγών).

4) Η ΕΤΠΘ 290/11-11-09 (Διοικητικές κυρώσεις).

5) Η απόφαση 2652/29-2-2012 της Τ.τ.Ε.

Ι. Ο Ν. 3691/08-ΔΕΟΥΣΑ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ

Καθ'όλη τη διάρκεια της επιχειρηματικής σχέσης πελάτη – τράπεζας τα υπόχρεα πρόσωπα εφαρμόζουν τα μέτρα δέουσας επιμέλειας ως προς τον πελάτη στις εξής περιπτώσεις, σύμφωνα με το Ν. 3691/08, όπως σήμερα ισχύει:

"άρθρο 12

1) Όταν συνάπτουν επιχειρηματικές σχέσεις,

2) Όταν διενεργούν περιστασιακές συναλλαγές που ανέρχονται σε ποσό

τουλάχιστον δεκαπέντε χιλιάδων (15.000) Ευρώ, ανεξάρτητα από το αν η συναλλαγή διενεργείται με μια μόνη πράξη ή με περισσότερες, μεταξύ των οποίων φαίνεται να υπάρχει κάποια σχέση,

3) Όταν υπάρχει υπόνοια για απόπειρα ή διάπραξη αδικημάτων του άρθρου 2, ανεξάρτητα από κάθε παρέκκλιση, εξαίρεση ή όριο ποσού που προβλέπονται στις διατάξεις της παρ.10 του άρθρου 13, των παραγράφων 2 και 3 του άρθρου 14 και των παραγράφων 1,2 και 5 του άρθρου 17,

4) Όταν υπάρχουν αμφιβολίες για την ακρίβεια, την πληρότητα ή την καταλληλότητα των στοιχείων που συγκεντρώθηκαν προηγουμένως για την πιστοποίηση και επαλήθευση της ταυτότητας του πελάτη, άλλου προσώπου για λογαριασμό του οποίου ενεργεί ο πελάτης και του πραγματικού δικαιούχου ή των πραγματικών δικαιούχων του πελάτη.

Άρθρα 13-14 (Αναφέρονται στα μέτρα συνήθους δέουσας επιμέλειας και στο χρόνο εφαρμογής της):

Ανώνυμοι λογαριασμοί

Άρθρο 15 – Τα πιστωτικά ιδρύματα και οι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί δεν επιτρέπεται να τηρούν μυστικούς, ανώνυμους ή μόνον αριθμημένους λογαριασμούς ή ανώνυμα βιβλιάρια καταθέσεων ή λογαριασμούς με εικονικά ονόματα ή λογαριασμούς που δεν έχουν το πλήρες όνομα του δικαιούχου τους, σύμφωνα με τα έγγραφα πιστοποίησης της ταυτότητας.

Καζίνο

Άρθρο 16-1. Τα καζίνο που λειτουργούν στην Ελλάδα οφείλουν να εξακριβώνουν την ταυτότητα των πελατών τους κατά την είσοδό τους στις εγκαταστάσεις των παιγνίων και να λαμβάνουν τα κατάλληλα μέτρα για εντοπισμό ύποπτων περιπτώσεων που είναι πιθανό να συνδέονται με παράνομα έσοδα ή με απόπειρα ή διάπραξη των αδικημάτων του άρθρου 2. Ιδίως πρέπει να εξετάζουν:

1) Πελάτες που διαθέτουν σημαντικά ποσά σε παίγνια κάθε είδους, όταν από τα στοιχεία που διαθέτει το καζίνο ο πελάτης δεν έχει ή δεν φαίνεται να έχει την ανάλογη οικονομική επιφάνεια και

2) Περιπτώσεις κατά τις οποίες ο πελάτης κερδίζει σημαντικά ποσά σε παίγνια του καζίνο και υπάρχουν ενδείξεις διάπραξης των αδικημάτων του άρθρου 2.

2. Εφόσον τα καζίνο τηρούν μητρώο για τις πληρωμές κερδών και για την εξόφληση των μαρκών επ' ονόματι πελατών, αυτά διατηρούνται τουλάχιστον επί μια πενταετία σύμφωνα με διαδικασίες οριζόμενες στις αναφερόμενες στην παράγραφο 4

του παρόντος άρθρου αποφάσεις της αρμόδιας αρχής των καζίνο. Τα στοιχεία αυτά είναι διαθέσιμα σε ελέγχους της αρμόδιας αρχής και της Επιτροπής.

3. Οι ανωτέρω διατάξεις εφαρμόζονται και στα καζίνο που λειτουργούν σε πλοία με ελληνική σημαία.

4. Με αποφάσεις της αρμόδιας αρχής εξειδικεύονται τα αναφερόμενα στις παραπάνω παραγράφους μέτρα και οι λοιπές υποχρεώσεις των επιχειρήσεων καζίνο που προβλέπονται στον παρόντα νόμο.

Άρθρο 17 (Αναφέρεται στην απλουστευμένη δέουσα επιμέλεια ως προς τον πελάτη).

Άρθρο 18 (Μη αξιόπιστες τρίτες χώρες).

II. "Μέτρα Αυξημένης Δέουσας Επιμέλειας ως προς τον Πελάτη

Άρθρο 19- Τα υπόχρεα πρόσωπα εφαρμόζουν, ανάλογα με το βαθμό κινδύνου, αυξημένα μέτρα δέουσας επιμέλειας ως προς τον πελάτη, επιπλέον των μέτρων που αναφέρονται στο άρθρο 13 και στην παρ.1 του άρθρου 14 του παρόντος νόμου. Ειδικότερα, με την επιφύλαξη της παρ. 2 του άρθρου 14, τα υπόχρεα πρόσωπα οφείλουν στις περιπτώσεις που εκτιμούν ότι υπάρχει αυξημένος κίνδυνος:

1) Να εφαρμόζουν με συνέπεια και αποτελεσματικότητα τα μέτρα που ορίζονται στα άρθρα 20,21 και 22, στις αναφερόμενες στα άρθρα αυτά περιπτώσεις,

2) Να λαμβάνουν κάθε άλλο πρόσφορο μέτρο που αποφασίζει η αρμόδια αρχή τους για την αποτροπή των αδικημάτων του άρθρου 2, συμπεριλαμβανομένης της επιμελούς εξέτασης του συνολικού χαρτοφυλακίου του πελάτη, του πραγματικού δικαιούχου, του προσώπου για λογαριασμό του οποίου ενεργεί ο πελάτης, των συγγενών, συζύγων, συντρόφων και στενών συνεργατών των ανωτέρω τουλάχιστον κατά τα τρία τελευταία έτη.

III. Συναλλαγές χωρίς τη φυσική παρουσία του πελάτη

Κίνδυνοι από νέα προϊόντα και τεχνολογίες

Άρθρο 20-1. Τα υπόχρεα πρόσωπα λαμβάνουν ειδικά και κατάλληλα μέτρα προς αντιστάθμιση του υψηλότερου κινδύνου που παρουσιάζουν οι περιπτώσεις κατά τις οποίες ο πελάτης δεν είναι παρών για να εξακριβωθεί η ταυτότητά του, ιδίως εφαρμόζοντας ένα ή περισσότερα από τα ακόλουθα μέτρα:

1) διασφαλίζουν ότι η ταυτότητα του πελάτη επαληθεύεται με πρόσθετα αποδεικτικά έγγραφα, δεδομένα ή πληροφορίες,

2) λαμβάνουν συμπληρωματικά μέτρα για τον έλεγχο ή την πιστοποίηση των υποβληθέντων εγγράφων ή απαιτούν επιβεβαιωτική πιστοποίηση από πιστωτικό ίδρυμα ή χρηματοπιστωτικό οργανισμό εγκατεστημένο στην Ευρωπαϊκή Ένωση,

3) διασφαλίζουν ότι η πρώτη πληρωμή στο πλαίσιο των συναλλαγών πραγματοποιείται μέσω λογαριασμού, ο οποίος έχει ανοιχθεί επ' ονόματι του πελάτη σε πιστωτικό ίδρυμα εγκατεστημένο στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Με αποφάσεις των αρμόδιων αρχών εξειδικεύονται τα μέτρα της παρούσας παραγράφου και καθορίζονται διαδικασίες για την αποτελεσματική εφαρμογή τους.

2. Τα υπόχρεα πρόσωπα εξετάζουν με ιδιαίτερη προσοχή κάθε προϊόν ή συναλλαγή που ενδέχεται να ευνοήσει την ανωνυμία και η οποία από τη φύση της ή από στοιχεία που αφορούν το πρόσωπο ή την ιδιότητα του συναλλασσομένου μπορεί να συνδεθεί με σχέδια διάπραξης των αδικημάτων του άρθρου 2 και λαμβάνουν κατάλληλα μέτρα για την αποτροπή αυτού του κινδύνου.

3. Οι αρμόδιες αρχές λαμβάνουν κατάλληλα μέτρα ώστε τα υπόχρεα πρόσωπα να εφαρμόζουν οργανωτικές, λειτουργικές και τεχνολογικές διαδικασίες για την αντιμετώπιση των κινδύνων που προκύπτουν από τις τεχνολογικές εξελίξεις ή από νέα χρηματοπιστωτικά προϊόντα.

Άρθρο 21 (Διασυννοριακές σχέσεις τραπεζικής ανταπόκρισης).

IV. Πολιτικώς εκτεθειμένα πρόσωπα

Άρθρο 22 – 1. Για τους σκοπούς του νόμου αυτού, στα πολιτικώς εκτεθειμένα πρόσωπα περιλαμβάνονται:

- 1) Οι αρχηγοί κρατών, οι αρχηγοί κυβερνήσεων, οι υπουργοί, οι αναπληρωτές υπουργοί και οι υφυπουργοί,
- 2) τα μέλη κοινοβουλίων,
- 3) τα μέλη ανώτατων δικαστηρίων, συνταγματικών δικαστηρίων και άλλων υψηλού επιπέδου δικαστικών οργάνων των οποίων οι αποφάσεις δεν υπόκεινται σε περαιτέρω ένδικο μέσα, πλην εξαιρετικών περιστάσεων,
- 4) τα μέλη ελεγκτικών δικαστηρίων,
- 5) τα μέλη διοικητικών συμβουλίων κεντρικών τραπεζών,
- 6) οι πρεσβευτές και οι επιτετραμμένοι διπλωμάτες,
- 7) οι υψηλόβαθμοι αξιωματικοί ενόπλων δυνάμεων,
- 8) τα μέλη διοικητικών, διαχειριστικών, ή εποπτικών οργάνων κρατικών επιχειρήσεων.

Καμία από τις κατηγορίες που αναφέρονται στα στοιχεία γ' έως η' δεν αφορά

πρόσωπα κατέχοντα ενδιάμεσες ή χαμηλές θέσεις της υπαλληλικής ιεραρχίας.

2. Οι κατηγορίες που αναφέρονται στα στοιχεία β' έως ζ' της παραγράφου 1, περιλαμβάνουν και τα λειτουργήματα που ασκούνται σε κοινοτικό και διεθνές επίπεδο.

3. Για τους σκοπούς του άρθρου αυτού, στους "άμεσους στενούς συγγενείς" περιλαμβάνονται:

1) Ο (η) σύζυγος,

2) Κάθε σύντροφος που θεωρείται από την εθνική νομοθεσία ως ισοδύναμος (η) με τον (την) σύζυγο,

3) Τα φυσικά ή θετά παιδιά και οι σύζυγοι ή σύντροφοί τους,

4) Οι γονείς.

4. Για τους σκοπούς του άρθρου αυτού, στα "πρόσωπα που είναι γνωστά ως στενοί συνεργάτες" περιλαμβάνονται:

1) Οποιοδήποτε φυσικό πρόσωπο για το οποίο είναι γνωστό ότι είναι από κοινού πραγματικός δικαιούχος νομικής οντότητας ή νομικών σχημάτων με πρόσωπο αναφερόμενο στην παράγραφο 1, ή είναι γνωστό ότι συνδέεται με το πρόσωπο αυτό με οποιαδήποτε άλλη στενή επιχειρηματική σχέση,

2) Οποιοδήποτε φυσικό πρόσωπο είναι μόνος πραγματικός δικαιούχος νομικής οντότητας ή νομικών σχημάτων που είναι γνωστό ότι συστάθηκαν προς όφελος προσώπου που αναφέρεται στην παράγραφο 1.

5. Με την επιφύλαξη της εφαρμογής των αυξημένων μέτρων δέουσας επιμέλειας ως προς τον πελάτη, ανάλογα με το βαθμό κινδύνου, το πρόσωπο που παύει να κατέχει σημαντικό δημόσιο λειτουργήμα κατά την έννοια της παραγράφου 1 για περίοδο ενός έτους δεν θεωρείται υποχρεωτικά από τα υπόχρεα πρόσωπα ως πολιτικώς εκτεθειμένο πρόσωπο.

6. Όσον αφορά τις συναλλαγές ή τις επιχειρηματικές σχέσεις με πολιτικώς εκτεθειμένα πρόσωπα, τα υπόχρεα πρόσωπα οφείλουν:

1) να εφαρμόζουν τις κατάλληλες διαδικασίες, ανάλογα με το βαθμό κινδύνου, για να καθορίζουν εάν ο πελάτης είναι πολιτικώς εκτεθειμένο πρόσωπο,

2) να εξασφαλίζουν την έγκριση από ανώτερα διοικητικά στελέχη για τη σύναψη επιχειρηματικών σχέσεων με τους πελάτες αυτούς,

3) να λαμβάνουν επαρκή μέτρα για να διαπιστώνουν την πηγή του πλούτου και την προέλευση των κεφαλαίων στα οποία αφορά η επιχειρηματική σχέση ή η συναλλαγή,

4) να διενεργούν ενισχυμένη και συνεχή παρακολούθηση της επιχειρηματικής σχέσεις.

7. Οι αρμόδιες αρχές δύνανται με αποφάσεις του να εξειδικεύουν τον τρόπο εφαρμογής των ανωτέρω υποχρεώσεων.

8. Στα πολιτικώς εκτεθειμένα πρόσωπα δεν περιλαμβάνονται τα πρόσωπα τα οποία είναι εγκατεστημένα στην Ελλάδα. Στα πρόσωπα αυτά εφαρμόζονται μέτρα συνήθους δέουσας επιμέλειας.

Άρθρα 23-25 (Αναφέρονται στην εφαρμογή δέουσας επιμέλειας από τρίτα μέρη).

V. ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΑΝΑΦΟΡΑΣ ΚΑΙ ΑΠΑΓΟΡΕΥΣΗ ΓΝΩΣΤΟΠΟΙΗΣΗΣ

Αναφορές ύποπτων συναλλαγών προς την Επιτροπή

Άρθρο 26 -1. Τα υπόχρεα πρόσωπα και οι υπάλληλοί τους στους οποίους περιλαμβάνονται τα διευθυντικά στελέχη, οφείλουν:

1) να ενημερώνουν αμελλητί την Επιτροπή, με δική τους πρωτοβουλία, όταν γνωρίζουν ή έχουν σοβαρές ενδείξεις ή υποψίες ότι διαπράττεται, επιχειρείται να διαπραχθεί, έχει διαπραχθεί ή επιχειρήθηκε να διαπραχθεί νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες ή χρηματοδότηση της τρομοκρατίας.

2) να υπάρχουν αμελλητί στην Επιτροπή, στην αρμόδια αρχή τους και σε άλλες δημόσιες αρχές που είναι αρμόδιες για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες ή της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, κατόπιν αιτήματος αυτών, όλες τις απαιτούμενες πληροφορίες και τα στοιχεία, σύμφωνα με τις διαδικασίες που προβλέπουν οι κείμενες διατάξεις.

2. Τα πρόσωπα που αναφέρονται στα στοιχεία ε', στ' και ιγ' της παραγράφου 1 του άρθρου 5 του παρόντος νόμου δεν υπόκεινται στις υποχρεώσεις της προηγούμενης παραγράφου όσον αφορά στις πληροφορίες που λαμβάνουν από ή σχετικά με πελάτη τους, κατά τη διαπίστωση της νομικής θέσης του πελάτη ή όταν τον υπερασπίζονται ή τον εκπροσωπούν στο πλαίσιο ή σχετικά με δίκη, συμπεριλαμβανομένων των συμβουλών για την κίνηση ή την αποφυγή δίκης, ανεξαρτήτως αν οι πληροφορίες λαμβάνονται πριν, κατά τη διάρκεια ή μετά τη δίκη.

3. Τα υποκαταστήματα και γραφεία αντιπροσωπείας ελληνικών πιστωτικών ιδρυμάτων ή χρηματοπιστωτικών οργανισμών που λειτουργούν σε άλλη χώρα, διαβιβάζουν τις πληροφορίες της παραγράφου 1 στην αντίστοιχη με την Επιτροπή

αλλοδαπή υπηρεσία ή μονάδα ή αρχή και στη μητρική τους εταιρεία, με την επιφύλαξη των παραγράφων 2 και 4 του άρθρου 32.

4. Η αναφορά ύποπτων συναλλαγών προς την Επιτροπή από τα πιστωτικά ιδρύματα, τους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς και τους χρηματοπιστωτικούς ομίλους υποβάλλεται σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο άρθρο 44 του παρόντος νόμου.

VI. Συναλλαγές υψηλού κινδύνου – Αποφυγή συναλλαγών

Άρθρο 27 – 1. Στις συναλλαγές υψηλού κινδύνου της περιπτώσεως δ' της παρ. 1 του άρθρου 13 εφόσον έχει οριστεί διευθυντικό στέλεχος κατά την παρ. 1 του άρθρου 44 ενημερώνεται άμεσα το στέλεχος αυτό, συντάσσεται πάντοτε ειδική έκθεση και εξετάζεται η αναγκαιότητα υποβολής αναφοράς στην Επιτροπή.

2. Τα υπόχρεα πρόσωπα αποφεύγουν τη διενέργεια συναλλαγών, την άσκηση δραστηριοτήτων ή την παροχή υπηρεσιών, για τις οποίες γνωρίζουν ή υποπτεύονται ότι συνδέονται με τα αδικήματα του άρθρου 2. Αν όμως η αποφυγή της διενέργειας, της άσκησης ή της παροχής είναι αδύνατη ή ενδέχεται να εμποδίσει τη δίωξη των πελατών, των πραγματικών δικαιούχων ή των προσώπων για λογαριασμό των οποίων ενεργούν οι πελάτες, τα ως άνω υπόχρεα πρόσωπα εκτελούν τις συναλλαγές, ασκούν τις δραστηριότητες ή παρέχουν τις υπηρεσίες, ενημερώνοντας ταυτόχρονα την Επιτροπή.

Υποχρέωση αναφοράς των αρμόδιων αρχών και διαχειριστών αγορών

Άρθρο 28 – 1. Οι αρμόδιες αρχές ενημερώνουν αμελλητί την Επιτροπή αν κατά τη διάρκεια των ελέγχων που πραγματοποιούν σε υπόχρεα πρόσωπα πληροφορηθούν ή διαπιστώσουν με οποιονδήποτε άλλον τρόπο γεγονότα που μπορεί να συνδέονται με αδικήματα των άρθρων 2 και 3.

2. Οι διαχειριστές των αγορών μετοχών, ομολόγων, άλλων χρηματοπιστωτικών μέσων, παραγώγων και συναλλάγματος υποχρεούνται να διαθέτουν αποτελεσματικούς μηχανισμούς και διαδικασίες για τον άμεσο εντοπισμό και αποτροπή πιθανών περιπτώσεων απόπειρας ή διάπραξης των αδικημάτων των άρ. 2 και 3 και να αναφέρουν στην Επιτροπή χωρίς καθυστέρηση τις περιπτώσεις για τις οποίες έχουν αποχρώσεις ενδείξεις για απόπειρα ή διάπραξη των ανωτέρω αδικημάτων, γνωστοποιώντας όλες τις σχετικές πληροφορίες και στοιχεία και παρέχοντας κάθε αναγκαία βοήθεια για τη διερεύνηση των σχετικών υποθέσεων. Στις ανωτέρω αγορές περιλαμβάνονται η Ηλεκτρονική Δευτερογενής Αγορά Τίτλων (Η.Δ.Α.Τ.), τα σύμφωνα με τον ν. 3606/2007 (ΦΕΚ 195 Α') Πολυμερή Συστήματα

Διαπραγμάτευσης χρηματοπιστωτικών μέσων και οι εσωτερικοποιημένες αγορές τέτοιων μέσων που λειτουργούν εντός πιστωτικού ιδρύματος ή εταιρείας παροχής επενδυτικών υπηρεσιών.

3. Οι αρμόδιες αρχές που εποπτεύουν τις αγορές της παραγράφου 2 λαμβάνουν τα κατάλληλα μέτρα για τη διασφάλιση της συμμόρφωσης των διαχειριστών αγορών προς τις υποχρεώσεις του, της αποτελεσματικής λειτουργίας των συστημάτων τους και της επαρκούς κατάρτισης των υπαλλήλων τους.

Υποβολή αναφορών για φορολογικά και τελωνειακά αδικήματα

Άρθρο 29 – Ειδικά για τα αδικήματα της φορολογικής και τελωνειακής νομοθεσίας, καθώς και για τα λοιπά αδικήματα αρμοδιότητας ελέγχου της Υπηρεσίας Ειδικών Ελέγχων (ΥΠ.Ε.Ε.) που υπάγονται στα βασικά αδικήματα, ορίζεται η εξής διαδικασία:

1. Η ΥΠ.Ε.Ε. είναι αρμόδια για την παραπομπή στη δικαιοσύνη υποθέσεων νομιμοποίησης εσόδων από λαθρεμπορία, φοροδιαφυγή και για υποθέσεις που υπάγονται στις λοιπές αρμοδιότητές της, εφόσον έχει συντάξει τη σχετική πορισματική αναφορά. Η αναφορά υποβάλλεται στον αρμόδιο Εισαγγελέα με άμεση ενημέρωση της Διεύθυνση Ειδικών Οικονομικών Υποθέσεων της Κεντρικής Υπηρεσίας της ΥΠ.Ε.Ε. και της Επιτροπής. Η ΥΠ.Ε.Ε. δύναται να αναφέρει στην Επιτροπή υποθέσεις για τις οποίες δεν έχει συντάξει πορισματική αναφορά και να συνεργαστεί με αυτή, ακόμη και με κοινές έρευνες σε υποθέσεις κοινής αρμοδιότητας.

2. Οι Δημόσιες Οικονομικές Υπηρεσίες (Δ.Ο.Υ.), τα περιφερειακά και διαπεριφερειακά ελεγκτικά κέντρα και οι τελωνειακές αρχές, όταν επιλαμβάνονται των ανωτέρω υποθέσεων, υποβάλλουν αναφορές στην Επιτροπή και στην ΥΠ.Ε.Ε. μέσω των αντίστοιχων Γενικών Διευθύνσεων Φορολογικών Ελέγχων και Τελωνείων.

3. Τα υπόχρεα πρόσωπα υποβάλλουν αναφορές ύποπτων συναλλαγών που ενδέχεται να σχετίζονται με τα ανωτέρω αδικήματα στην Επιτροπή, πλην των δικηγόρων που δύνανται να υποβάλλουν αναφορές στην ειδική επιτροπή του άρθρου 34.

Μέτρα προστασίας των αναφερόντων

Άρθρο 30 – Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Δικαιοσύνης ή με αποφάσεις των αρμόδιων αρχών δύναται να ορίζονται μέτρα για την προστασία των υπαλλήλων των υπόχρεων νομικών προσώπων και των υπόχρεων φυσικών προσώπων, οι οποίοι αναφέρουν τις υπόνοιές τους για απόπειρα ή

διάπραξη των αδικημάτων του άρθρου 2, είτε εσωτερικά είτε στην Επιτροπή είτε στον εισαγγελέα, από την έκθεσή τους σε απειλές ή εχθρικές ενέργειες.

Απαγόρευση γνωστοποίησης

Άρθρο 31 – Τα υπόχρεα νομικά πρόσωπα, οι υπάλληλοι και τα διευθυντικά στελέχη τους και τα υπόχρεα φυσικά πρόσωπα απαγορεύεται να γνωστοποιούν στον εμπλεκόμενο πελάτη ή σε τρίτους ότι διαβιβάστηκαν αρμοδίως ή ζητήθηκαν πληροφορίες ή ότι διεξάγεται ή ενδέχεται ή πρόκειται να διεξαχθεί έρευνα για αδικήματα του άρθρου 2 του παρόντος νόμου. Τα ανωτέρω ισχύουν και για τον Πρόεδρο, τα μέλη και τους υπαλλήλους της Επιτροπής, για τα μέλη των διοικητικών συμβουλίων, τα διευθυντικά στελέχη και τους υπαλλήλους των αρμοδίων αρχών και για άλλους δημόσιους υπαλλήλους που γνωρίζουν τις πληροφορίες του προηγούμενου εδαφίου. Τα φυσικά πρόσωπα που παραβιάζουν από πρόθεση το καθήκον εχεμύθειας, τιμωρούνται με ποινή φυλάκισης τουλάχιστον τριών μηνών και με χρηματική ποινή.

Εξαιρέσεις της απαγόρευσης γνωστοποίησης

Άρθρο 32 – 1. Η γνωστοποίηση αρμοδίως πληροφοριών αναφερόμενων στα άρθρα 26 έως 29 εντός του νομικού προσώπου ή προς την Επιτροπή ή προς τον εισαγγελέα από τα αναφερόμενα στο άρθρο 31 πρόσωπα δεν αποτελεί παράβαση του εν λόγω άρθρου ή άλλης τυχόν νομοθετικής, κανονιστικής, διοικητικής ή συμβατικής απαγόρευσης γνωστοποίησης πληροφοριών και δεν συνεπάγεται οποιουδήποτε είδους ευθύνη για τα ανωτέρω φυσικά πρόσωπα ή για τα υπόχρεα νομικά πρόσωπα, εκτός αν αυτά ενήργησαν κακόβουλα.

2. Η απαγόρευση του άρθρου 31 δεν εμποδίζει την ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ πιστωτικών ιδρυμάτων και χρηματοπιστωτικών οργανισμών που εδρεύουν στην Ελλάδα ή σε άλλο κράτος μέλος και ανήκουν στον ίδιο χρηματοπιστωτικό όμιλο, όπως ορίζεται στην παρ. 4 του άρθρου 4. Το ίδιο ισχύει και για την ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ πιστωτικών ιδρυμάτων και χρηματοπιστωτικών οργανισμών που εδρεύουν στην Ελλάδα και αντίστοιχων ιδρυμάτων και οργανισμών που εδρεύουν σε τρίτη χώρα και ανήκουν στον ίδιο χρηματοπιστωτικό όμιλο με τα ελληνικά ιδρύματα ή οργανισμούς, εφόσον η τρίτη χώρα επιβάλλει υποχρεώσεις τουλάχιστον ισοδύναμες με αυτές του παρόντος νόμου και τα ανωτέρω ιδρύματα ή οργανισμοί που εδρεύουν σε αυτήν τελούν υπό εποπτεία για τη συμμόρφωσή τους με τις υποχρεώσεις αυτές.

3. Η απαγόρευση του άρθρου 31 δεν εμποδίζει τη γνωστοποίηση πληροφοριών

μεταξύ των υπόχρεων προσώπων των στοιχείων ε', στ' και ιγ' της παρ. 1 του άρθρου 5, τα οποία λειτουργούν στην Ελλάδα και των αντίστοιχων προσώπων που είναι υπήκοοι κρατών μέλους ή τρίτου κράτους που επιβάλλει υποχρεώσεις τουλάχιστον ισοδύναμες με αυτές που θεσπίζει ο παρών νόμος, εφόσον τα ανωτέρω πρόσωπα ασκούν τις επαγγελματικές δραστηριότητές τους, είτε με σχέση εξαρτημένης εργασίας είτε όχι, στο πλαίσιο του ίδιου νομικού προσώπου, χρηματοπιστωτικού ομίλου ή δικτύου. Για τους σκοπούς του παρόντος άρθρου, ως "δίκτυο" νοείται η ευρύτερη δομή στην οποία υπάγονται τα νομικά πρόσωπα και η οποία έχει κοινή κυριότητα ή διαχείριση ή έλεγχο της συμμόρφωσης προς τις διατάξεις που διέπουν τη λειτουργία των νομικών προσώπων.

4. Τα υπόχρεα πρόσωπα των στοιχείων α', β', ε', στ' και ιγ' της παρ. 1 του άρθρου 5 που εδρεύουν ή ασκούν τις δραστηριότητές τους στην Ελλάδα δύνανται να ανταλλάσουν, με πρόσωπα που ανήκουν στην ίδια κατηγορία ή επαγγελματικό κλάδο με αυτά, πληροφορίες που αφορούν στον ίδιο πελάτη και τις ίδιες συναλλαγές ή δραστηριότητες στις οποίες συμμετέχουν δύο ή περισσότερα από τα ανωτέρω πρόσωπα. Τα ανωτέρω ισχύουν και για την ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των προαναφερθέντων ημεδαπών υπόχρεων προσώπων με ίδιας κατηγορίας ή επαγγελματικού κλάδου νομικά ή φυσικά πρόσωπα που εδρεύουν ή ασκούν τις δραστηριότητές τους αντίστοιχα σε άλλο κράτος-μέλος ή σε τρίτη χώρα επιβάλλουσα υποχρεώσεις τουλάχιστον ισοδύναμες με αυτές του παρόντος νόμου, εφόσον τα ανωτέρω αλλοδαπά πρόσωπα ανήκουν στην ίδια κατηγορία ή επαγγελματικό κλάδο με τα αντίστοιχα ημεδαπά υπόχρεα πρόσωπα και υπόκεινται σε τουλάχιστον ισοδύναμες υποχρεώσεις σχετικά με το επαγγελματικό απόρρητο και την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα με τις υποχρεώσεις στις οποίες υπόκεινται τα ημεδαπά πρόσωπα. Οι ανταλλασσόμενες πληροφορίες χρησιμοποιούνται αποκλειστικά για την πρόληψη και καταστολή των αδικημάτων του άρθρου 2.

5. Δικηγόροι ή συμβολαιογράφοι που επιχειρούν να αποτρέψουν πελάτη να εμπλακεί σε παράνομη δραστηριότητα δεν παραβαίνουν τη διάταξη του άρθρου 31.

6. Με απόφαση των αρμόδιων αρχών δύναται να εξειδικεύονται οι διατάξεις του παρόντος άρθρου και οι προϋποθέσεις ανταλλαγής πληροφοριών".

VII. Σχετικά με την πιστοποίηση ταυτότητας πελατών πρέπει να τηρούνται απαραίτητα τα αναφερόμενα στους πίνακες 1 και 2 που ακολουθούν και αφορούν φυσικά και νομικά πρόσωπα:

ΠΙΝΑΚΑΣ 1

Φ Υ Σ Ι Κ Α Π Ρ Ο Σ Ω Π Α	
ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑΣ	ΕΓΓΡΑΦΗ ΕΠΑΛΗΘΕΥΣΗΣ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑΣ (προσκομίζονται πρωτότυπα ή επικυρωμένα εκ του επιδειχθέντος πρωτοτύπου αντίγραφα/φυλάσσονται σε αρχείο της Τράπεζας)
1. Ονοματεπώνυμο και πατρώνυμο, 2. Αριθμός δελτίου ταυτότητας ή διαβατηρίου 3. Εκδούσα αρχή 4. Ημερομηνία και τόπος γέννησης	<u>Αποκλειστικά με βάση:</u> • Δελτίο Αστυνομικής Ταυτότητας σε ισχύ • Διαβατήριο (ή ισότιμο έγγραφο) σε ισχύ • Δελτίο Ταυτότητας υπηρετούντων στα Σώματα Ασφαλείας και στις Ένοπλες Δυνάμεις.
5. Παρούσα Διεύθυνση κατοικίας 6. Τηλέφωνο επικοινωνίας 7. Ασκούμενο επάγγελμα και παρούσα 8. Αριθμός φορολογικού Μητρώου (Α.Φ.Μ.) 9. Υπόδειγμα υπογραφής πελάτη.	Βάσει εγγράφων, τα οποία είναι δύσκολο να παραποιηθούν ή αποκτηθούν με παράνομο τρόπο: <u>Ενδεικτικά:</u> • Πρόσφατος λογαριασμός Οργανισμού Κοινής Ωφελείας. • Πρόσφατος λογαριασμός παρόχου σταθερής ή κινητής τηλεφωνίας (μόνο για την επιβεβαίωση του τηλεφώνου επικοινωνίας). • Μισθωτήριο Συμβόλαιο κατοικίας ή επαγγελματικής στέγης που έχει κατατεθεί σε Δημόσια Οικονομική Υπηρεσία. • Παραστατικά έγγραφα εκδόσεως Δ.Ο.Υ. • Άδεια παραμονής αλλοδαπού. • Βεβαίωση εργοδότη (και στην περίπτωση που το φυσικό πρόσωπο είναι υπάλληλος εταιρείας-πελάτη της Τράπεζας που διενεργεί συναλλαγές για λογαριασμό της).

	• Αντίγραφο τελευταίας μισθοδοσίας. • Δήλωση έναρξης επιτηδεύματος. • Επαγγελματική ταυτότητα. • Παραστατικό Φορέα Κοινωνικής Ασφάλισης.
--	---

Ειδικές περιπτώσεις:

➤ **Πολίτες χωρών-μελών της Ε.Ε. που ζουν μόνιμα στην Ελλάδα,** μπορούν να προσκομίζουν εναλλακτικά μισθωτήριο συμβόλαιο κατοικίας ή λογαριασμό ΔΕΚΟ προκειμένου να πιστοποιήσουν ότι είναι όντως μόνιμοι κάτοικοι Ελλάδας ή όταν αυτά δεν υπάρχουν, να υπογράφουν σχετική δήλωση,

➤ **Πολίτες τρίτης χώρας (εκτός Ε.Ε.) που ζουν στην Ελλάδα,** πρέπει να προσκομίζουν, εκτός των άλλων δικαιολογητικών, άδεια παραμονής προκειμένου να θεωρηθούν "κάτοικοι".

Αλλοδαποί υπήκοοι τρίτων χωρών:

➤ **που αδυνατούν να προσκομίσουν ισχύον διαβατήριο επικαλούμενοι αντικειμενική αδυναμία:** για την πιστοποίηση της ταυτότητάς τους θα προσκομίζεται η ειδική άδεια διαμονής, που τους χορηγείται με απόφαση του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας, **σε συνδυασμό είτε** με το μη ισχύον πλέον διαβατήριο τους **είτε**, σε περίπτωση που δεν το έχουν στην κατοχή τους, με υπεύθυνη δήλωσή τους, στην οποία θα αιτιολογείται ειδικώς η μη προσκόμιση του μη ισχύοντος διαβατηρίου εγγράφου (σχετ. Υ.Ε. Γ' 48/27007.2009).

➤ **που έχουν αιτηθεί άσυλο:** για την πιστοποίηση της διεύθυνσης κατοικίας/ διαμονής τους θα γίνεται δεκτό το εν ισχύ "Δελτίο Αιτήσαντος Ασύλου – ΔΑΑ" αποκλειστικά για το άνοιγμα τραπεζικού λογαριασμού ο οποίος θα χρησιμοποιείται – κατά τη διάρκεια ισχύος του ΔΑΑ – μόνο για την πίστωση του επιδόματος ανεργίας του ΟΑΕΔ. Επειδή το ΔΑΑ δεν αποτελεί πιστοποιητικό της ταυτότητας του αλλοδαπού σύμφωνα με το υφιστάμενο νομοθετικό και κανονιστικό πλαίσιο, το άνοιγμα του συγκεκριμένου λογαριασμού προϋποθέτει ότι: α) δεν πιστώνονται στο λογαριασμό άλλα ποσά εκτός του επιδόματος ανεργίας και β) ο λογαριασμός θα εξοφλείται υποχρεωτικά μετά τη διακοπή πίστωσης του επιδόματος ανεργίας από τον ΟΑΕΔ. Σε κάθε άλλη περίπτωση θα ζητείται υποχρεωτικά η προσκόμιση "δελτίου ταυτότητας πρόσφυγα" που χορηγείται όταν το αίτημα ασύλου γίνει δεκτό.

➤ **ή ανιθαγενείς, στους οποίους έχει αναγνωρισθεί το καθεστώς του πρόσφυγα:** εφόσον δεν έχουν στην κατοχή τους ισχύον διαβατήριο, μπορεί να γίνει δεκτό για την πιστοποίηση της ταυτότητάς τους το "Ειδικό Δελτίο Ταυτότητας Αλλοδαπού Φυγάδα", το οποίο τους χορηγείται (εγκύκλιος σειράς Γ' 48/27007.2009),

➤ **αλλοδαποί υπήκοοι με διαβατήριο όπου δεν αναγράφεται το όνομα πατρός και μητρός**, τα εν λόγω στοιχεία καταχωρούνται στο ΣΥ.ΔΙ.ΠΕΛ κατά δήλωση των πελατών,

➤ **ανήλικοι**, για την πιστοποίηση της ταυτότητάς τους, εφόσον δεν έχει εκδοθεί Δελτίο Ταυτότητας ή διαβατήριο σε ισχύ, πρέπει να προσκομίζεται πιστοποιητικό Δήμου, από το οποίο προκύπτει ονοματεπώνυμο, πατρώνυμο και ημερομηνία γέννησης ή πιστοποιητικό ταυτοπροσωπίας από το αρμόδιο αστυνομικό τμήμα ή ληξιαρχική πράξη γέννησης.

➤ **Κατηγορίες προσώπων (π.χ. ανεπάγγελτοι, άνεργοι, νοικοκυρές)** που αδυνατούν να προσκομίσουν στοιχεία εξακρίβωσης επαγγέλματος και Α.Φ.Μ., θα υποβάλλουν στο Κατάστημα μια απλή ενυπόγραφη δήλωσή τους στην οποία θα βεβαιώνουν την επαγγελματική τους κατάσταση, δεδομένου ότι δεν υπάρχουν αντίστοιχα μητρώα άντλησης τέτοιων στοιχείων και η δήλωση αυτή θα διαβιβάζεται στη Διεύθυνση Κεντροποιημένων Εργασιών.

➤ **Υπάλληλοι εταιρικών πελατών της Τράπεζας**, για την επαλήθευση των στοιχείων 5-8 του Πίνακα 1 γίνεται δεκτή και σχετική βεβαίωση εργοδότη.

ΠΙΝΑΚΑΣ 2

A/A	NOMΙΚΑ ΠΡΟΣΩΠΑ
1.	Ανώνυμες Εταιρείες (Α.Ε.) και Εταιρείες Περιορισμένης Ευθύνης (Ε.Π.Ε.), περιλαμβανομένων των υποκαταστημάτων αλλοδαπών εταιρειών αντίστοιχης νομικής μορφής: Α. Το αντίστοιχο τεύχος του Φύλλου Εφημερίδος της Κυβερνήσεως (Φ.Ε.Κ.) στο οποίο έχει δημοσιευθεί περίληψη του καταστατικού τους το οποίο περιέχει εκτός των άλλων: • την επωνυμία, την έδρα, τον σκοπό, τον αριθμό των μελών του διοικητικού συμβουλίου και τα ονόματα των διαχειριστών της Εταιρείας Περιορισμένης Ευθύνης (Ε.Π.Ε.), • τον τρόπο εκπροσώπησης της εταιρείας, • τον αριθμό και χρονολογία της απόφασης της αρχής που ενέκρινε τη σύσταση της ανώνυμης εταιρείας ή τον αριθμό της πράξης καταχώρησης του άρθρου 8, παράγρ.1 του Ν.3190/1955 "περί εταιρειών περιορισμένης ευθύνης", • τα Φ.Ε.Κ. με τις τυχόν τροποποιήσεις του καταστατικού που αφορούν τα παραπάνω, • τα στοιχεία ταυτότητας των πραγματικών δικαιούχων, όπου απαιτείται, των νομίμων εκπροσώπων και όλων των ατόμων που είναι εξουσιοδοτημένα να χειρίζονται το λογαριασμό της εταιρείας, όπως περιγράφονται ανωτέρω στην ενότητα 2.2 (όσα δεν επαληθεύονται από τα επίσημα νομιμοποιητικά έγγραφα). Β. Επί Ανωνύμων Εταιρειών, πέραν των ανωτέρω, απαιτείται πρακτικό Γενικής Συνέλευσης της Α.Ε. περί εκλογής του Διοικητικού Συμβουλίου και πρακτικό Διοικητικού Συμβουλίου περί εξουσιοδότησεως των προσώπων που δεσμεύουν με την υπογραφή τους την εταιρεία καθώς και βεβαίωση του Μητρώου Α.Ε. περί

	καταχώρησης των δύο ανωτέρω πρακτικών ή το ΦΕΚ στο οποίο δημοσιεύτηκε η βεβαίωση αυτή.
2.	Προσωπικές Εταιρείες: • επικυρωμένο αντίγραφο του αρχικού Καταστατικού που έχει κατατεθεί στο Πρωτοδικείο καθώς και τυχόν τροποποιήσεών του, • πρόσφατο πιστοποιητικό του Πρωτοδικείου της έδρας της εταιρείας περί των τροποποιήσεων του αρχικού καταστατικού και • στοιχεία ταυτότητας των εταίρων – των νομίμων εκπροσώπων και όλων των προσώπων που είναι εξουσιοδοτημένα να χειρίζονται το λογαριασμό της εταιρείας, όπως περιγράφονται ανωτέρω στην ενότητα 2.2 (όσα δεν επαληθεύονται από τα επίσημα νομιμοποιητικά έγγραφα).
3.	Λοιπά Νομικά Πρόσωπα ή οντότητες χωρίς νομική προσωπικότητα: • προσήκοντα, κατά περίπτωση, νομιμοποιητικά έγγραφα πρωτότυπα ή επικυρωμένα από Δημόσια Αρχή, • τα στοιχεία ταυτότητας των νομίμων εκπροσώπων και όλων των προσώπων που είναι εξουσιοδοτημένα να χειρίζονται το λογαριασμό του προσώπου ή της οντότητας όπως περιγράφονται ανωτέρω στην ενότητα 2.2 (όσα δεν επαληθεύονται από τα επίσημα νομιμοποιητικά έγγραφα).
Ειδικότερα:	
➤ για νομικά πρόσωπα ή οντότητες που έχουν συσταθεί εκτός Ελλάδος χωρίς εγκατάσταση στη χώρα, ζητούνται έγγραφα που φέρουν τη σφραγίδα Apostille, σύμφωνα με τη Σύμβαση της Χάγης, και τα οποία είναι επισήμως μεταφρασμένα στην ελληνική γλώσσα (κατά περίπτωση, όταν αυτό κρίνεται αναγκαίο) για την κατανόηση του περιεχομένου αυτών, καθώς και στοιχεία αντίστοιχα με αυτά που απαιτούνται για τα νομικά πρόσωπα που έχουν συσταθεί εντός Ελλάδας. Σε κάθε περίπτωση, απαιτείται να διαπιστώνεται η διάρθρωση της κυριότητας και του ελέγχου του νομικού προσώπου ή της οντότητας και να αποκτάται, μέσω των προσκομιζόμενων εγγράφων, η ακόλουθη πληροφόρηση: πλήρης επωνυμία, νόμιμη σύσταση του νομικού προσώπου κατά το δίκαιο της χώρας ίδρυσής του, φύση και σκοπός, χώρα ίδρυσης και εγκατάστασης, διεύθυνση, στοιχεία ταυτότητας των πραγματικών δικαιούχων, όπου απαιτείται, των νομίμων εκπροσώπων, και όλων των ατόμων που είναι εξουσιοδοτημένα να χειρίζονται το λογαριασμό της εταιρείας, σύμφωνα με τα οριζόμενα για τα φυσικά πρόσωπα. Η ταυτότητα του νομικού προσώπου ή της οντότητας επαληθεύεται με τη χρησιμοποίηση αξιόπιστων και ανεξάρτητων εγγράφων, στοιχείων ή άλλων πληροφοριών, εκτός εάν πρόκειται για ελληνική Α.Ε. θυγατρική εισηγμένης εταιρείας, εφόσον στα στοιχεία του τελικού πραγματικού δικαιούχου της πρώτης προκύπτουν από τις οικονομικές καταστάσεις ή τα ετήσια δελτία ή τα ενημερωτικά δελτία της εισηγμένης εταιρείας.	

VIII. Κατηγοριοποίηση πελατών (απόφαση ΕΤΠΘ 281/09 της Τ.τ.Ε)

Σύμφωνα με την απόφαση της Επιτροπής Τραπεζικών και Πιστωτικών θεμάτων (ΕΤΠΘ) 281/5/17-3-2009 της Τράπεζας της Ελλάδος, η οποία περιλαμβάνει 13 κεφάλαια και αποσκοπεί στην εξειδίκευση εφαρμογής των διατάξεων του Ν.3691/08 από τα πιστωτικά ιδρύματα και τους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς οι οποίοι εποπτεύονται από την Τ.τ.Ε., η Τράπεζα οφείλει να διατηρεί μηχανισμούς συνεχούς αξιολόγησης σχετικά με ο βαθμό έκθεσης της σε κίνδυνο από δραστηριότητες ξεπλύματος χρήματος (ΞΧ) και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας.

Βασική μεθοδολογία προσέγγισης είναι η αξιολόγησης με βάση τον κίνδυνο (risk-based approach). Η προσέγγιση αυτή συνίσταται στον εντοπισμό, στην αξιολόγηση των κινδύνων και στην ανάπτυξη στρατηγικής για τη διαχείριση και την ελαχιστοποίηση των κινδύνων που εντοπίζονται. Στόχος της προσέγγισης με βάση τον κίνδυνο είναι να διασφαλίζεται ότι τα μέτρα που λαμβάνονται για την αποτροπή του ξεπλύματος χρήματος και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας ανταποκρίνονται στους κινδύνους που εντοπίζονται.

Η πολιτική εντοπισμού και διαχείρισης των εν λόγω κινδύνων υλοποιείται μέσα από:

- τη λήψη συνδυασμένων μέτρων πρόληψης,
- την πιστοποίηση της ταυτότητας των πελατών,
- την εφαρμογή κανόνων δέουσας επιμέλειας,
- την ανίχνευση και
- τον εντοπισμό των ύποπτων συναλλαγών, της παρακολούθησης των συναλλαγών, και αναφοράς, και της τήρησης αρχείου.

Όλοι οι πελάτες και όλες οι συναλλαγές δεν έχουν τον ίδιο κίνδυνο. Για την αξιολόγηση του συνολικού κινδύνου, λαμβάνονται υπόψη, κατ' ελάχιστον, τα παρακάτω κριτήρια.

IX. Ο κίνδυνος πελάτη (customer risk):

Εξετάζεται ο τύπος πελάτη και ο κίνδυνος που απορρέει από την επιχειρηματική ή επαγγελματική δραστηριότητά του (π.χ. πολύπλοκη δομή ιδιοκτησίας νομικών προσώπων, εταιρείες με ανώνυμες μετοχές, εταιρείες που έχουν συσταθεί σε υπεράκτια κέντρα, πολιτικώς εκτεθειμένα πρόσωπα, πελάτες με μεγάλες συναλλαγές σε μετρητά κ.λπ.).

Εξετάζεται ο κίνδυνος που απορρέει από τη συναλλακτική συμπεριφορά του πελάτη (π.χ. διενέργεια συναλλαγών χωρίς εμφανή νόμιμο οικονομικό/εμπορικό σκοπό, δυσκολίες στην εξακρίβωση της πηγής και προέλευσης των περιουσιακών στοιχείων του πελάτη, απροθυμία από τον πελάτη να αποκαλύψει τους πραγματικούς ιδιοκτήτες νομικού προσώπου κ.λπ.). Ακολουθεί πίνακας με τα κριτήρια κινδύνων:

Επιχειρηματικά κριτήρια	Κριτήρια συναλλακτικής συμπεριφοράς
• offshore εταιρείες • καζίνο • έμπορος πολύτιμων λίθων/μετάλλων/κοσμημάτων • έμποροι αυτοκινήτων/ σκαφών/ δερ-	• παροχή ανεπαρκών ή ψευδών πληροφοριών από πελάτη • καταθέσεις που δε συνάδουν με το προφίλ του πελάτη και εμβάσματα στο εξωτερικό

- ματίνων ειδών • εκπλειστηριαστές/ενεχυροδανειστές • μεσίτες/έμποροι/αντιπρόσωποι • κατασκευαστές/κτηματομεσίτες • οποιαδήποτε επιχείρηση με έντονη δραστηριότητα σε μετρητά (πρατήρια καυσίμων, fast food, εστιατόρια, αίθουσα παιγνίων με ηλεκτρονικά κ.λπ.) • δικηγόροι, συμβολαιογράφοι, φορο-τεχνικοί • ταξιδιωτικά πρακτορεία • εισαγωγικές/εξαγωγικές εταιρείες • shell banks • μη τραπεζικοί χρηματοοικονομικοί οργανισμοί	• ευρεία διακίνηση μετρητών • συναλλαγές σχεδιασμένες προκειμένου να παρακάμπτονται κριτήρια εντοπισμού (π.χ. πολλές καταθέσεις σε ποσά κάτω των 15.000 Ευρώ) • συχνές συναλλαγές σε διαφορετικά καταστήματα της τράπεζας • έκδοση επιταγής ή εμβάσματος άνευ μετρητών • συχνές καταθέσεις μετρητών ή επιταγών τρίτων σε λογαριασμό και έκδοση επιταγής • συχνές καταθέσεις μέσω ATM • ξαφνική έντονη δραστηριότητα αδρανούς λογαριασμού
--	--

Ο κίνδυνος του χρησιμοποιούμενου προϊόντος /υπηρεσίας/ product/ service/risk.

Εξετάζεται ο κίνδυνος από τα προϊόντα και υπηρεσίες που παρέχονται στον πελάτη (π.χ. εμβάσματα, υπηρεσίες private banking, επενδυτικά προϊόντα κ.λπ.).

Εξετάζεται ο κίνδυνος που απορρέει από τη χώρα προέλευσης ή προορισμού των κεφαλαίων ή διεξαγωγής των εργασιών ή καταγωγής του πελάτη.

Σε συνέχεια των κύριων κριτηρίων που έχουν εκτεθεί, τα ειδικότερα κριτήρια που λαμβάνονται υπόψη για την αξιολόγηση και την κατάταξη των πελατών σε βαθμό κινδύνου είναι:

- η χώρα προέλευσης ή διεξαγωγής εργασιών του πελάτη,
- η επαγγελματική δραστηριότητα του φυσικού προσώπου ή ο τομέας δραστηριοποίησης του νομικού προσώπου,
- η χώρα προέλευσης και προορισμού των κεφαλαίων,
- η πολυπλοκότητα των συναλλαγών,
- ο όγκος, το μέγεθος και το είδος των επιχειρηματικών συναλλαγών,
- το νομικό καθεστώς και η χώρα ίδρυσης του νομικού προσώπου,
- οι συναλλαγές με τη χρήση νέων τεχνολογιών,
- ο πραγματικός ιδιοκτήτης ή δικαιούχος του νομικού προσώπου,
- η απόκλιση από το οικονομικό/συναλλακτικό προφίλ του πελάτη.

Τα παραπάνω κριτήρια χρησιμοποιούνται συνδυαστικά από τα συστήματα πληροφορικής που διαθέτει η τράπεζα.

Για την καλύτερη παρακολούθηση του κινδύνου, αλλά και την αποτελεσματικότερη εφαρμογή των αντίστοιχων μέτρων επιμέλειας, οι πελάτες κατατάσσονται σε τρεις κατηγορίες κινδύνου:

- χαμηλού
- κανονικού
- υψηλού

Για τις περιπτώσεις πελατών που εντάσσονται υποχρεωτικά στην κατηγορία υψηλού κινδύνου εφαρμόζονται μέτρα αυξημένης δέουσας επιμέλειας. Οι κατηγορίες των πελατών αυτών είναι:

1. πελάτες μη κάτοικοι Ελλάδος,
2. πολιτικώς εκτεθειμένα πρόσωπα,
3. εταιρείες με ανώνυμες μετοχές,
4. υπεράκτιες εταιρείες – offshore και εταιρείες ειδικού σκοπού,
5. στερούμενα νομικής προσωπικότητας σχήματα ή οντότητες, που διαχειρίζονται κεφάλαια ή άλλες ομάδες περιουσιακών στοιχείων (trust),
6. ενώσεις προσώπων μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα,
7. λογαριασμοί διαχείρισης χαρτοφυλακίου και περιουσιακών στοιχείων σημαντικών πελατών,
8. έναρξη επιχειρηματικής σχέσης και συναλλαγές χωρίς φυσική παρουσία του πελάτη,
9. διασυννοριακές σχέσεις τραπεζικής ανταπόκρισης,
10. χώρες οι οποίες δεν εφαρμόζουν επαρκώς τις συστάσεις της FATF.

Για την κατηγορία αυτή των πελατών προβλέπεται να πραγματοποιείται επαναξιολόγηση σε ετήσια τουλάχιστον βάση για τον πελάτη και τη συναλλακτική σχέση.

Η Τράπεζα υποχρεούται να εξετάζει με ιδιαίτερη προσοχή όλες τις ασυνήθεις και ύποπτες συναλλαγές, οι δε υπάλληλοι της Τράπεζας οφείλουν να υποβάλλουν αναφορά για τις συναλλαγές αυτές προς τη Δ/ση Συμμόρφωσης, το δε αρμόδιο διευθυντικό στέλεχος του άρθρου 44 Ν.3691/08, οφείλει να διαβιβάσει τη σχετική αναφορά στην αρμόδια Αρχή του άρθρου 7 του Ν.3691/08.

Οι κυρώσεις (ποινικές και Διοικητικές) για τους υπαλλήλους της Τράπεζας και για την ίδια την Τράπεζα προβλέπονται στις διατάξεις των άρθρων 45-52 του Ν.3691/08 και έχουν ήδη αναλυθεί παραπάνω.

X. Η απόφαση της Επιτροπής Τραπεζικών και Πιστωτικών Θεμάτων (ΕΤΠΘ) 285/6-9-2009 της Τράπεζας της Ελλάδος περιλαμβάνει ενδεικτική τυπολογία ασυνήθιστων ή ύποπτων συναλλαγών κατά την έννοια των παρ. 13 και 14 του Ν.3691/08. Η διαδικασία που πρέπει να ακολουθείται σύμφωνα με την ανωτέρω απόφαση είναι:

- Το κατάστημα εντοπίζει την ύποπτη ή ασυνήθιστη συναλλακτική συμπεριφορά ή τον ύποπτο πελάτη, βάσει της τυπολογίας της ΕΤΠΘ 285/9-7-09.
- Λαμβάνει τα αντίστοιχα μέτρα δέουσας επιμέλειας και συγκεντρώνει πληροφορίες, δικαιολογητικά και αποδεικτικά στοιχεία της ταυτότητας του πελάτη και του είδους της συναλλαγής.
- Αν τα δικαιολογητικά κριθούν επαρκή, η συναλλαγή με όλα τα συνοδευτικά δικαιολογητικά καταχωρείται στο αρχείο του καταστήματος.
- Αν όχι, υποβάλλεται αναφορά.
Σημαντικότερες αλλαγές που επιφέρει η ΕΤΠΘ 285/9-7-09 απόφαση είναι:
- Κατάργηση ποσοτικών κριτηρίων και ελαχίστου εξέτασης ορισμένων συναλλαγών και υιοθέτηση μόνον ποιοτικών κριτηρίων.
- Απαιτείται διαρκής παρακολούθηση των λογαριασμών και ιδιαίτερα των πελατών υψηλού κινδύνου.
- Κατάργηση του πίνακα εξαιρέσεων – υποχρέωση διερεύνησης όλων των συναλλαγών.

XI. Απόφαση ΕΤΠΘ/290/11-11-09 της Τράπεζας της Ελλάδος.

Η απόφαση της Επιτροπής Τραπεζικών και Πιστωτικών Θεμάτων (ΕΤΠΘ) 290/11-11-09, της Τράπεζας της Ελλάδος, περιέχει δύο κεφάλαια. Στο κεφάλαιο Α προβλέπονται οι υποχρεώσεις των πιστωτικών ιδρυμάτων και χρηματοπιστωτικών οργανισμών και των στελεχών και υπαλλήλων τους και κατάταξή τους κατά βαθμό σπουδαιότητας. Στο κεφάλαιο Β' προβλέπεται η λήψη Διορθωτικών μέτρων – κριτήρια και προσδιορισμός και επιμέτρηση των Διοικητικών κυρώσεων, καθώς και δημοσιοποίηση κυρώσεων.

XII. Απόφαση 2652/29-2-2012 της Τ.τ.Ε.

Με την απόφαση αυτή της Τράπεζας της Ελλάδος, τα πιστωτικά ιδρύματα υποχρεούνται να επαληθεύουν τα εισοδήματα των πελατών τους κατά τη διαμόρφωση του οικονομικού/συναλλακτικού προφίλ τους βάσει των δηλούμενων εισοδημάτων τους (όπως εμφανίζονται στο εκκαθαριστικό σημείωμα φορολογίας

εισοδήματος προκειμένου περί φυσικού προσώπου και στις δηλώσεις φορολογίας νομικών προσώπων για τα τελευταία).

Βάσει της ΠΔ/ΤΕ 2652/29-2-12 για τον προσδιορισμό του κινδύνου φοροδιαφυγής...

(α')

Λαμβάνονται υπόψη:

- Η πηγή εισοδήματος φυσικού προσώπου,
- Ο κλάδος/είδος της επαγγελματικής/επιχειρηματικής δραστηριότητας πελάτη,
- Η νομική μορφή και χώρα που εδρεύει το νομικό πρόσωπο
- Ο αριθμός και το ύψος των καταθέσεων/αναλήψεων σε μετρητά στους

λογαριασμούς του πελάτη,

- Η σημαντική απόκλιση από το οικονομικό/συναλλακτικό προφίλ του πελάτη σε σύγκριση με το μέσο δηλούμενο εισόδημα αντίστοιχων επαγγελματιών/δραστηριοτήτων,

(β')

- Η παραλαβή από φορολογικές, τελωνειακές, δικαστικές ή διωκτικές αρχές αιτήματος παροχής στοιχείων ή επιβολής προσωρινών μέτρων για πελάτες καθώς και τους άμεσους συγγενείς ή στενούς συνεργάτες τους,

- Οι δημοσιευμένες εκθέσεις ή μελέτες ή στατιστικά στοιχεία της Τ.τ.Ε, αρμόδιων δημοσίων υπηρεσιών ή ανεξάρτητων αρχών, καθώς και αναγνωρισμένων εθνικών/διεθνών οργανισμών σχετικά με τα εισοδήματα και τους παρακρατούμενους φόρους που δηλώνουν/αποδίδουν οι φορολογούμενοι, μηχανισμούς φοροδιαφυγής και ύποπτες συναλλαγές σχετιζόμενες με φοροδιαφυγή.

Τέλος, βάσει της ανωτέρω απόφασης στην κατηγορία υψηλού κινδύνου περιλαμβάνονται:

- Ελεύθεροι επαγγελματίες που διατηρούν ή είναι πραγματικοί δικαιούχοι λογαριασμών στους οποίους πιστώθηκαν κατά το προηγούμενο ημερολογιακό έτος ποσά αντιστοιχούν σε συνολικά εισοδήματά τους >200.000 Ευρώ.

- Νομικά πρόσωπα στους λογαριασμούς των οποίων οι συνολικές καταθέσεις/αναλήψεις μετρητών κατά το προηγούμενο ημερολογιακό έτος υπερέβησαν το ποσό των 300.000 Ευρώ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ'

Στάδια και τεχνικές ξεπλύματος χρήματος

Η μεθοδολογία του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος δεν είναι ενιαία ούτε μπορεί να προσδιοριστεί εκ των προτέρων λόγω της πολύ μεγάλης περιπλοκότητας και της επινοητικότητας όσων την επιδιώκουν. Ένα εντυπωσιακό χαρακτηριστικό του ξεπλύματος χρήματος είναι ο αριθμός των διαφορετικών μεθόδων που χρησιμοποιούνται για την πραγματοποίησή της. Η συστηματική μελέτη όμως των πραγματικών περιστατικών δείχνει ότι υπάρχουν κοινά χαρακτηριστικά τα οποία μπορούν να οδηγήσουν σε κάποια τυποποίηση του φαινομένου και στη διάκριση τριών σταδίων του ξεπλύματος. Μερικοί βέβαια από τους μηχανισμούς που αναφέρονται παρακάτω συνδέονται μόνο με μια φάση από τις τρεις του ξεπλύματος ενώ άλλοι μπορεί να χρησιμοποιηθούν σε οποιαδήποτε φάση. Τα στάδια αυτά έχουν ως εξής:

I. ΤΟΠΟΘΕΤΗΣΗ (PLACEMENT)

Στο στάδιο αυτό στόχος είναι η είσοδος των κεφαλαίων στο τραπεζικό σύστημα χωρίς να κινηθούν υποψίες. Κάτι τέτοιο επιδιώκεται με τις παρακάτω μεθόδους:

- ✓ Κατάτμηση του ποσού σε μικρότερα
- ✓ Καταθέσεις μικροποσών σε τραπεζικούς λογαριασμούς
- ✓ Μετατροπή μετρητών σε επιταγές/ εμβάσματα

- ✓ Κατάθεση των επιταγών/ εμβασμάτων σε λογαριασμούς άλλης τράπεζας/ περιοχής.
- ✓ Λαθρεμπόριο μετρητών (currency smuggling)¹⁹
- ✓ Καζίνο/Ιππόδρομος/Λοταρίες/Στοιχήματα

II. ΔΙΑΣΤΡΩΜΑΤΩΣΗ (LAYERING)

Στο στάδιο αυτό επιδιώκεται μια σειρά μετατροπών ή μεταφορών ώστε να απομακρυνθούν τα κεφάλαια από την πηγή τους και να συγκαλυφθεί η προέλευσή τους με απόκτηση νομιμοφάνειας. Συνήθεις τρόποι είναι οι εξής:

- ✓ Αγοραπωλησία επενδυτικών προϊόντων
- ✓ Διασυνοριακές μεταφορές χρημάτων (cross border)
- ✓ Μεταφορές ποσών σε λογαριασμούς χωρών με χαλαρή φορολογική νομοθεσία ή χαλαρή νομοθεσία κατά το ΞΒΧ
- ✓ Εικονικές αγορές/εισαγωγές αγαθών
- ✓ Αγορές Ασφαλιστηρίων Συμβολαίων

III. ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ (INTEGRATION)

Στο τρίτο και τελευταίο στάδιο επιδιώκεται η επαναφορά των κεφαλαίων στη νόμιμη και πραγματική οικονομία συνήθως με την επένδυσή τους σε ακίνητα και επιχειρήσεις. Συνήθεις τρόποι είναι οι εξής:

- ✓ Επενδύσεις σε Κεφαλαιαγορές/ Αγορές Παραγώγων
- ✓ Εξαγορές Ακινήτων
- ✓ Αγορές Χρυσού/ Πολύτιμων Λίθων
- ✓ Αγορές Αγαθών Πολυτελείας/ Έργων Τέχνης
- ✓ Εξαγορές Επιχειρήσεων Εισαγωγών – Εξαγωγών
- ✓ Εξαγορές Επιχειρήσεων έντασης Ρευστότητας

IV. Νέες μέθοδοι Ξεπλύματος Χρήματος

Ποιος όμως έχει την ανάγκη να ξεπλύνει χρήματα και ποιος παρέχει αυτές τις υπηρεσίες μέσω ποιών αγορών; Έμποροι ναρκωτικών, λαθρέμποροι φαρμάκων και όπλων, φοροφυγάδες, σωματέμποροι, άτομα που βαρύνονται με οικονομικές απάτες είναι μερικές από τις πιο συνηθισμένες περιπτώσεις που προκύπτουν από τις έρευνες.

Ο πιο πρόσφορος τομέας για το ξέπλυμα βέβαια είναι ο χρηματοπιστωτικός τομέας. Πρόσωπα που βρίσκονται εντός του χρηματοπιστωτικού τομέα εργαζόμενοι σε τράπεζες ή άλλα ιδρύματα δωροδοκούνται ή εξαναγκάζονται για να μην

¹⁹ Donato Masciandaro, Elod Takats and Brigitte Unger, (2007). Black finance (p.131-133).

υποβάλουν αναφορές ύποπτων δραστηριοτήτων. Οι δικηγόροι επίσης εμφανίζεται να είναι μεταξύ των πιο συνήθων πρακτόρων ξεπλύματος χρήματος ή τουλάχιστον να παρέχουν διευκολύνσεις στην διαδικασία. Άλλα επαγγέλματα που ενέχονται στην αγορά ξεπλύματος παράνομου χρήματος είναι οι λογιστές, συμβολαιογράφοι, χρηματοοικονομικοί σύμβουλοι, χρηματιστές, ασφαλιστικοί πράκτορες και μεσίτες. Η δυσκολία ανίχνευσης έγκειται στο ότι κανένας δεν είναι ανεξάρτητος πάροχος υπηρεσιών από παράνομες δραστηριότητες αλλά οι περισσότεροι πάροχοι ασχολούνται με άλλες νόμιμες δραστηριότητες και ευκαιριακά παρέχουν σε αριθμό πελατών τους και την υπηρεσία της νομιμοποίησης παράνομων εσόδων.

Τον Οκτώβριο του 2006, η FATF δημοσίευσε την πρώτη έκθεσή της σχετικά με τις νέες μεθόδους πληρωμής (NPMs) την οποία επικαιροποίησε το 2010²⁰ με περισσότερες διαθέσιμες περιπτωσιολογικές μελέτες και επικεντρώνοντας στην αύξηση της ευαισθησίας για την εκτεταμένη χρήση και ενδεχόμενη κατάχρηση αυτών των μεθόδων για σκοπούς ξεπλύματος βρώμικου χρήματος. Οι κυριότερες νέες μέθοδοι πληρωμών που αναφέρονται και μελετώνται είναι:

- Πληρωμές μέσω Internet
- Πληρωμές μέσω κινητών τηλεφώνων ή παρόμοιων τεχνικών συσκευών
- Πληρωμές μέσω Προπληρωμένων (prepaid) καρτών με χρήση μαγνητικής ταινίας είτε με χρήση ηλεκτρονικού τσιπ (smart electronic card chips).

V. Μακροοικονομικές Επιπτώσεις της Νομιμοποίησης Εσόδων από Παράνομες δραστηριότητες

Παραγωγή και απασχόληση

Το ξέπλυμα χρήματος μπορεί από τη μία πλευρά να προκαλέσει αύξηση της παραγωγής, του εισοδήματος και της απασχόλησης, δεδομένου ότι επιπλέον χρήματα εισέρχονται στο οικονομικό κύκλωμα και τα οποία χρήματα είναι διαθέσιμα για πρόσθετες επενδύσεις. Από την άλλη πλευρά το ξέπλυμα χρήματος μπορεί να επιβραδύνει την οικονομία στη λογική ότι τα χρήματα που χάνονται από τα θύματα θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν πιο παραγωγικά από τους ίδιους παρά από τους δράστες. Σε κάθε περίπτωση για να πούμε ότι αν θα έχουμε αύξηση ή μείωση της παραγωγής θα πρέπει να εξετάσουμε τι το θύμα και τι ο δράστης θα έκανε με αυτά τα χρήματα²¹. Όσον αφορά στην απασχόληση ή εισροή χρημάτων στην οικονομία μιας

²⁰ FATF (Financial Action Task Force)- Money Laundering Using New Payment Methods- October 2010.

²¹ Donato Masciandaro, Elod Takats and Brigitte Unger, (2007). Black finance, (p.161-164).

χώρας αυξάνει την απασχόληση και διεγείρει τομείς όπως οι χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες, οι δικηγόροι και οι οικονομικοί σύμβουλοι. Αυτό βέβαια εξαρτάται από τη φάση που βρίσκεται η διαδικασία του ξεπλύματος και το αν αφαιρούνται πόροι από άλλους κλάδους της πραγματικής οικονομίας. Η Unger²² μελετώντας την Ολλανδία διαπίστωσε ότι η εισροή χρημάτων στη φάση της διαστρωμάτωσης δημιουργεί λιγότερο πραγματικές επιπτώσεις από ότι η φάση της ολοκλήρωσης.

Εισαγωγές-Εξαγωγές

Η νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες μπορεί να προκαλέσει στρέβλωση των εισαγωγών και εξαγωγών μιας χώρας ειδικά αν οι δράστες στρέφονται προς την κατανάλωση αγαθών πολυτελείας. Κατά συνέπεια θα υπάρξει πρόβλημα στο ισοζύγιο πληρωμών. Όμως οι εισαγωγές δεν παράγουν εγχώρια οικονομική δραστηριότητα ή απασχόληση και μπορεί αυτό να μειώσει την ανταγωνιστικότητα και την κερδοφορία των εγχώριων επιχειρήσεων.

Δημόσια Έσοδα

Το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος μπορεί να έχει αρνητικές επιπτώσεις στα δημόσια έσοδα λόγω της μείωσης των εσόδων της κυβέρνησης από το φόρο. Δήλωση ανακριβών στοιχείων ή αδήλωτα εισοδήματα είναι από τις πιο συχνές μεθόδους για τη διεξαγωγή ξεπλύματος χρήματος. Ταυτόχρονα η αύξηση αδικημάτων που σχετίζονται με το ξέπλυμα παράνομου χρήματος αυξάνει και τις δημόσιες δαπάνες για πρόληψη και καταστολή. Αυτά βέβαια επηρεάζουν έμμεσα και τους έντιμους φορολογούμενους επειδή είναι πιθανόν να αντισταθμιστούν με αύξηση των φορολογικών συντελεστών.

Ζήτηση χρήματος – Συναλλαγματική Ισοτιμία – Επιτόκια

Η νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες μπορεί να έχει αρνητική επίδραση στη ζήτηση χρήματος, στη συναλλαγματική ισοτιμία και στα επιτόκια. Η απρόβλεπτες εισροές ή εκροές κεφαλαίων δημιουργούν αστάθεια τόσο στην αγορά χρήματος όσο και στο ισοζύγιο πληρωμών. Επιπροσθέτως τα επιτόκια επηρεάζονται και από το γεγονός ότι αυτού του είδους τα κεφάλαια κατευθύνονται σε αγορές όπου είναι δυσκολότερο να εντοπιστούν παρά όπου τα επιτόκια ή οι συντελεστές απόδοσης είναι υψηλότεροι.

Ρυθμός ανάπτυξης

²² Brigitte Unger, (2007). The Scale and Impact of Money Laundering, (p.35-38).

Η νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες έχει σημαντική αρνητική επίπτωση στο ρυθμό ανάπτυξης δεδομένου ότι μεταφέρονται κεφάλαια από υγιείς σε ριψοκίνδυνες επιχειρήσεις, από παραγωγικές επενδύσεις σε στείρες και διότι αν το έγκλημα και η διαφθορά διευκολύνονται τότε ο ρυθμός ανάπτυξης επιβραδύνεται.

Δύναται όμως και να έχει και θετικές επιπτώσεις αν τα χρήματα μεταφέρονται από τη χώρα με εγκληματικές δραστηριότητες σε άλλη χώρα λόγω λιγότερο αυστηρού ρυθμιστικού πλαισίου κατά του ξεπλύματος, τότε η τελευταία χώρα επωφελείται από την προσέλκυση αυτών των κεφαλαίων.

Αύξηση Εγκλήματος

Είναι ο σημαντικότερος κίνδυνος για μια χώρα διότι η εγκληματική δραστηριότητα που δεν προλαμβάνεται και δεν καταστέλλεται προσελκύει περισσότερο έγκλημα επειδή η οικονομική απόδοση και η πρόσοδος θα επανεπενδύονται σε παράνομες δραστηριότητες. Εάν το έγκλημα παγιωθεί τότε οι οικονομικές κοινωνικές και πολιτικές συνέπειες μπορούν να φτάσουν από τον έλεγχο ολόκληρων οικονομικών τομέων και την άνοδο της διαφθοράς στην υπονόμευση της πολιτικής από εγκληματικές οργανώσεις.

Αύξηση Τρομοκρατίας

Η σχέση μεταξύ του φαινομένου και της τρομοκρατίας έχει δύο εκφάνσεις. Η πρώτη είναι να χρησιμοποιηθούν το νομιμοποιημένο χρήμα για τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας και η δεύτερη να χρησιμοποιηθούν οι μέθοδοι του ξεπλύματος για να συγκαλυφθούν τα ίχνη και οι πηγές "καθαρού" χρήματος που κατευθύνεται όμως για την χρηματοδότηση της τρομοκρατίας. Και στη δεύτερη περίπτωση χρησιμοποιούνται οι αδυναμίες του χρηματοπιστωτικού συστήματος ώστε να διαχωριστούν και οι πηγές ροών χρήματος από τον προορισμό τους και έτσι να αποφευχθεί ο εντοπισμός του εγκλήματος της τρομοκρατίας.

VI. Μικροοικονομικές Επιπτώσεις της Νομιμοποίησης Εσόδων από Παράνομες Δραστηριότητες

Στρέβλωση Οικονομικών Τομέων

Οι εγκληματίες επανεπενδύουν την πρόσοδό τους από τις εγκληματικές δραστηριότητες σε εταιρίες κυρίως ακινήτων με σκοπό την πραγματοποίηση περαιτέρω κερδών νόμιμα ή παράνομα. Πολλές από τις επενδύσεις τους είναι σε τομείς με τους οποίους είναι εξοικειωμένοι όπως μπαρ, εστιατόρια, μεταφορές κ.ά.

Πολλοί έχουν την τάση να επενδύουν στη χώρα καταγωγής τους ή στη χώρα που ασκούν την εγκληματική τους δραστηριότητα²³.

Φαίνεται επίσης ότι σε κάθε χώρα διαφορετικός τομέας της οικονομίας ελκύει τους εγκληματίες για να ξεπλύνουν χρήματα. Στην Ιταλία, (Masciadaro 1999) διαπίστωσε ότι η αγορά ομολόγων ήταν ιδιαίτερα δημοφιλής για τους εγκληματίες επενδυτές γιατί τους επέτρεπε για καιρό να αποκρύπτουν την πραγματική τους ταυτότητα. Στην Ολλανδία (B. Unger, 2006), ο τομέας των ακινήτων φαινόταν ιδιαίτερα δημοφιλής μεταξύ των εγκληματιών.

Τεχνητή Αύξηση Τιμών

Ένα συγκεκριμένο αποτέλεσμα σε αυτούς τους τομείς είναι μια τεχνητή αύξηση τιμών. Το πρωταρχικό κίνητρο των εγκληματιών είναι να επενδύσουν τα παράνομα έσοδά τους προσπαθώντας να συγκαλύψουν την παράνομη προέλευσή τους. Ως εκ τούτου είναι πρόθυμοι να πληρώσουν για συγκεκριμένα περιουσιακά στοιχεία πάνω από την αξία τους καθώς και να αγοράσουν άλλα μη ελκυστικά περιουσιακά στοιχεία ή επιχειρήσεις απλώς και μόνο επειδή αυτό τους δίνει τη δυνατότητα να αυξήσουν το μερίδιό τους σε μια συγκεκριμένη αγορά και να ισχυροποιήσουν τη θέση τους στη συγκεκριμένη οικονομία.

Νόθευση Ανταγωνισμού

Όπως προαναφέραμε το ενδιαφέρον των εγκληματιών για την απόκτηση περιουσιακών στοιχείων δεν προκύπτει από την πραγματική τους αξία αλλά μάλλον από τα οφέλη της απόκρυψης, είναι πρόθυμοι να πληρώσουν πολύ περισσότερα από την πραγματική τους τιμή. Αυτό θα οδηγήσει σε τεχνητή αύξηση τιμών κάνοντας αυτά τα περιουσιακά στοιχεία απρόσιτα για τους πραγματικούς αγοραστές. Δεδομένης της επιθυμίας τους να μετατρέψουν τα μετρητά σε στοιχεία ενεργητικού δίνοντάς τους εμφάνιση νόμιμου πλούτου υπερθεματίζουν στις αγορές εκτοπίζοντας τους υγιείς αγοραστές. Αλλά ακόμα και όταν αποκτούν και λειτουργούν μια επιχείρηση η δυνατότητά τους να την τροφοδοτούν με άφθονη ρευστότητα τους δίνει ανταγωνιστικό πλεονέκτημα και οδηγεί άλλες επιχειρήσεις εκτός αγοράς.

Νόθευση Επαγγελμάτων

Τα επαγγέλματα που είναι εκτεθειμένα σε κίνδυνο μόλυνσης από το έγκλημα της νομιμοποίησης παράνομου χρήματος είναι κυρίως του χρηματοπιστωτικού τομέα και τα νομικά επαγγέλματα δικηγόροι, συμβολαιογράφοι. Για το χρηματοπιστωτικό

²³ Donato Masciadaro, Elod Takats and Brigitte Unger (2007). Black finance, (p.155-156).

τομέα υπάρχει εκτενής αναφορά σε άλλα κεφάλαια, για τα νομικά επαγγέλματα όμως αναφέρουμε επιγραμματικά κάποιες ενέργειες μέσω των οποίων μπορούν να εμπλακούν στο ξέπλυμα βρώμικου χρήματος.

- Δημιουργία περίπλοκων νομικών μορφών και καθεστώτων (π.χ. εμπιστεύματα)²⁴.
- Αγορά ή πώληση ακινήτων
- Εκτέλεση χρηματοοικονομικών συναλλαγών
- Παροχή εισαγωγών σε χρηματοπιστωτικά ιδρύματα
- Είσπραξη μετρητών και παροχή σε πελάτες
- Πληρωμή χρημάτων σε τρίτους για συναλλαγές που δεν συνδέονται με νομική εξυπηρέτηση
- Διευκολύνσεις ξεπλύματος σε πελάτες τους φυλακισμένους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε'

Ξέπλυμα βρώμικου χρήματος και Ανθρώπινα δικαιώματα

Ο συσχετισμός του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος με την προστασία των δικαιωμάτων του ανθρώπου αποτελεί αυτονόητο αντικείμενο μελέτης. Ο όρος "ξέπλυμα βρώμικου χρήματος" είναι νεοπαγής²⁵. Πρωτοχρησιμοποιήθηκε στην επιστήμη και στην καθημερινότητα κατά τη διερεύνηση της υπόθεσης Watergate στις Η.Π.Α. τη δεκαετία του '70. Η εισαγωγή όμως στη νομολογία των Η.Π.Α. συναντάται το 1982, ενώ το πρώτο σχετικό νομοθέτημα εμφανίζεται το 1986²⁶. Κατά τη δεκαετία του '80 αναπτύσσεται στην Ευρώπη αντίστοιχο θεσμικό σύστημα καταστολής. Στις περισσότερες περιπτώσεις τα εθνικά ποινικά συστήματα ακολούθησαν τις διεθνείς νομοθετικές δραστηριότητες, όπως τα θεσμικά εργαλεία του Ο.Η.Ε., η Σύμβαση του 1990 του Συμβουλίου της Ευρώπης και οι οδηγίες της Ε.Ο.Κ. Παράλληλα με τις νομοθετικού χαρακτήρα διεθνείς δραστηριότητες αναπτύσσονται οι διοικητικές, όπως η σύσταση οργάνων Moneyval του Συμβουλίου της Ευρώπης και FATF (Financial Action Task Force), που ιδρύθηκε το 1989.

²⁴ Στενιμαχίτης Κ., (2009), Ξέπλυμα Βρώμικου Χρήματος και Χρηματοδότηση της Τρομοκρατίας, (σελ. 42).

²⁵ Βλ. W. Gilmore (2004), 20.

²⁶ Επισκόπηση M. McGuinn (2006), 740 κ.ε.

Ένα θεσμικό ενδιαφέρον για τα ατομικά δικαιώματα του ίδιου του υπόπτου ή του κατηγορουμένου για ξέπλυμα βρώμικου χρήματος αποτυπώνεται ρητά στην ανωτέρω Σύμβαση. Αφορά τις δυνατότητες άρνησης ή αναβολής της σχετικής διεθνούς συνδρομής, ακριβώς στις περιπτώσεις πρόσκρουσής της στο ουσιαστικό ή δικονομικό σύστημα προστασίας των ατομικών δικαιωμάτων που ισχύει στη δεχόμενη την αίτηση χώρα, ή στην κυριαρχία, στην ανασφάλεια, στη δημόσια τάξη, ή σε άλλα ουσιώδη συμφέροντα της τελευταίας²⁷. Κατά τα λοιπά, τόσο οι ειδικές ρυθμίσεις της Σύμβασης του 1990, όσο και το σύνολο των ρυθμίσεων για το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος, δεσμεύονται από τα όρια τα οποία θέτει η ΕΣΔΑ. Η νομολογία του ΕΔΔΑ ασχολήθηκε με περιπτώσεις παραβίασης της ιδιωτικότητας ή τηλεφωνικών υποκλοπών κατά την ανακριτική διερεύνηση υποθέσεων ξεπλύματος χρήματος²⁸ ή παραβίασης των κανόνων της δίκαιης δίκης (αρ. 6§1 ΕΣΔΑ). Να σημειωθεί δε ότι κατά τα τελευταία χρόνια αναπτύσσεται η νομολογία η σχετική με τον έλεγχο των δημεύσεων των προϊόντων εγκλήματος. Ειδικά όμως στην περίπτωση αυτή η νομολογία του ΕΔΔΑ είναι αρκετά ανεκτική απέναντι σε συμπίεσεις των ατομικών δικαιωμάτων. Χαρακτηριστικό είναι πάντως ότι το ΕΔΔΑ δεν περιορίζεται στις σχετικές υποθέσεις στον έλεγχο συμβατότητας των εθνικών νομοθεσιών με την ΕΣΔΑ. Έχει φανεί πρόθυμο στην επέκταση αυτού του ελέγχου στο πεδίο της διεθνούς συνεργασίας σε ποινικά θέματα.

Στη χώρα μας έχει επισημανθεί²⁹ ο κίνδυνος να προσκρούσει ο αστυνομικός και ποινικός έλεγχος του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος σε συνταγματικά εγγυημένα δικαιώματα των πολιτών: στα δικαιώματα του ιδιωτικού και του οικογενειακού βίου (άρθρο 9 Συντ.), της προστασίας προσωπικών δεδομένων (άρθρο 9α) και του απορρήτου της επικοινωνίας (άρθρο 19). Έχει επίσης κατ' επανάληψη τονιστεί, ότι οι σχετικές εθνικές ρυθμίσεις ξεπέρασαν κατά πολύ σε παρεμβατικότητα προς την περιοχή των δικαιωμάτων³⁰ ακόμα και τις Ευρωπαϊκές Οδηγίες. Ορισμένες ρυθμίσεις της σχετικής νομοθεσίας συμπλέουν με διεθνή ρεύματα που οδηγούν σε μια γενικότερη αποσταθεροποίηση του συστήματος εγγύησης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Ζήτημα τίθεται και ο περιορισμός του δικηγορικού απορρήτου για χάρη της καταπολέμησης του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος. Ο περιορισμός αυτός

²⁷ Άρθρο 18.1 β' της Σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης του 1990.

²⁸ Υποθέσεις *Ludi* κ. Ελβετίας (1992).

²⁹ Βλ. Αγγ. Κωνσταντινίδη (1999) 329, Ν. Λίβο (2000) 58 κ.έ.

³⁰ Βλ. Ε. Συμεωνίδου – Καστανίδου (2006/295).

τυχαίνει σήμερα να συντονίζεται με ένα διεθνές ρεύμα απορρύθμισης της ποινικής δικαιοσύνης.

I. Η σχέση των δικηγόρων με τη διαδικασία ξεπλύματος χρήματος. Ευρωπαϊκή Εμπειρία.

Σύμφωνα με το άρθρο 5 § 1γ Ν.3691/08 "Οι συμ/φοι και οι δικηγόροι, όταν συμμετέχουν είτε ενεργώντας εξ' ονόματος και για λογαριασμό των πελατών τους στο πλαίσιο Χρηματοπιστωτικών συναλλαγών ή συναλλαγών επί ακινήτων είτε βοηθώντας στο σχεδιασμό ή στην υλοποίηση συναλλαγών για τους πελάτες τους σχετικά με: i) Την αγορά ή πώληση ακινήτων ή επιχειρήσεων, ii) τη διαχείριση χρημάτων, τίτλων ή άλλων περιουσιακών στοιχείων των πελατών τους, iii) το άνοιγμα ή τη διαχείριση τραπεζικών λογαριασμών, λογαριασμό ταμειευτηρίου ή λογαριασμών τίτλων, iv) την οργάνωση των αναγκαίων εισφορών για τη σύσταση, λειτουργία ή διοίκηση εταιρειών, v) τη σύσταση, λειτουργία ή διοίκηση εταιρειών, εμπιστευμάτων (trusts) ή ανάλογων νομικών σχημάτων. Η παροχή νομικών συμβουλών εξακολουθεί να υπόκειται στην τήρηση του επαγγελματικού απορρήτου, εκτός αν ο ίδιος ο δικηγόρος ή ο συμ/φος συμμετέχει σε δραστηριότητες νομιμοποίησης παράνομων εσόδων ή χρηματοδότησης της τρομοκρατίας ή εάν οι νομικές συμβουλές του παρέχονται με σκοπό τη διάπραξη αυτών των αδικημάτων ή εν γνώσει του γεγονότος ότι ο πελάτης του ζητεί συμβουλές προκειμένου να διαπράξει τα ως άνω αδικήματα". Εξάλλου, σύμφωνα με το άρθρο 26§2 του Ν. 3691/08 τα πρόσωπα που αναφέρονται στο αρ. 5§1 περ. 1γ (δηλαδή οι Συμ/φοι και οι Δικηγόροι) δεν υπόκεινται στις υποχρεώσεις της παρ. 1 του άρθρου 26 (δηλαδή να ενημερώνουν την Επιτροπή του άρθρου 7 του Ν.3691/08 για πράξεις νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες ή να παρέχουν στην Επιτροπή της απαιτούμενες πληροφορίες), μόνον όσον αφορά στις πληροφορίες, που λαμβάνουν από ή σχετικά με πελάτες, τους, κατά τη διαπίστωση της νομικής θέσης του πελάτη ή όταν τον υπερασπίζονται ή τον εκπροσωπούν στο πλαίσιο ή σχετικά με δίκη, συμπεριλαμβανομένων των συμβουλών για την κίνηση ή την αποφυγή δίκης, ανεξαρτήτως αν οι πληροφορίες λαμβάνονται πριν, κατά τη διάρκεια ή μετά τη δίκη.

Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι με βάση το άρθρο 26 Ν.3691/08 οι δικηγόροι, εφόσον ανήκουν στα υπόχρεα πρόσωπα, οφείλουν:

1) Να ενημερώνουν αμελλητί την επιτροπή του αρ. 7 Ν.3691/08, με δική τους πρωτοβουλία, όταν γνωρίζουν ή έχουν σοβαρές ενδείξεις ή υποψίες ότι διαπράττεται, επιχειρείται να διαπραχθεί, έχει διαπραχθεί ή επιχειρήθηκε να διαπραχθεί

νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες ή χρηματοδότηση της τρομοκρατίας (αρ.26§1α Ν.3691/08).

2) Να παρέχουν αμελλητί στην Επιτροπή του αρ. 7 Ν.3691/08, στην αρμόδια αρχή του οικείου δικηγορικού συλλόγου και σε άλλες δημόσιες αρχές που είναι αρμόδιες για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες ή της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, κατόπιν αιτήματος αυτών, όλες τις απαιτούμενες πληροφορίες και τα στοιχεία, σύμφωνα με τις διαδικασίες που προβλέπουν οι κείμενες διατάξεις.

Σε κάθε περίπτωση, όμως, σύμφωνα με όσα ειδικότερα ορίζει το αρ. 26§2 Ν.3691/08. Οι δικηγόροι δεν έχουν υποχρέωση αναφοράς ή παροχής στοιχείων προς τις αρχές:

1) Σε σχέση με τις πληροφορίες που λαμβάνουν από ή σχετικά με πελάτη τους, κατά τη διαπίστωση της νομικής του θέσης, καθώς και

2) Όταν υπερασπίζονται τον πελάτη τους ή τον εκπροσωπούν στο πλαίσιο ή σχετικά με δίκη, συμπεριλαμβανομένων των συμβουλών για την κίνηση ή την αποφυγή δίκης, ανεξαρτήτως αν οι πληροφορίες λαμβάνονται πριν, κατά τη διάρκεια ή μετά τη δίκη.

Από τη διάταξη αυτή συνάγεται σαφώς ότι οι δικηγόροι καλύπτονται από το δικηγορικό απόρρητο για όλες τις πληροφορίες που λαμβάνουν σχετικά με την ένδικη υπόθεση, ανεξαρτήτως μάλιστα αν έχει ξεκινήσει ή όχι η διαδικασία ή αν οι πληροφορίες έχουν ληφθεί πριν, κατά τη διάρκεια ή μετά τη δίκη³¹.

Αμφιβολίες υπήρχαν αρχικά ως προς την έκταση ισχύος του δικηγορικού απορρήτου σε περιπτώσεις που δε σχετίζονται με τη διεξαγωγή κάποιας δίκης, καθώς η διαπίστωση της νομικής θέσης του πελάτη, στην οποία αναφέρεται ο νόμος, αποτελεί έννοια που μπορεί να ερμηνευθεί με πολλούς τρόπους. Κατά την πάγια, όμως, νομολογία για τον ΔΕΚ, όταν μια διάταξη του παράγωγου κοινοτικού δικαίου επιδέχεται περισσότερες από μια ερμηνείες, πρέπει να προτιμάται εκείνη που καθιστά τη συγκεκριμένη διάταξη σύμφωνη προς τη Συνθήκη και όχι εκείνη που συνεπάγεται το ασυμβίβαστο προς αυτή³². Όπως δε σημειώνει στις προτάσεις του της 14-12-2006 ο Γενικός Εισαγγελέας του ΔΕΚ Μ. Poiares Maduro³³, η εκτίμηση της νομικής θέσης του πελάτη πρέπει να θεωρηθεί ότι περιλαμβάνει γενικά την παροχή νομικών

³¹ Βλ. αντίστοιχα και ΔΕΚ – Απόφαση C-135 της 29-6-93.

³² Βλ. ΔΕΚ, Απόφαση C-135 της 29-6-1993.

³³ Βλ. Προτάσεις Γ. Εισαγγελέα του ΔΕΚ. Μ. Poiares Maduro της 14-12-2006 για την υπόθεση C-305.

συμβουλών. Στο ίδιο συμπέρασμα κατέληξε άλλωστε και το Βελγικό Συνταγματικό Δικαστήριο με την απόφασή του της 23-1-2008, το οποίο χρησιμοποιεί ως πρόσθετο επιχείρημα τη δυσκολία που υπάρχει να διακρίνει κανείς μεταξύ παροχής εξωδικαστικών νομικών συμβουλών και υπεράσπισης μιας υπόθεσης στο δικαστήριο (βλ. Απόφαση του Βελγικού Συνταγματικού Δικαστηρίου της 23-1-2008, παρ. Π.Β.9.4-Β.9.6).

Π. Συμβατότητα με την ΕΣΔΑ των περιορισμών του δικηγορικού απορρήτου από τη νομοθεσία για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου στην υπόθεση Michaud κατά Γαλλίας εξέτασε εκ νέου τη συμβατότητα με την ΕΣΔΑ των περιορισμών στο δικηγορικό απόρρητο από τη νομοθεσία καταπολέμησης της νομιμοποίησης κερδών από παράνομες δραστηριότητες, λίγα χρόνια μετά την αντίστοιχη απόφαση του Δ.ΕΕ.

Η απόφαση του ΕΔΔΑ της 6^{ης} Δεκεμβρίου 2012 στην υπόθεση Michaud κατά Γαλλίας έχει διττό ενδιαφέρον, διότι: Πρώτον, αντιμετωπίστηκε εκ νέου (μετά την απόφαση του τότε Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (ΔΕΚ και ήδη Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ΔΕΕ) στην υπόθεση C-305/2005) το ζήτημα της συμβατότητας με την ΕΣΔΑ των περιορισμών του δικηγορικού απορρήτου από την ενωσιακή νομοθεσία για την αντιμετώπιση των αδικημάτων νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Το ΕΔΔΑ αντιμετώπισε το ζήτημα από διαφορετική βάση (ήτοι υπό το πρίσμα του άρθρου 8 της ΕΣΔΑ για το σεβασμό της ιδιωτικής ζωής), ενώ το ΔΕΚ είχε περιοριστεί να εξετάσει τη συμβατότητα των περιορισμών που τίθενται στους δικηγόρους από την εν λόγω νομοθεσία με το δικαίωμα στη δίκαιη δίκη του άρθρου 6 της ΕΣΔΑ. Έτσι, επιλύθηκε και πάλι αρνητικά πάντως για τους δικηγόρους από το ΕΔΔΑ ένα ζήτημα που η απόφαση του ΔΕΚ/ΔΕΕ είχε αφήσει ανοικτό στον προβληματισμό. Δεδομένου δε ότι η σχετική ενωσιακή νομοθεσία για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες έχει μεταφερθεί εξ' ολοκλήρου στην ελληνική έννομη τάξη³⁴ η απόφαση του ΕΔΔΑ ενδιαφέρει ουσιωδώς και τους Έλληνες δικηγόρους καθώς και τους νομικούς, φορολογικούς κ.λπ. συμβούλους κατά την άσκηση της δραστηριότητάς τους προς ιδιώτες πελάτες και εταιρείες. Δεύτερον: Με τη εν λόγω απόφαση ξανατέθηκε – μετά

³⁴ Η τελευταία-τρίτη Οδηγία 2005/60/ΕΚ ενσωματώθηκε με το Ν.3691/08, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει σήμερα.

κυρίως την απόφαση του ΕΔΔΑ στην υπόθεση Bosphorus κατά Ιρλανδίας της 30-6-05 το ζήτημα του ελέγχου από το Δικαστήριο του Στρασβούργου της ενωσιακής νομοθεσίας από την άποψη της προστασίας των θεμελιωδών δικαιωμάτων. Ζήτημα που είναι επίκαιρο, τουλάχιστον όσο ακόμη η διαδικασία προσχώρησης της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην ΕΣΔΑ (όπως προβλέφθηκε με τη Συνθήκη της Λισσαβόνας και το 14^ο Πρωτόκολλο της ΕΣΔΑ), είναι εκκρεμής, χωρίς μάλιστα να αποκλείεται η κρίση Bosphorus να παραμείνει επίκαιρη και μετά την προσχώρηση. Δηλαδή το ΕΔΔΑ στην υπόθεση Michaud δέχθηκε ότι, πράγματι, η υποχρέωση αναφοράς των δικηγόρων σχετικά με ύποπτες δραστηριότητες συνιστά μια "διαρκή" επέμβαση τόσο στο δικαίωμά τους για προστασία της επικοινωνίας τους (με τους πελάτες τους) όσο και το δικαίωμα για προστασία της προσωπικής τους ζωής, που περιλαμβάνει και δραστηριότητες επαγγελματικής φύσης. Μια τέτοια επέμβαση είναι σύμφωνη δε με το άρθρο 8 ΕΣΔΑ, μόνο αν προβλέπεται στο νόμο, επιδιώκει τους σκοπούς της παρ. 2 του άρθρου 8 και είναι αναγκαία σε μια δημοκρατική κοινωνία για την επίτευξη αυτών των σκοπών.

III. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Με την απόφαση του ΕΔΔΑ στην υπόθεση Michaud κατά Γαλλίας επιλύθηκε κατ' αρχήν αρνητικά για τους δικηγόρους το ζήτημα της συμβατότητας με την ΕΣΔΑ των περιορισμών του δικηγορικού απορρήτου από τη νομοθεσία περί απαγόρευσης της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Το ΕΔΔΑ αντιμετώπισε το ζήτημα όχι από την άποψη της προστασίας των δικαιωμάτων των πελατών τους απέναντι τους, ως έκφανση δηλαδή του δικαιώματος των πελατών σε μια δίκαιη δίκη, κατ' άρθρο 6 της ΕΣΔΑ, ζήτημα που είχε ήδη απαντήσει το ΔΕΕ, αλλά από την άποψη των δικαιωμάτων των ίδιων των δικηγόρων στην επικοινωνία με τους πελάτες τους, ως έκφανση της ιδιωτικής τους ζωής, κατ' άρθρο 8 της Σύμβασης.

Το Δικαστήριο κατέληξε ότι οι δικηγόροι κατά την εκτέλεση των μη αυστηρά νομικών (εξωδικαστικών) καθηκόντων τους νομίμως υπόκεινται σε υποχρεώσεις τήρησης επιμέλειας, αναφοράς κ.λπ. Η κρίση αυτή δεν κάλυψε απολύτως, βέβαια, ασάφειες που μπορεί να προκύψουν ως προς τον προσδιορισμό, ποια είναι τελικά η νομική και ποια η επιχειρηματική – συμβουλευτική δράση του δικηγόρου. Κατάσταση που μπορεί να προκαλέσει σύγχυση και να θέσει δικηγόρους προ πολύ σοβαρών κυρώσεων. Ισχύει, όμως, κατά τα άλλα καθ' όλα και στην ελληνική

πραγματικότητα, δεδομένου ότι οι εθνικές μας ρυθμίσεις είναι σχεδόν ίδιες με τις αντίστοιχες γαλλικές, τις οποίες ενέκρινε το Δικαστήριο. Υπό την προϋπόθεση της αποσαφήνισης των νομικών από τις μη αυστηρά νομικές δράσεις του δικηγόρου, η νομολογία Michaud μπορεί, πάντως, να προστατεύσει τους δικηγόρους από τυχόν προσπάθεια επέκτασης των υποχρεώσεών τους από τη νομοθεσία περί απαγόρευσης της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και σε δράσεις τους που δεν εμπίπτουν στην πραγματικότητα στο πεδίο εφαρμογής της νομοθεσίας αυτής.

Σε κάθε περίπτωση, καθίσταται κρίσιμος ο ρόλος των οργάνων των δικηγορικών συλλόγων που παραλαμβάνουν τις αναφορές των δικηγόρων για ύποπτες ή ασυνήθεις δραστηριότητες ή συναλλαγές (όσο υπάρχουν τέτοιες), από την άποψη του επιμελούς ελέγχου, αν αυτές αφορούν πράγματι σε δραστηριότητες του εκάστοτε δικηγόρου, που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της εν λόγω νομοθεσίας³⁵.

Η απόφαση Michaud υπογραμμίζει, εξάλλου, τη σημασία των προδικαστικών ερωτημάτων από τα εθνικά δικαστήρια σε περίπτωση που τίθεται ένα ερώτημα σχετικά με τη συμβατότητα ενός κανόνα που ενσωματώνει ενωσιακό δίκαιο ή απορρέει από αυτό με τα θεμελιώδη δικαιώματα. Η απόφαση επιβεβαίωσε ξανά ότι το ΕΔΔΑ διατηρεί – σε περίπτωση απουσίας προηγούμενου αποτελεσματικού και ισοδύναμου ελέγχου – τη δυνατότητα να ελέγχει, σε τελικό βαθμό, το σεβασμό των θεμελιωδών δικαιωμάτων στο πλαίσιο της εφαρμογής των κανόνων του δικαίου της ΕΕ.

Η απόφαση αποτελεί, πάντως, ένα ακόμη βήμα "επικοινωνίας" μεταξύ των δύο Ευρωπαϊκών Δικαστηρίων, εν μέσω της πορείας για την ένταξη της Ευρωπαϊκής Ένωσης στη Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου. Ήδη με την θέση σε ισχύ του Χάρτη για τα Θεμελιώδη Δικαιώματα το πλαίσιο προστασίας των θεμελιωδών δικαιωμάτων εντός τη ΕΕ έχει βελτιωθεί, καθώς ο Χάρτης προβλέπει ότι η προστασία που παρέχεται από αυτόν πρέπει να είναι τουλάχιστον ίση με αυτή που παρέχει η ΕΣΔΑ, ώστε η τελευταία καθίσταται έτσι το ελάχιστο όριο προστασίας των θεμελιωδών δικαιωμάτων εντός της ΕΕ. Με την προσχώρηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και υπό την προϋπόθεση ότι θα θεσπιστούν μηχανισμοί που θα εγγυώνται την αρμοδιότητα του

³⁵ Βλ. *Pettiti C.*, Lutte contre le blanchiment des capitaux, declaration de soupçon et secret professionnel – La Cour Européenne des Droits de l' Homme ne condamne pas la France dans son arrêt du 6 décembre 2012: une decision contrastée, <http://www.annoncesdelaseine.fr/index.php/2012/12/13/lutte-contre-le-blanchiment-des-capitaux-declaration-de-soupcon-et-secret-professionnel/>.

Δικαστηρίου της ΕΕ ως προς την ερμηνεία του δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το πλαίσιο προστασίας των θεμελιωδών δικαιωμάτων εντός της ΕΕ θα ολοκληρωθεί: οι θεσμοί της ΕΕ θα τεθούν υπό τον έλεγχο του ΕΔΔΑ, ώστε οι πολίτες των κρατών-μελών θα απολαμβάνουν την ίδια προστασία έναντι των οργάνων της ΕΕ, όπως και έναντι των κρατών τους. Επιπλέον, το ΕΔΔΑ θα καταστεί ο τελικός, εξειδικευμένος εξωτερικός κριτής για την προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων εντός της ΕΕ, ωθώντας και το ΔΕΕ σε πιο προσεκτική και αναλυτική νομολογία ως προς την προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι το ΕΔΔΑ θα καταστεί δικαστήριο ιεραρχικά ανώτερο από το ΔΕΕ. Η δε νομολογία μεταξύ των δύο Δικαστηρίων θα αποκτήσει μεγαλύτερη συνοχή και αρμονία. Το κατά πόσο, τέλος, το δόγμα *Bosphorus* θα παύσει να υφίσταται μετά την προσχώρηση της ΕΕ στην ΕΣΔΑ, λόγω ακριβώς της θέσης της ΕΕ στο σύστημα της Σύμβασης και της αλλαγής της σχέσης μεταξύ των δύο δικαστηρίων ή θα παραμείνει ως έχει, εξαιτίας της ιδιαιτερότητας της έννομης τάξης της ΕΕ, είναι ερώτημα που μένει να απαντηθεί³⁶.

³⁶ Βλ. *Besselink L.*, The EU and the European Convention of Human Rights after Lisbon: From 'Bosphorus' Sovereign Immunity to Full Scrutiny?, http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1132788, T. Lock, The ECJ and the ECtHR: The Future Relationship between the Two European Courts, *The Law and Practice of International Courts and Tribunals*, 2009, σελ. 375, Douglas-Scott S., ό.π., Costello C., ό.π.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Στα προηγούμενα κεφάλαια έγινε μια προσπάθεια να καταγραφεί η διαχρονική αντιμετώπιση του παγκοσμίου φαινομένου που έχει να κάνει με το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος που στις μέρες μας βρίσκεται σε έξαρση και έχει το ιδιαίτερο χαρακτηριστικό να διαπράττεται συχνά και από φυσικά ή νομικά πρόσωπα υπεράνω υποψίας. Θα μπορούσε κάποιος να πει ότι έχει έναν εξευγενισμένο χαρακτήρα ως πράξη που προσπαθεί να αναπτυχθεί μέσω "νομότυπων" διαδικασιών, εκμεταλλευόμενο τα διάφορα νομοθετικά κενά όπου υπάρχουν αλλά και τον ελλιπή εποπτικό έλεγχο. Είναι χαρακτηριστικό το γεγονός ότι το συνολικό ποσό που "ξεπλύθηκε" το έτος 2008 στην Ελλάδα, σύμφωνα με τις εκτιμήσεις του ΟΟΣΑ, ανήλθε στα 5 δις Ευρώ, ποσό που αποτελεί ποσοστό 2% επί του ΑΕΠ της χώρας.

Ο νέος νόμος 3691/08 παρά τις ερμηνευτικές δυσχέρειες που προκαλεί, αφού ενσωμάτωσε διεθνείς οδηγίες και αποφάσεις επιδιώκει την αναβάθμιση των μηχανισμών της χώρας μας για την πρόληψη και καταστολή των αδικημάτων της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και χρηματοδότηση της τρομοκρατίας, καθώς και την προστασία της ακεραιότητας και φήμης του χρηματοπιστωτικού τομέα, στον οποίο (τομέα) ο νόμος αυτός επιφυλάσσει σημαντικότητα ρόλο για το ξέπλυμα του βρώμικου χρήματος, θεσπίζοντας πλαίσιο υποχρεώσεων και ποινική και διοικητική ευθύνη των φορέων του. Σκόπιμο είναι να δοθεί μεγαλύτερη έμφαση στους εποπτικούς ελέγχους και στη συχνότητα αυτών, ενώ η επιτάχυνση στην απονομή της δικαιοσύνης και η τιμωρία των ενόχων θα αποτελέσει τροχοπέδη στην εξέλιξη του φαινομένου. Στη χώρα μας, όπως είναι

γνωστό, τα ποσοστά της διαφθοράς έχουν ανέλθει σε ανησυχητικά επίπεδα και αυτό που μπορεί να συμβάλλει στη μείωση του φαινομένου είναι η πιστή εφαρμογή του νόμου, με σεβασμό φυσικά στα ανθρώπινα δικαιώματα, και η σύντομη και εντός λογικής προθεσμίας (αρ. 6§1α της ΕΣΔΑ) εκδίκαση των αντίστοιχων δικαστικών υποθέσεων που αφορούν αδικήματα του άρθρου 45 Ν.3691/08.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

A/A	ΠΙΝΑΚΑΣ ΧΩΡΩΝ-ΜΕΛΩΝ ΤΗΣ FATF		
1	ΑΡΓΕΝΤΙΝΗ	17	ΟΛΛΑΝΔΙΑ Συμπεριλαμβανομένων των Ολλανδικών Αντιλλών και της Αρούμπα
2	ΑΥΣΤΡΑΛΙΑ	18	ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ
3	ΑΥΣΤΡΙΑ	19	ΜΕΞΙΚΟ
4	ΒΕΛΓΙΟ	20	ΝΕΑ ΖΗΛΑΝΔΙΑ
5	ΒΡΑΖΙΛΙΑ	21	ΝΟΡΒΗΓΙΑ
6	ΚΑΝΑΔΑΣ	22	ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ
7	ΚΙΝΑ συμπεριλαμβανομένου του Hong Kong	23	ΡΩΣΙΚΗ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ
8	ΔΑΝΙΑ	24	ΣΙΓΚΑΠΟΥΡΗ
9	ΦΙΝΛΑΝΔΙΑ	25	ΝΟΤΙΟΣ ΑΦΡΙΚΗ
10	ΓΑΛΛΙΑ	26	ΙΣΠΑΝΙΑ
11	ΓΕΡΜΑΝΙΑ	27	ΣΟΥΗΔΙΑ
12	ΕΛΛΑΔΑ	28	ΕΛΒΕΤΙΑ
13	ΙΣΛΑΝΔΙΑ	29	ΤΟΥΡΚΙΑ
14	ΙΡΛΑΝΔΙΑ	30	ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ
15	ΙΤΑΛΙΑ	31	Η.Π.Α.
16	ΙΑΠΩΝΙΑ		

A/A	ΠΙΝΑΚΑΣ ΧΩΡΩΝ ΠΟΥ ΘΕΩΡΟΥΝΤΑΙ ΕΞΩΧΩΡΙΑ ΚΕΝΤΡΑ Η/ΚΑΙ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΙ ΠΑΡΑΔΕΙΣΟΙ ΑΠΟ ΤΗ FATF		
1	ΑΝΔΟΡΑ	18	ΜΑΛΔΙΒΕΣ
2	ΑΝΓΚΟΥΙΛΑ – εξαρτώμενο έδαφος του Ηνωμένου Βασιλείου	19	ΝΗΣΙΑ ΜΑΡΣΑΛ
3	ΑΝΤΙΓΚΟΥΑ ΚΑΙ ΜΠΑΡΜΠΟΥΝΤΑ	20	ΜΟΝΑΚΟ
4	ΑΡΟΥΜΠΑ – ανήκει στην Ολλανδία	21	ΜΟΝΤΣΕΡΡΑΤ – έδαφος του Ηνωμένου Βασιλείου
5	ΚΟΙΝΟΠΟΛΙΤΕΙΑ ΤΩΝ ΜΠΑΧΑΜΕΣ	22	ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΤΟΥ ΝΑΟΥΡΟΥ

6	ΜΠΑΧΡΕΪΝ	23	ΟΛΛΑΝΔΙΚΕΣ ΑΝΤΙΛΛΕΣ
7	ΜΠΕΛΙΖ	24	ΠΑΝΑΜΑΣ
8	ΒΡΕΤΑΝΙΚΕΣ ΠΑΡΘΕΝΟΙ ΝΗΣΟΙ	25	ΝΗΣΙΑ ΣΑΜΟΑ
9	ΔΟΜΙΝΙΚΑΝΗ ΚΟΙΝΟΠΟΛΙΤΕΙΑ	26	ΣΕΪΧΕΛΛΕΣ
10	ΓΙΒΡΑΛΤΑΡ	27	ΑΓΙΑ ΛΟΥΥΤΣΙΑ
11	ΓΚΕΡΝΣΙ/ΣΑΡΚ/ΑΛΔΕΡΝΕΙ – εδάφη εξαρτώμενα από το Βρετανικό Στέμμα	28	ΑΓΙΟΣ ΒΙΚΕΝΤΙΟΣ ΚΑΙ ΓΡΕΝΑΔΙΝΕΣ
12	ΝΗΣΟΣ ΤΟΥ ΜΑΝ – έδαφος εξαρτώμενο από το Βρετανικό Στέμμα	29	ΤΟΝΓΚΑ
13	ΤΣΕΡΣΕΪ – έδαφος εξαρτώμενο από το Βρετανικό Στέμμα	30	ΤΟΥΡΚΣ & ΚΑΪΚΟΣ – εδάφη του Ηνωμένου Βασιλείου
14	ΛΙΒΕΡΙΑ	31	ΠΑΡΘΕΝΑ ΝΗΣΙΑ ΤΩΝ Η.Π.Α.
15	ΛΙΧΤΕΝΣΤΑΪΝ	32	ΒΑΝΟΥΑΤΟΥ
16	ΝΗΣΙΑ ΤΟΥ ΚΟΥΚ	33	ΝΙΟΥΙ – συνδεδεμένο με τη Νέα Ζηλανδία
17	ΓΡΕΝΑΔΑ	34	ΑΓΙΟΣ ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΣ & ΝΕΒΙΣ.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Αγγελόπουλος Π. Τράπεζες και Χρηματοπιστωτικό Σύστημα, Εκδόσεις Σταμούλη, 2008.
2. Γκόρτσος Χ. – Σταϊκούρας Π. – Λιβαδά Χ. Το Ελληνικό Δίκαιο της Κεφαλαιαγοράς, Εκδόσεις Ελληνικό Τραπεζικό Ινστιτούτο, Αθήνα 2008.
3. Γκόρτσος Χ. Ρυθμιστική παρέμβαση και εποπτεία του Χρηματοπιστωτικού τομέα – Βασιλεία ΙΙΙ, Εκδόσεις Ελληνικό Τραπεζικό Ινστιτούτο, Αθήνα 2008.
4. Δημήτραινας Γ. Ξέπλυμα Βρώμικου Χρήματος. Ζητήματα Εφαρμογής του ν.2331/1995. Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα 2002.
5. Ζησιάδης Β. Η Οικονομική Εγκληματικότητα, Εκδόσεις Σάκκουλα, 2001.
6. Μ. Καΐφα – Γκμπάντι. Βασικά Χαρακτηριστικά Ν. 3691/08, Ποιν. Χρ. ΝΗ 917.
7. Κάτσιος Σ. Ξέπλυμα Βρώμικου Χρήματος, Εκδόσεις Σάκκουλα 1998.
8. Παύλου Στέφανος. Ο Νέος Νόμος για την πρόληψη και καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες. Ποιν. Χρον. ΝΗ 923 επ.
9. Προβόπουλος Γ. – Γκόρτσος Χρ. Το νέο ευρωπαϊκό χρηματοοικονομικό περιβάλλον, Εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα 2009.
10. Συμεωνίδου – Καστανίδου Ε. Ποιν. Χρ. ΝΗ 933 επ.
11. Στενημαχίτης Κ. Ξέπλυμα Βρώμικου Χρήματος και Χρηματοδότηση της Τρομοκρατίας, Εκδόσεις Atexcelixi, Αθήνα 2009.
12. Τραγάκης Γ. Οργανωμένο Έγκλημα και Ξέπλυμα Βρώμικου Χρήματος, Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα 1998.

13. Τσιρίδης Π. Ο νέος Νόμος για το Ξέπλυμα Χρήματος (ν.3691/2008) Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα 2009.
14. Ψυχομάνης Σπ. Οι Τράπεζες και η Εποπτεία τους, Εκδόσεις Σάκκουλα, 2006.
15. Donato Masciandaro, Elod Takats and Brigitte Unger, (2007). Black finance: the economics of Money Laundering, Edward Elgar, UK.
16. Doug Hopton, (2009). Money Laundering: A concise Guide for All Business, Gower, UK.
17. Ν. Παρασκευόπουλος, Βιβλιοθήκη Δ.Σ.Α. 2007, ΕΕΠ, σελ. 39 επ.
18. Π. Πανταζόπουλος, Δίκαιο Επιχειρήσεων και Εταιριών 2013, τ. 19, σελ. 222 επ.
19. Peter Reuter and Edwin M. Truman, (2004). Chasing Dirty Money: The fight against Money Laundering, Institute for International Economics, Washington, DC.
20. Brigitte Unger, (2007). The Scale and Impact of Money Laundering, Edward Elgar, UK.

ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΕΣ

1. FATF – The Official site, <http://www.fatf-gafi.org>
2. ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ, European Union, <http://www.europa.eu>.
3. ΔΙΕΘΝΕΣ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ, <http://www.imf.org>
4. ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ, <http://www.ecb.int>
5. OFFICE OF PUBLIC SECTOR INFORMATION, <http://www.legislation.gov.uk>
6. HM REVENUE AND CUSTOMS, <http://hmrc.gov.uk>
7. THE MONEY LAUNDERING COM, <http://www.moneylaundering.com>
8. INTERNATIONAL MONEY LAUNDERING NETWORK,
<http://www.imolin.org>
9. ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΤΡΑΠΕΖΑ, THE WORLD BANK, <http://www.worldbank.gr>
10. ΤΡΑΠΕΖΑ ΔΙΕΘΝΩΝ ΔΙΑΚΑΝΟΝΙΣΜΩΝ, BANK OF INTERNATIONAL SETTLEMENTS, <http://www.bis.org>
11. ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ & ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ,
<http://oecd.org>
12. ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΑΡΧΗ ΤΡΑΠΕΖΩΝ, EUROPEAN BANKING AUTHORITY,
<http://www.eba.europa.eu>
13. COMMITTEE OF EXPERTS ON THE EVALUATION OF ANTI-MONEY LAUNDERING MEASURES AND THE FINANCING OF TERRORISM,
<http://www.coe.int/moneyval>
14. THE WOLFSBERG GROUP, <http://www.wolfsberg-principles.com>

15. THE EGMONT GROUP, <http://www.egmontgroup.org>
16. ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ, <http://www.bankofgreece.gr>
17. ΕΝΩΣΗ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ, <http://www.hba.gr>
18. ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ, <http://www.hba.gr/eti>
19. ΕΘΝΙΚΟ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ, <http://www.et.gr>
20. ΔΙΑΣ-ΔΙΑΤΡΑΠΕΖΙΚΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ Α.Ε., <http://www.dias.com.gr>
21. WIKIPEDIA, <http://en.wikipedia.org>
22. ΝΑΥΤΕΜΠΟΡΙΚΗ, <http://www.naftemporiki.gr>
23. ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, <http://www.kathimerini.gr>

ΑΛΛΕΣ ΠΗΓΕΣ – ΑΡΘΡΑ

1. Council of Europe, "Resolution on the Stature of the Committee of Experts on the Evaluation of Anti-Money Laundering Measures and the Financing of Terrorism" (MONEY VAL), 2010.
2. Financial Action Task Force, "Greece: Third Mutual Evaluation on Anti-Money Laundering and Combating the Financing of Terrorism", 2007.
3. Financial Action Task Force, "Global Money Laundering & Terrorist Financing: Threat Assessment", 2010.
4. Financial Action Task Force, "Money Laundering Using New Payments Methods", October 2010.
5. Fisher J., "Recent International Developments in the Fight Against Money Laundering", British Journal of Criminology, Vol. 3, 2002.
6. International Monetary Fund, "Money Laundering: The importance of International Countermeasures", Michel Camdessus, 1998.
7. International Monetary Fund, "Greece: Financial System Stability Assessment", 2006.
8. Tanzi V, "Money Laundering and the International Financial System", IMF Working Paper, 1996.
9. United Nations, "Model Provisions on Money Laundering, Terrorist Financing, Preventive Measures and Proceeds of Crime", April 2009.
10. United Nations, "Model Provisions on Money Laundering, Terrorist Financing,

Preventive Measures and Proceeds of Crime", April 2009.

11. United Nations, "An Overview of the UN Conventions and other International Standards Concerning Anti-Money Laundering and Countering the Financing of Terrorism", January 2007.
12. Walker John "How Big is Global Money Laundering?", Journal of Money Laundering Control, Vol. 3, 2007.
13. World Bank Institute, "Anti-Money Laundering Literature Search, Organized Crime", 2007.
14. Ελληνική Δημοκρατία Νόμος 2331/1995 (ΦΕΚ Α' αρ. φύλλου 173/24.08.1995).
15. Ελληνική Δημοκρατία, Νόμος 3424/2005 (ΦΕΚ Α' αρ. φύλλου 305/13.12.2005).
16. Ελληνική Δημοκρατία, Νόμος 3691/2008 (ΦΕΚ Α' αρ. φύλλου 166/05.08.2008).
17. Ελληνική Δημοκρατία, Νόμος 3932/2011 (ΦΕΚ Α' αρ. φύλλου 49/10.03.2011).
18. Τράπεζα της Ελλάδος, Ε.Τ.Π.Θ. Απόφαση 281/17.03.2009.
19. Τράπεζα της Ελλάδος, Ε.Τ.Π.Θ. Απόφαση 285/09.07.2009.
20. Τράπεζα της Ελλάδος, Ε.Τ.Π.Θ. Απόφαση 290/11.11.2009.
21. Τράπεζα της Ελλάδος, Πράξη Διοικητή Αριθμ. 2577/09.03.2006.
22. Τράπεζα της Ελλάδος, Πράξη Διοικητή Αριθμ. 2652/29.02.2012.
23. Ο Κανονισμός 1781/06 της Ε.Ε.

